

**OLEKSANDER DOVZHENKO HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY**

**INFORMATIONAL
BULLETIN
OF
OLEKSANDER DOVZHENKO
HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

Series: Pedagogical Sciences

Issue 22

Hlukhiv – 2013

UDC: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
 LBC 74.58
 B – 53

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University **Bulletin**: scientific papers collection. Vol. 22/ Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University; editorial board: O.I.Kurok (editor-in-chief) [and others]. – Hlukhiv: O.Dovzhenko HNPU, 2013. – 173 p. (Series: Pedagogical Sciences; Vol. 22)

ISBN 966-7763-85-4

Scientific papers collection contains articles on the theory of education and teaching, methods and technologies of education, professional education, history of education, social education, education abroad as well as the results of experimental work in the educational establishments etc.

Published materials can be used by scientists, school teachers and higher educational establishments teachers and students.

UDC: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
 LBC 74.58

Editorial board:

The editor-in-chief: Kurok Oleksandr Ivanovych., Historical sciences doctor, Professor – Rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Associate editor: Zinchenko Volodymyr Pavlovych, Pedagogical sciences candidate, Assistant professor – Scientific work and international relations vice-rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Secretary: Holjavko Iryna Viktorivna, Philological sciences candidate – Senior teacher of the humanitarian education and teaching technologies department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

The members of Editorial board:

Vashulenko Mykola Samiylovych – actual member of NAPS, Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the head of the primary education and methodics department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Vilchkovsky Eduard Stanislavovych – Pedagogical Sciences Doctor, Professor of sporting and tourist activity department of Lesia Ukrainka Volyn' National University;

Zahorodnia Ludmyla Petrivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, the head of the pre-school education and psychology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Kalish Valentyna Antonivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, the head of the general linguistics and Ukrainian philology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Kuznetsova Halyna Petrivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, vice-rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Kurok Vira Panasivna – Pedagogical sciences candidate, Professor, the head of the engineering science department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Misychuk Lyudmyla Ivanivna – Pedagogical sciences doctor, Professor, the head of the general and social education and psychology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Novykov Anatoliy Oleksandrovych – Philological sciences doctor, Professor, the head of the Ukrainian and Foreign literature department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Nosko Mykola Oleksiyovych - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, Rector of Taras Shevchenko Chernigiv National Pedagogical University;

Pashkivska Natalia Arsenivna - Pedagogical Sciences Doctor, Professor of Foreign languages and teaching Methodics Department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Romanov Oleksiy Olesiyovych- Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the Head of the Pedagogics and Pedagogical Sciences Department of Sergey Yesenin Ryazan State University (Russia);

Rudyshyn Sergiy Dmytrovych - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the Head of the Natural Sciences Pedagogics and Methodics Department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Semenoh Olena Mykolayivna - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, senior researcher Department of Theory and History Pedagogical Mastery Institute of Pedagogics and Adult Education NAPS of Ukraine;

Sobko Valentyna Oleksiyivna - Pedagogical Sciences Candidate, Assistant professor of Primary Education Pedagogics and Methodics Department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Fedoryako Ludmyla Mykhailivna- Pedagogical Sciences Doctor, Professor of the Russian Language Department of Tyumen State University (Russia).

Approved for publication and recommended for placing on the website of the University by the Academic Council of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University (protocol number 4 dated from October 30, 2013).

Approved by the Higher Attestation Commission of Ukraine as professional scientific publication, which may publish the results of theses for the degree of Doctor and Candidate of Pedagogy (The Decree of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine dated from June 30, 2004 № 3-05/7).

Editorial office address: Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Kyivo-Moskovska Str., 24, Hlukhiv, Sumy Region, 41400

E-mail: nauka_gnp@meta.ua tel. (05444) 2-33-06 The Department of Research and International Relations, tel. / Fax (05444) 2-34-74

ISBN 966-7763-85-4

Olexander Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University, 2013

**ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

ВІСНИК

**ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Випуск 22

Глухів – 2013

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.58

В – 53

Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : зб. наук. В 53 праць. Вип. 22 / Глухівський НПУ ім. О.Довженка; редкол: О. І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів: ГНПУ ім. О.Довженка, 2013. – 173 с. – (Серія: Педагогічні науки; вип. 22).

ISBN 966-7763-85-4

Збірник наукових праць містить статті з питань теорії педагогіки, дидактики, методики і технології навчання, виховання, професійної освіти, історії педагогіки та освіти, соціальної педагогіки, зарубіжної педагогіки, з питань експериментальної роботи в навчальних закладах, тощо.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.58

Редакційна колегія:

Головний редактор: доктор історичних наук, кандидат педагогічних наук, професор **Курок Олександр Іванович** – ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Заступник: кандидат педагогічних наук, доцент **Зінченко Володимир Павлович** – проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Секретар: кандидат філологічних наук, **Холяк Ірина Вікторівна** – старший викладач кафедри гуманітарної освіти та технологій навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Члени редколегії:

Вашуленко Микола Самійлович – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вільчковський Едуард Станіславович – доктор педагогічних наук, професор кафедри спортивно-масової та туристичної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Загородня Людмила Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Каліш Валентина Антонівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загального мовознавства та української філології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Кузнецова Галина Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Курок Віра Панасівна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри машинознавства Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Міщук Людмила Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Новиков Анатолій Олександрович – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української і зарубіжної літератури Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Носко Микола Олексійович – доктор педагогічних наук, професор, ректор Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка;

Пашківська Наталія Арсенівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Романов Олексій Олексійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і педагогічної освіти Рязанського державного університету імені С. О. Єсеніна (Росія);

Рудишин Сергій Дмитрович – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Семенов Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник відділу теорії та історії педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Собко Валентина Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Федоряко Людмила Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри російської мови Тюменського державного університету (Росія).

Затверджено Вченою Радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 4 від 30 жовтня 2013 р.)

Затверджено ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (Постанова Президії ВАК України від 30 червня 2004 р. №3-05/7)

Адреса редакції: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська область, 41400

E-mail: nauka_gnpu@meta.ua тел. (05444) 2-33-06 відділ наукової роботи та міжнародних зв'язків; тел/факс (05444) 2-

34-74

ISBN 966-7763-85-4

© Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, 2013

UDK : 378:371.13:371.26

A. I. Kurok, S. A. Kurtas

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF EVALUATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF THE HIGHER SCHOOL

In article considers the pedagogical conditions which promote an effective development of evaluative competence of future teacher of the higher school in the course of Master training. Provides a brief characteristic of each offered pedagogical condition and features of its influence on professional growth and self-improvement of future teachers.

Key words: pedagogical conditions, evaluative competence, future teacher.

О.І. Курок, С.А. Куртась

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЦІНЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглядаються педагогічні умови, які сприяють ефективному розвитку оцінювальної компетентності майбутнього викладача вищої школи у процесі магістерської підготовки. Надається коротка характеристика кожної запропонованої педагогічної умови та особливості її впливу на професійне зростання та самовдосконалення майбутнього викладача.

Ключові слова: педагогічні умови, оцінювальна компетентність, майбутній викладач.

On the basis of the analysis scientific-pedagogical researches, authors of article define «pedagogical conditions» as a structural shell of model or technology; as set of elements of the educational environment, promoting successful achievement of the task: as the complex of means or circumstances, on which efficiency and productivity of process of training of specialists will depend further, the content of the concept «pedagogical conditions of formation of evaluative competence of future teacher of the higher school» is treated as the interconnected set of educational actions which provide high efficiency and productivity of process of formation at undergraduates of all components of readiness for implementation of evaluative activity.

By pedagogical conditions, urged to provide efficiency of formation of evaluative competence of future teachers of the higher school in the course of master training, are defined: strengthening of motivation of future teachers to growth in the field of an evaluation of knowledge (the motivation is the precondition of behavior of the personality, induces, directs and will organize behavior, and also provides personal sense and the importance of future professional pedagogical activity), ensuring interaction of teachers who teach various subjects, in the evaluation of knowledge of undergraduates (it is realized for performance organizationally-pedagogical, didactic and methodical requirements); systematization of preparation of future teachers to the implementation of evaluative activity by introduction of a special training course «Preparation of future teacher for evaluative activity» (lack of systematic in a statement of a training material negatively influences on the formation of readiness of future teachers of the higher school to implementation of evaluative activity); stage-by-stage mastering by future teachers of modern evaluative methods and their fixing in practice (process of formation of evaluative knowledge and skills of the graduate student unites the following stages: initial (professional), intermediate (basic vocational training), special, post degree, at these stages it is important to seize traditional (supervision, oral poll, written test, graphic check, practical check, self-evaluations and self-checking) and modern (questioning, an expert evaluation, a method of projects, monitoring, a portfolio, a rating and testing) evaluation methods); active involvement of undergraduates to the control-evaluative work by self-checking and mutually evaluation

implementation (allows undergraduates to gain practical experience in solving actual problems according to educational achievements, to expand the professional knowledge arising in the course of training, and to create practical skills of maintaining independent control-evaluative work), system monitoring of a ready state of undergraduates to implementation of evaluative activity (provides development and application of diagnostic techniques for studying the level of formation of readiness of future teachers of the higher school to professional teaching and evaluative activity).

It is proved that these conditions are the favorable basis for achievement of a high level of development of evaluative competence of future teachers of the higher school, their professional growth and self-improvement.

Literature

1.Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / Высоцкий С. В. // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського: збірник наук. праць. – Одеса, 1999. – Вип. 8 – 9. – С. 90 – 94.

2. Коршунова Л. Н. Единство и различие значений терминов «условие» и «средство» в педагогике / Коршунова Л. Н. // Новые исследования в педагогической науке. – 1991. – № 1. – С. 6-11.

3. Куртась С. А. Оцінювальна компетентність викладача вищої школи : [навчальний посібник] / Сергій Куртась. – Суми : РВВ : СОІПО, 2012. – 100 с.

4. Логический словарь-справочник / [авт.уклад. Кондаков Н. И.]. – М. : Наука, 1976. – 720 с.

5. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : [навчальний посібник] / [Алексюк А. М., Аюрзанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін.]. – К. : ІСДО, 1993. – 336 с.

6. Серьожникова Р. К. Основы психологии і педагогіки: [навчальний посібник] / Серьожникова Р. К., Пархоменко Н. Д., Яковицька Л. С. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 243 с.

7. Соколенко О. І. Формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Соколенко О. І. – Луганськ, 2008. – 209 с.

8. Философский энциклопедический словарь / [авт.-сост. Ильичёв Л. Ф., Федосеев П. Н., Ковалёв С. М., Панов В. Г.]. — М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.

UDK : 378.1(477)

L. V. Pshenychna

THE HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: STATE, CAUSES OF STAGNATION, PERSPECTIVE OF DEVELOPMENT

The author exposes modern state of the Ukrainian higher education system, specifies the significance of higher education for Ukrainian society as national social institute of the independent state that develops here already for two decades. This term is not long enough to reconcile with negative displays, but rather big, to realize the defects with the aim of their minimization. The article deals with the ways of higher education stagnation on the modern stage, exposes problems which hinder realization of Bologna process and appearance of the so-called Ukrainian variant of Bologna system. The ways of leading personnel for higher school efficient training are offered in the article. It is stated that qualification of a teacher and narrow specialist of administrative position is not needed, but the special education of manager in the field of higher education is needed. In the process of analysis of reasons of stagnation are defined the measures of educational industry stabilizing and priority directions of public policy as for development of higher education and its integration to European and world educational

spaces.

Key words: higher education, reasons of stagnation, reanimation of the old system of higher education, unprofitableness of higher education for Ukraine, social effect of education, expansion of higher educational establishments autonomy, motivation to higher education acquisition, creation of elite conditions for a search and development of talents, change of model of financing and model of higher education.

Л.В. Пшенична

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СТАН, ПРИЧИНИ СТАГНАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Автор статті розкриває сучасний стан системи вищої освіти України, вказує на ступінь значимості вищої освіти для українського суспільства як національного соціального інституту незалежної держави, що розвивається ось уже два десятиліття. Цей строк замалий, аби покірливо змиритися з негативними проявами, але завеликий, щоб усвідомити її недоліки з метою їх мінімізації. У статті проаналізовано і розкрито шляхи стагнації вищої освіти на сучасному етапі, проблеми, що заважають реалізації Болонського процесу та поява так званого українського варіанту Болонської системи. Вперше в статті запропоновано шляхи ефективності підготовки керівних кадрів для вищої школи: кваліфікація педагога і вузького фахівця, а також вченого для зайняття чисто адміністративних посад не потрібна, а потрібна спеціальна освіта керівника – менеджера у сфері вищої освіти. Аналіз причин стагнації визначив заходи стабілізації освітньої галузі та пріоритетні напрямки державної політики щодо розвитку вищої освіти та її інтеграції до європейського та світового освітніх просторів.

Ключові слова: вища освіта, причини стагнації, реанімація старої системи вищої освіти, збитковість вищої освіти для України, соціальний ефект освіти, розширення автономії вищих навчальних закладів, мотивація до здобуття вищої освіти, створення елітарних умов для пошуку і розвитку талантів, зміна моделі фінансування і моделі вищої освіти.

Literature

1. Конституція України. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
2. Закон України «Про освіту» №1060-ХІІ, із змінами від грудня 2006 року.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-ІІІ // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 20. – с. 134.
4. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту : Статті, нариси, інтерв'ю / Віктор Андрущенко. – К. : Знання України, 2004. – 372 с.
5. Дробноход М. Сьогодення і проблеми вищої школи України. – Режим доступу : <http://anvsu.org.ua/index.files/Articles/Drobnokhod2.htm>.
6. Зязюн Л. Академічні виховні цінності в системі освіти Франції / Лариса Зязюн // Вища освіта України. – 2005.- №1. – С.110-115.
7. Квятковський Д. О. Роль ідеалів у формуванні морально-ціннісної орієнтації випускників. – Режим доступу : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2006/txt/06kdomov.pdf>.
8. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В.Г. Кремень . – К. : Грамота, 2007. – 576 с.
9. Ніколаєнко С.М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. – К. : Знання, 2005. – 319 с.

Література

1. Ковальчук Е. С. Инновационное лидерство как технология повышения эффективности школы / Руководитель образовательной организации в условиях

модернизации образования: профессиональное развитие, модели обучения, формирование кадрового резерва. Сборник материалов всероссийской конференции. - М.,2013.- С.216-223.

2. Ковальчук О. Характеристики автономного шкільного менеджменту в країнах Західної Європи // Порівняльно-педагогічні студії. - 2010.- №3-4.- С.71 -77.

3. Сбруєва, А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації 90-ті рр. ХХ – початок ХХІст. / Монографія / А.А. Сбруєва. – Суми : ВАТ «Сумська обласна друкарня. Видавництво «Козацький вал». 2004.

4. American Association of School Administration. Creating quality schools. Arlington, VA, 1992.

5. Clifford R. Describing the total quality management in public education: a qualitative study off three public schools. Dissertation.

6. Cotter, M. & Seymour, D. Ridgets: And other insightful stories about quality an education. - Milwaukee WI: ASQC Press,1993.

7. Creech, B. The five pillars of NQM. - New York: Truman Talley Books / Dutton, 1994.

8. Crosby, P. Completeness: Quality for the 21 century. - New York: West Publishing Company, 1992.

9. Deming, W. Out of crisis. Cambridge, MIT Center for Advanced Engineering Study,1986

10. Field, J. Tonal quality for schools: a suggestion for American education. - Milwaukee, WI:ASQC Quality Press.

11. Gingell, John Key Concepts in the Philosophy of education.-Florence, KY, USA: Routledge, 1999.

12. Huber S.G. & Gördel B. Quality Assurance in the German School System // European Educational Research Journal. - Volume 5, №3-4, 2006.

13. Jenkins, L. Improving student learning: Applying Deming's quality principles in classroom. - Milwaukee, WI: ASQC Quality Press,1997.

14. Juran, J. Managerial breakthrough: The classic book on improving management performance. –New York: McGraw - Hill,Inc.,1995.

15. Langford, D & Cleary, B.-Milwaukee, WI: ASQC Quality Press, 1995.

16. Poirier, C. & Tokarz, S. Avoiding the postfalls of total quality. Milwaukee, WI: ASQC Press, 1996.

17. Sashkin & Riser Putting total quality management to work.-San Francisco, CA: Kogen Page, 1993.

18. Shuttleworth E. School Management in Transition: Schooling on the Edge.-New York: Dale E, 2003.

19. Walton, S. Walton made in America. - New York: Doubleday, 1992.

UDK: 371(4/9)

N. Lavrychenko

QUALITY MANAGEMENT IN MODERN SCHOOL: INTERNATIONAL EXPERIENCE

The article deals with describing of the total school quality management world practice. The way this process can be adapted to school reality has been shown; pros and cons of the introduction of quality management into schooling have been analysed. The role of school authorities and school leaders in school quality assurance has been shown.

Key words: school education, education quality, education services, school, total quality management, manager, pedagogical leader.

МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У статті проаналізовано досвід зарубіжних колег у впровадженні тотального менеджменту якості в освітніх закладах. Показано, яким чином можливо адаптувати цей управлінський підхід до умов школи, які переваги й перестороги існують на шляху його реалізації. Зазначена роль керівників шкіл, педагогічних лідерів у забезпеченні якісних показників роботи шкіл.

Ключові слова: шкільна освіта, якість освіти, освітні послуги, школа, тотальний менеджмент якості, менеджер, педагогічний лідер.

The article deals with the possibilities of total quality management in education as a mechanism for inter-school educational process quality management and improving the functioning of the educational establishment on a regular basis.

The author considers that the concept of " education quality " is very relevant today. This is due to the development of market society. The author believes that consumers of educational services are viewed as customers nowadays, and their attention should be attracted by the quality brand. Since the market economy processes in education began to develop in Ukraine not long ago and are slow , the author finds it necessary to analyze the mechanisms which were elaborated abroad to ensure the quality of educational services and considers them to be worth learning and analytical thinking in order to adapt and develop them for national conditions.

The works of foreign scientists Clifford R. Creech, B. Crosby, P. Field, J. Gingell, John Cotter, M. & Seymour, D. Langford, D & Cleary, B. Deming, W. Huber S.G. & Gördel B. etc. according to the implementation of total quality management in educational institutions are analyzed in the article, the possible way of this managerial approach adaptation to school conditions, the advantages and warnings which can be met during its implementation are shown, the role of school principals, educational leaders in providing high-quality performance of schools is defined.

Nowadays a qualified, competent manager is regarded as a key figure in the successful operation of any structure or organization, educational in particular. Top management must be supportive and actively involved in the overall development of the organization, aimed at achieving long-term effect of quality improvement. In order all members of the organization can combine their efforts, they have to work in an atmosphere of support, trust and peace .

The article states that today much more attention is paid to training managers, in the sphere of education in particular. Examples of transformation of a traditional post a school administrator into a school manager in modern Japan are given. The author emphasizes that in Sweden management trainings are being organized for all school teachers, and 50 U.S. states have programmes in training educational leaders and managers.

The role of school authorities and school leaders in school quality assurance has been shown. The author characterizes innovative forms of educational administration and school education quality management such as educational, distributive, systemic leadership and and explain their appearance and improvement in developed world countries today.

UDK: 378.091.12

Biruk Ludmyla

TEACHING BASICS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER'S COMMUNICATIVE COMPETENCE

In the article deals systems prinseps of forming communicative competence's personality future teacher of the primary school. Communicative-oriented education helps to student's self

growing in the way of the interdependence three groups principles': didacticals, professionally-oriented and linguodidacticals in the process of their higher professional educational training.

Key words: communicative competence's personality, future teacher of the primary school, higher professional educational training.

Л.Я. Бірюк

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті зроблено спробу визначити систему принципів формування комунікативно компетентної особистості майбутнього вчителя початкових класів. Комунікативно орієнтоване освітнє середовище сприяє саморозвитку студентів шляхом збагачення, взаємодетермінації трьох підсистем принципів: загальнодидактичних, професійно орієнтованих та лінгводидактичних, що діють під час професійної підготовки у освітньому просторі ВНЗ.

Ключові слова: принципи, комунікативно компетентна особистість, майбутній вчитель початкових класів, професійна підготовка.

The system of communicative competence forming principles of a future primary school teacher is defined in the article. Communicative-oriented educational environment promotes students' self-development by enrichment and reciprocal determination of three subsystems of principles: general didactic, professionally oriented and linguodidactic which are acting during professional training in the educational environment of a higher educational establishment.

Reciprocal connection of training, education and development, scientism, systematic character and consistency, continuity and prospects, theory and practice relations, the visibility, accessibility, awareness etc are referred to the general didactic principles. Their scientific foundation are contained in the works of J. Comenius, A. Disterveg, K. Ushynskiy, in the works of native psychologists and didactic scientists I.Beh, V.Onyschuk, I.Pidlasiy, V.Bondar, as well as in the studies of M.Andreyev, Yu Babanskiy, M. Danylov, M. Skatkin etc.

Professional communicative principle, adaptability principle, the principle of subject-subject relationships in the process of communication between a teacher and pupils, the principle of professional and communicative situationalism in the communication skills forming, the principle of professional and communicative oriented teacher's action, the principle of situational and communicative exercises' dominant role, the principle of the communicative skills parallel improvement and professional meaningful skills forming in all kinds of speech activity, the principle of taking into account exercises' orientation and speech material for a pupil, the principle of positive support by the teacher who provides professional communicative orientation of the students' communicative competence mastering process are referred to the professionally oriented principles.

Linguodidactic principles are referred to the principles of cultural expedience (by Yu. Passov and M. Stelmahovych), the interrelation of all parts curriculum study (by M.Lvov), communicative orientation in language teaching (by V. Skalkin), the interdependence of oral speech and written language (by M.Vashulenko), the interrelation of all kinds speech mastering (by V.Stativka), the principle of phased formation of speech skills (by O. Bystrova), the modeling of standard communicative situations (by Yu. Passov), the speech functionality (by M. Vashulenko), the intense speech practice (by O. Bystrova), the interrelation of Russian and Ukrainian languages (by H. Koval), the principles of emotionality and creativity (by M. Stelmahovych) and others.

Literature

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання,

оцінювання: посібник / [наук. ред. проф. С.Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Караулов Ю.Н. Русская языковая личность и задачи ее изучения / Ю.Н. Караулов // Язык и личность. – М., 1989. – С.3-9.

3. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. / А.А. Леонтьев. – М., 1969. — 267с.

4. Пентилюк М.І. Культуромовний аспект підготовки майбутнього вчителя-філолога в білінгвальному середовищі / М.І. Пентилюк // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Випуск 13. – Глухів : ГДПУ, 2009. – 272. – С. 20-27.

UDC: 378:37.03

Elena Korchova

RHETORICAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF SOCIAL PEDAGOGUES' PROFESSIONAL TRAINING

The given article is focused on the necessity of the formation of rhetorical abilities of the prospective social pedagogues during professional training at high school as a precondition for the development of highly qualified specialists, capable of successful social interaction. Moreover was made an attempt to clarify the notion of rhetorical competence as the highest level of communicative competence in the professional training structure of social pedagogues.

Key words: competency, competence, professional competence, communicative competence, language competence, speech competence, rhetorical competence.

О.М.Корчова

РИТОРИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

У статті зацентовано увагу на необхідності формування риторичних умінь у майбутніх соціальних педагогів під час професійної підготовки у вищому навчальному закладі як передумові становлення висококваліфікованих фахівців, здатних до організації ефективної взаємодії в соціумі. Здійснено спробу обґрунтування риторичної компетентності як вищого рівня комунікативної компетентності в структурі професійної готовності соціального педагога.

Ключові слова: компетенція, компетентність, професійна компетентність, комунікативна компетентність, мовна компетентність, мовленнєва компетентність, риторична компетентність.

Integration of Ukraine into Global and European Educational Space predetermines the high school reform as well as orientation on the common European presentation skills and abilities, in particular mastering the art of public speaking. These requirements, provided by The Ukrainian Law on Education, The National Educational Program “Osvita” (‘Ukraine of XXI century’), The Common European Framework of Reference for Languages, The National Strategy of Education Development in Ukraine, The Conception of Language Training in Ukraine, set higher language training requirements for the professionals in the field of social pedagogy.

Consequently, the need of shifting from the core competence in professional training to the profound comprehensive development of the personality of the future highly qualified specialist is obvious.

In such a way the formation of rhetorical abilities of the prospective social pedagogues during professional training at high pedagogical school contributes not only to the profound

comprehensive personal development and creative self-realization but also boosts the efficiency of their future professional activity to the higher level.

The aim of the current article is to determine the notion of rhetorical competence as a pedagogical phenomenon, which contributes to the development of highly qualified specialist, capable of successful social interaction.

Taking into account the universal nature and specificity of the professional activity of a social pedagogue, we can consider communicative competence one of the leading qualities of the social pedagogue, essential for the social work. Communicative competence is seen as a deliberate conscious use of speech and language means relevant to the specific aim and communicative situation.

Still we believe that those means, which were mentioned above, are not quite sufficient for the affective communication as they don't assure effective and convincing speech; this can be achieved only by using rhetorical rules and technique.

Contrastive analysis of the language, speech, communicative and rhetorical competences enables to define a notion of rhetorical competence of the social pedagogy students as an integrated quality, the ability of a person to use the language means deliberately, consciously and rhetorically correct in order to create an original recipient-oriented text, thus providing comfortable psychological atmosphere during communication for a particular situation.

Taking everything into account we can arrive to the conclusion, that rhetorical competence is an essential component of social pedagogue's professional training. Serving as a basis for the art of public speaking, it makes pedagogical influence on different people argumentative and convincing.

Literature

1. Ассылова М. И. К вопросу о понятиях «компетентность» и «компетенция» / М. И. Ассылова // Инновационные компетенции и креативность в исследовании и преподавании языков и культур : Материалы 1-й Всерос. (с междунар. участием) науч.-практ. конф. – М., 2009. – Вып. 1. – С. 61-64.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич // Основи комунікативної лінгвістики : Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.

3. Ворожбитова А. А. Теория текста : Антропоцентрическое направление : Учебн. пособие. / А. А. Ворожбитова. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Высшая школа, 2005. – 367 с.

4. Галенко А. М. Культурологічна компетентність у структурі професійних компетентностей студентів філологічних спеціальностей / [Електронний ресурс] / А. М. Галенко // Науковий вісник Донбасу : Сер.: Педагогічні науки : Зб. наук. праць / За ред. В.С. Курило. – Луганськ : Видавництво державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – №4 (20). – 2012. – Режим доступу: nvd.luguniv.edu.ua

5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

6. Зимняя И. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании / И. Зимняя. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 19 с.

7. Садова Т.А. Професійна компетентність та готовність до педагогічної діяльності: сутність і взаємозв'язок [Електронний ресурс] / Т.А. Садова. – Режим доступу: <http://vuzlib.com>

PLANTS AND ANIMALS PHYLOGENY AS AN INTEGRATIVE COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF BIOLOGY AND ECOLOGY

The importance of studying of the subject "Fundamentals of plants and animals phylogeny" for qualitative training of future teachers of biology and ecology is proved. The essence and the origin of formation of phylogeny as a science is described. Classical and modern approaches and views as for the systematization of the organic world are generalized.

Keywords: higher pedagogical education, biology, ecology, phylogeny, systematics, phylogenetic trees, kladistic methods.

Fundamentalization of university education for academic and educational support of sustainable co-evolutionary development of the " biosphere- humanity "system requires the knowledge of the biodiversity of living matter with a view to its preservation. It conforms to the requirements of future teachers of biology and ecology training using teaching principles of scholarship, clarity and accessibility.

Analysis of current research and theoretical material suggests that the issue of the study and saving of biological and landscape diversity is given priority attention. In particular, J. Tsaryk considers the problem of saving extinct populations of species by the way of their habitats saving - "native environment for populations of living organisms".

Sytnyk K. and O. Protasov actualize focus on the development of diversitylogic in the context of biodiversity saving. The basis of ekoevolution development the authors see in biodiversity preserving and shaping as one of the main components of the biosphere diversity.

Prediction and realization of the sustainable strategy of co-evolutionary development requires knowledge of organic evolution and systematization of living organisms. Phylogeny and phylogenetic relationships were studied by O. Kusakina, A. Drozdova. In their scientific works Shatalkin A., I. Mikhailova, O. Bondarenko pay attention to complementarity of phylogeny and taxonomy. Problems of living organisms historical development, in particular unicellular, are described in refinement of S. Karpov, some aspects of phylogenetic flora are described by A. Takhtadzhyan, S. Mosyakin, O. Tishchenko, kladistic features – by O. Borkin, O. Pozdnyakov, principles and methodology by O. Rasnitsyn.

The aim of the article is to update and expand the knowledge of the discipline "Basics of phylogeny of plants and animals" to ensure the quality of professional training of future teachers of biology and ecology.

The history of mehasystematics of living organisms can be traced back to ancient times as a traditional biworld system - plants and animals separation. The main criterion was the existence and the extent of soul. In plants it was on a lower rung of excellence and was characterized only by such properties as nutrition and growth. As for animals, it was stressed that they are able to not only eat, but also feel, move, show the will. Gradually, with the development of science, such representations retreated into the background.

German naturalist and philosopher E. Haeckel brought the term " phylogeny" into the scientific world. He described and gave the names to many species, created a map of the geniological tree of known at the time life forms, he is also the author of such notions as ecology, the kingdom of *Protista* and others.

Classic phylogeny is focused on reconstruction of ancestral forms, establishing relationships between different organisms , i.e. their combination into the monophyletic group.

Unified schemes of living organisms taxonomy does not exist yet, there are various options for understanding the tree of life. The most common (consensus) system in Ukrainian schools nowadays is a system of 7 kingdoms: Viruses, Archaea , Monera , Protisty , Plants, Fungi and Animals. The prospects for further research we see in building of classification scheme of the representatives of the organic world that would meet modern developments in science, particularly molecular biology (DNA sequencing), features of the curriculum as well as

the age of pupils. The last aspect is an important element in the training of future teachers of biology and ecology. Thus, the feasibility of study discipline "Basics phylogeny of plants and animals" is a priori due to an integrated entity of its content.

В. І. Самілик, С. Д. Рудишин

ФІЛОГЕНІЯ РОСЛИН І ТВАРИН ЯК ІНТЕГРАТИВНА СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

Обґрунтовується важливість вивчення навчальної дисципліни „Основи філогенії рослин і тварин” для якісної підготовки майбутніх учителів біології та екології. Розкривається сутність та генеза становлення філогенії як науки. Узагальнюються класичні на новітні підходи та погляди щодо систематизації органічного світу.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, біологія, екологія, філогенія, систематика, філогенетичні дерева, кладистичні методи.

Literature

1. Геккель Э. [Красота форм в природе](#) / Ернст Геккель – СПб.: [Издательство Вернера Регена](#), 2007. – 277 с.
2. Гродзинський Д.М. Збереження біорізноманіття України і світу – неодмінна основа стабільного розвитку цивілізації / Гродзинський Д.М. // Наука і наукознавство. – 2010. – № 3. – С. 1–3.
3. Карпов С.А. Система Протистов. 3-е издание / Сергей Александрович Карпов. – Санкт-Петербург, Омск: Издательство ОмГПУ, 2000. – 215 с.
4. Кусакин О.Г. Филема органического мира. Часть 1 / О.Г Кусакин, А. Л. Дроздов. – Л.: „Наука”, 1994. – 272 с.
5. Михайлова И. А. Система органического мира / И. А Михайлова, О. Б. Бондаренко // Соросовский образовательный журнал. – 1999. – №2. – С. 43 – 51
6. Мюллер Ф. Основной биогенетический зако / Ф. Мюллер, Э. Геккель. – М.: Л., 1938. – 149 с.
7. Оцінка стану виконання підсумкових документів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002) / [Руденко Л.Г., Білявський Г.О., Горленко І.О. та ін.]. – К.: Академперіодика, 2004. – 208 с.
8. Парамонов А.А. Пути и закономерности эволюционного процесса (Основные принципы филогенетики). „Современные проблемы эволюционной теории” / Парамонов А.А. – Л.: „Наука”, 1967. – С.342 – 441.
9. Рудишин Сергій. Модель наукової картини світу / Сергій Рудишин, Інна Коренева // Біологія і хімія в сучасній школі. – 2013. – № 3. – С. 2 – 6.
10. Ситник К. Міжнародний рік біорізноманіття та перспективи розвитку диверситології / К. Ситник, О. Протасов // Вісник НАН України. – 2010. – №3. – С. 13 – 16
11. Хански И. Ускользящий мир: Экологические последствия утраты местообитаний / Хански И. [пер. с англ.]. – М.: Т.в. научных изданий КМК, 2010. – 340 с.
12. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/178/91>.

UDK: 37:7.012 “71

О.Fursa

TRAINING IN THE CONTEXT OF DESIGNERS LIFELONG EDUCATION

The article is about the current trends in the development of design education, when the influence of art on the formation of preferences and tastes of people is taken into account and

encouraged from an early age and throughout the life. The idea of lifelong education gets its development in creating appropriate environment for the future designer: innovative comprehensive educational institutions, which would provide proper art education from the children's design studios and ensure the possibility of training after graduating.

Key words: modernization of higher arts education, innovative type of educational institution, continuous education, continuity of various degrees of education, contemporary culture.

О.О. Фурса

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ У КОНТЕКСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

У статті йдеться про сучасні тенденції у розвитку дизайн-освіти, коли враховується і заохочується вплив мистецтва на формування уподобань і смаків людини від наймолодшого віку і впродовж усього життя. Ідея неперервної освіти дістає розвиток у створенні відповідного мистецького середовища для майбутнього фахівця-дизайнера: створення комплексних навчальних закладів інноваційного типу, котрі б надавали належну мистецьку освіту від дитячих дизайн-студій і до можливості підвищення кваліфікації після отримання вищої освіти.

Ключові слова: модернізація вищої мистецької освіти, інноваційний тип освітньої установи, неперервна освіта, спадкоємність різних ступенів освіти, актуальна культура.

Literature

1. Батишев С.Я. Профессиональная педагогика : учеб. для студ., обуч. по педагог. спец. / С.Я. Батишев. – М. : Ассоциация. Профессиональное образование, 1999. – 904 с.
2. Бойчук А.В. Первые шаги в дизайне / А.В. Бойчук, И.С. Шмалько // Техническая эстетика.- 1990. № 9. – С. 11-14.
3. Еремина Е.И. Особенности управления профессиональным учебным заведением в системе непрерывной подготовки экономических кадров / Е.И. Еремина. – СПб.: СПбГУЭФ, 1997. – 160 с.
4. Казакова Е.И. Диалог на лестнице успеха / Е.И. Казакова, А.П. Тряпицина. – СПб., 1997. – 160 с.
5. Козлова О.Г. Методика інноваційного пошуку вчителя: Навч.-метод. посібник / О.Г. Козлова. – Суми : ВВП «Мрія – 1» ЛТД, 1998. – 128 с.
6. Проект Закону України «Про додаткову освіту» // Інтернет-ресурс. Код доступу: gska2.rada.gov.ua
7. Ремизов В. А. Культура личности (ценностно-мировоззренческий анализ): монография / В.А. Ремизов. – М., 2000. – 217 с.
8. Степко М.Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя : монографія / М.Ф. Степко, Б.В. Клименко, Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. – Харків : НТУ «ХПІ», 2004. – 112 с.
9. Чельшева Т. В. Непрерывное художественное образование как целостная образовательная система: автореф. дис. ...д-ра. пед. наук: 13.00.01, 13.00.08 / Москов. гос. открыт, пед. ун-т. – М., 2003. – 48 с.
10. Шапко В.Г. Социология образования перед новыми вызовами. «Круглый стол», Социологические исследования – № 6, 2000.
11. Шпільчак В.А. Довузівська дизайнерська освіта: проблеми і перспективи // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: Зб. наук. праць / Упоряд. і відп. ред. С.О. Черепанова. – Вип. 5. – Львів: Світ, 2000. – С. 365-376.

STUDENTS' INVOLVEMENT INTO THE TESTS DEVELOPMENT IS AN EFFICACIOUS METHOD OF LEARNING ACTIVITY PROGRESS

The article focuses on the learning activity progress of the students of higher technical educational establishments. The approach of choosing the creativity progress involving students to the subject test assignments writing has been grounded. The basic aspects of the pilot research the students implemented while studying the subject "Human machine interface" have been given. The efficiency of the offered approach has been proved. The analysis of the generalized pilot research results has been submitted.

Key words: learning activity, creativity progress, test assignments, tests, unsupervised work.

I.P. Михайлюк

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО РОЗРОБКИ ТЕСТІВ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ

У статті розглянуто питання розвитку пізнавальної активності студентів вищих технічних навчальних закладів. Обґрунтовано метод вибору розвитку творчих здібностей шляхом залучення студентів до розробки предметних тестових завдань. Представлено основні аспекти експериментального дослідження, яке проводилося зі студентами при опануванні ними спецдисципліни "Людино-машинний інтерфейс". Доведено ефективність запропонованого методу. Подано аналіз узагальнених результатів експериментального дослідження.

Ключові слова: пізнавальна активність, творчі здібності, тестові завдання, тести, самостійна робота.

The students' learning activity progress in the training, the search of the new approaches, teaching and education methods, the change from the team to the individual creativity progress on the basis of unsupervised work and self-education are the key trends in the reformation of the higher education system.

For learning activity progress and studying of the unsupervised impact on the efficiency of training we chose as the research method the students' assignments writing for subject testing. It means the reading of various text books, making summaries of the lectures, self-studying of the material specified in the curriculum, extra studying and etc. The testing assignments' writing means the new ideas, self-testing, knowledge systematization, studying the various sources of information. Hence the tests writing is the integrated creative unsupervised work.

We carried out the pilot research with the third year students of the information processing technology faculty of the Ivano-Frankivsk national technical university of oil and gas. For the accuracy of the experiment the students were equally divided into the groups due to the studying results. In the control group (CG) the learning process was traditional. In the experimental group (EG) the students were given the task to write the tests after studying the subject «Human machine interface». The students of the experimental group were delivered a lecture on the fundamentals of tests writing, the basic principles of the testing theory and the specifics of testing. It mainly concerned the writing and structuring of the tests assignments, selecting teaching material for tests writing, as well as were given the psychologists recommendations for the tests.

In the course of research there were noticed the next positive changes of the students' activity: a great interest to the problem solving, the search of contradictions and alterations, self-activity, mental abilities development, and independent creative actions.

The students demonstrated their creative capabilities, the ability to write the tests. Most of them worked out critical thinking: they had their own point of view, managed to uphold it,

having uncommon creative decisions and the ability to improve their knowledge.

It can be stated the positive impact of the experiment even on the lecturers taken part in it.

Hence the students' involvement to the tests writing is a topical one in the teaching process for the learning activity progress, students' knowledge self-preparation and self-testing.

Literature

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : підруч. для студ., асп. та молодих викл. / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Блейхер В. М. Психологічна діагностика пізнавальної активності і особи / В. М. Блейхер, Л.Ф. Бурлачук. – К.: Вища школа, 2008. – 142 с.
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Выготский Л.С. – М.: Педагогика, 1999. – 534 с.
4. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти : монографія / І.А. Зязюн І. – К. : Віпол, 2000. – 636 с.
5. Мойсеєнко Л. А. Психологія творчого математичного мислення / Мойсеєнко Л. А. – Івано-Франківськ : Факел, 2003. – 481 с.
6. Падалко А.Е. «Задачи и упражнения по развитию творческой фантазии учащихся» / Падалко А.Е. – М.: Просвещение, 1985.– 128 с.

UDK: 379.81.011.33(09)

Kornienko Tetiana

EXCURSIONS AS A FORM OF ORGANIZING ENTERTAINMENT IN THE SECOND HALF OF THE XIXth AT THE BEGINNING OF THE XXth CENTURY

The article deals with the questions of organizing schoolchildren's entertainment in the second half of the XIXth – at the beginning of the XXth century. At describes excursions, trips and walks as forms of organizing entertainment. The main social institutions, which provide the organizing excursions and trips are named and characterized in the article. The article also gives the examples of making excursions of different kinds. The attention is paid to the difficulties of the development of the mentioned form of entertaining activity in the second half of the XIXth – at the beginning of the XXth century.

Key words: entertainment, forms of organizing entertainment, excursions, trips, walks, schoolchildren.

????????????????????????????????????

Т.М. Корнієнко

ЕКСКУРСІЇ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

У статті висвітлюються питання організації дозвілля школярів у другій половині XIX – на початку XX століття. Описуються екскурсії, подорожі та прогулянки як форми організації дозвіллевої діяльності. Схарактеризовано основні соціальні інститути, які забезпечували організацію екскурсій та подорожей. Наведено приклади проведення екскурсій різних видів. Звертається увага на труднощі становлення даної форми дозвіллевої діяльності у другій половині XIX – на початку XX століття.

Ключові слова: дозвілля, форми організації дозвілля, екскурсії, подорожі, прогулянки, школярі.

Literature

1. Арепьев Н. Организация общеобразовательных экскурсий в средней школе / Н. Арепьев // Вестник воспитания. — 1901. — № 3. — С. 134—148.
2. Дьячков-Тарасов А. Дальние ученические экскурсии по горным и малонаселённым местностям / А. Дьячков-Тарасов // Вестник воспитания. — 1900. — № 4. — С. 78—98.
3. Ульянинский В. Экскурсии в средней школе / В. Ульянинский // Экскурсионный вестник. — [Книга 2-я]. — 1914. — С. 9—15.
4. Державний архів Харківської області Ф. 200 Харківське товариство розповсюдження в народі письменності 1869-1920. оп. № 1. спр. 534. Об экскурсионной работе клуба по внешкольному образованию, 1919, арк. 1-53.
5. Клопов А.А. Очерк добросельского народного общества (как опыт народной самодеятельности) / А.А. Клопов. — С.-Петербург, 1913. — 108 с.
6. Мединский Е.Н. Внешкольное образование, его значение, организация и техника [Второе издание, значительно дополненное и переработанное] / Е.Н. Мединский. — М. : кн-во “Наука”, 1914. — 328 с.
7. Литвинский П. Семейные праздники / П. Литвинский // Воспитание и обучение. - 1902. - № 5. С. 176-177.

UDK : 372.878:373.5

A.Vilchkowska

MUSIC IN THE EDUCATION CHILDREN'S EMINENT OF POLISH TEACHER JANUSZ KORCZAK

In the article Anastasiya Vilchkowska, the author of the article, describes some aspects of music education system that were used by the great Polish educator Janusz Korczak in Warsaw orphans' houses.

Key words: music, orphan children, pedagogical system, educational system, means and forms of music education.

Анастасія Вільчківська

МУЗИКА ВИДАТНОГО ПОЛЬСЬКОГО ПЕДАГОГА ЯНУША КОРЧАКА В СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

У публікації розкрито аспекти системи музичного виховання, які були застосовані польським педагогом Янушем Корчаком у варшавських дитячих будинках. Показано, яку роль відводив Я.Корчак засобам музики у своїй оригінальній виховній системі з дітьми-сиротами.

Ключові слова: музика, діти-сироти, педагогічна система, засоби та форми музичного виховання.

At the beginning of her article the author gives some biographical data of the famous educator. She underlines that in 1912 Korczak arranged *Dom Sierot* for the Jewish children and after World War I - the new orphans' house for Polish children. He was also the founder of the children's newspapers *Mały Przegląd* and *Nasz Przegląd*.

In 1915 – 1918 Janusz Korczak served in Kyiv as a military doctor and worked as a consultant in three orphans' houses for Ukrainian and Polish children. Here, in Kyiv, Janusz Korczak wrote his best known book “How to Love a Child”.

Systematic work with children in orphan houses gave grounds to the teacher - innovator Janusz Korczak to develop an original concept of a child's development in the ontogenesis and system of educational work with children – orphans. Both of them are based on the fact that each

child is a unique and special individuality.

Great educational heritage of a child's personality formation, its general comprehensive development and education has considerable value for teachers – musicians.

It is considered that the educational system created by Janusz Korczak and realized in many years' practice in the orphans' houses, was directed to the full development of his pupils, belief in immortal human values as pedagogics of love and respect for each child, and here the proper place is occupied by various means and forms of music education.

Janusz Korczak considered that one of the aspects of music education is creativity of the teacher in educational work with children. Thus in Korczak's institutions it has actively been developed overtime educational work of various sections and groups where children were involved in dancing, singing in the choir, playing in the orchestra, learning to play any musical instruments and composing songs. Afterwards it was created children's orchestra and choir by the students who could play any musical instruments. Their repertoire was popular children's and folk songs. Another form of contact with music for Korczak's institution students' was concerts organized in the days of religious and national holidays, along with guest musicians - professionals. Popularity of pedagogical system of education proposed by one of the most famous Polish teacher - innovator - Janusz Korczak is actual in different countries even in our time. The so-called created Korczak's associations are actively promoting its educational ideas among teachers, parents and the public.

Literature

1. Korczak J. Prawo dziecka do szacunku. Warszawa, 1929, 18 s.
2. Korczak J. Jak kochać dzieci. Warszawa, 1978, 52 s.
3. Korczak J. Pisma wybrane (red. A.Lewin), t.1, Warszawa, 1978, 398 s.
4. Korczak J. Pismawybrane (red. A.Lewin) t.2, Warszawa, 1978, 326 s.
5. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / В. А.Сухомлинский. -2-е изд.-К.: Рад. школа, 1972.- 244 с.

UDC: 371

I. Fedorov

HISTORICAL-PEDAGOGICAL RESEARCH OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL HERITAGE OGIIENKO

Analysis of studies of scientific, educational, literary heritage held Ohiyenko scholars achieve national self-awareness and insight of his son as a great, talented people, their educational activities. Make a quick list of the main areas of such disciplines as linguistics, literature, history, culture, religion, lettres, where he left his studies of its mark.

Key words: I.Ogiienko, education of the spiritual values, the spiritual development of a personality, pedagogic heritage, emigration, native language education, personnal recruitment.

I.O. Федоров

ІСТОРИОГРАФІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ І.ОГІЄНКА

Проаналізовано дослідження науково-педагогічної, творчої спадщини Огієнка проведеної науковцями, розкриваючи національне прозріння й самоусвідомлення його як сина великого, талановитого народу, його просвітницької діяльності. Зроблено побіжний перелік головних ділянок з таких галузей знань, як мовознавство, літературознавство, історія, культура, релігієзнавство, красне письменство, де він залишив своїми дослідженнями помітний слід.

Ключові слова: І. Огієнко, виховання духовних цінностей, духовний розвиток особистості, науково-педагогічна спадщина, еміграція, рідномовна освіта.

Scientific and pedagogical heritage of Ivan Ohienko for a long time has not been the subject of special studies, this was the impetus for further research, analysis of previous studies. The results of the analysis of scientific-theoretical studies of pedagogical ideas Ohienko made by scientists, allow to realize the state of study of the problem at the present stage and come to a conclusion about necessity of continuation of historical and pedagogical research aimed at identifying the most significant for our education system ideas, scientific and pedagogical heritage of the scientist. Many works of the scientist are under the hood. In the published works of experienced and young researchers individual questions were considered only partially. It concerns first of all the problems associated with the formation of the identity of a citizen of Ukraine, self-improvement and overcoming the manifestations of inadequacy of Ukrainian youth, the areas of family and social education etc. However, despite the wide range of all surveyed aspects of the heritage of Ivan Ohienko, including pedagogical, in our opinion, remains understudied his scientific-pedagogical activity in the period of emigration and most of his works are still not available to a wide circle of scientists.

We consider the scientific heritage of one of the leaders of emigration, whose creative formation took place in Ukraine - Ivan Ohienko.

The aim of this article made by scientists to analyze historical and pedagogical research, allowed us to realize the state of study of the problem at the present stage and come to a conclusion about necessity of continuation, aimed at identifying the most significant for our education system ideas, scientific and pedagogical heritage Ohienko.

Ivan Ohienko (Metropolitan Hilarion), statesman and public figure, writer and poet, scientist and teacher. He was also a teacher, the founder and first rector of the Kamianets-Podilsky state Ukrainian University, spent my life working in the field of education as a theorist and practitioner. In 1917-1918 played a significant role in the Ukrainization of higher educational institutions and schools. Is the author of numerous textbooks for the elementary and higher school .

The role of the Minister of education Ivan Ohienko in the formation of a linguistic policy of the young Ukrainian state regarding studying their languages representatives of national minorities, the discovery of the Department of Polish language in Kamyanets-Podilsky state Ukrainian University.

In 1918 Ohienko started working on creating a kind of a guide for students, teachers, students and all those who want to learn the Ukrainian language. The same year the publishing house bookstore. Череповського, betraying the predominantly Ukrainian-speaking literature, saw the light of the detailed bibliographic index «Ukrainian language».

The leading role in the Patriotic education of I. Ogienko role of the family, because it is in her first child hears the native language, shall be attached to ancestral traditions, learn to be respectful to parents, relatives, neighbors. The educational process should be based on spiritual values as God, family, native language, culture and homeland

Most studies covering the advanced experience of the realization of his ideas in the practice of operation of modern educational institutions. Together research contribute to the formation of the image of I. Ogienko as the spiritual leader of the Ukrainian people, scientist, citizen, patriot, shows a huge potential of its spiritual heritage.

When Kamyanets-Podilsky University established the Center огієнкознавства, who heads the Department of history of Ukrainian literature and comparative studies, Chairman of the all-Ukrainian society of Ivan Ohienko, candidate of philological Sciences, Professor. Сохацькая. The creative legacy of Ivan Ohienko has, without a doubt, a huge educational potential, which is very important for modern teachers - researchers of his creative work.

A fact not only provide a basis for further study of the experience of the teacher I. Ogienko, but also encourage to its revival and implementation. His pedagogical ideas remain relevant and

important for the development of the modern school and remain relevant to the current problems of teachers.

Literature

1. Науково-педагогічна спадщина Івана Огієнка в контексті розвитку національної освіти і виховання в Україні [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Марушкевич Алла Адамівна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2004. - 402 арк.
2. Гривнак О.С. Лінгводидактичні ідеї Івана Огієнка Лінгводидактичні ідеї Івана Огієнка : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / О.С. Гривнак ; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 1999. — 22 с.
3. Тюрменко І. І. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) / І. І. Тюрменко // Історіографічні дослідження в Україні: Зб. Інституту історії України НАН України. — 2002. — Вип. 12. — С. 458 – 508.
4. Ляхоцька Л. Л. Хочеш добра своїй нації — не нехтуй рідною мовою... / Л. Ляхоцька // Початкова школа. — 1997. — № 12. — С. 1–5.
5. Іларіон (Митрополит). Книга нашого буття на чужині: Бережимо все своє рідне! / Іларіон (Митрополит) // Ідеол.-іст. нариси. – Вінніпег: Укр. Наук. Богослов. Т-во, 1956.– 168 с.
6. Коркішко О.О. Становлення патріотичного виховання в 19-20 ст.: історичний аспект / О. Коркішко // Рідна шк. — 2004. — №2. — С. 60–62.
7. Ляхоцька Л. Добрий підручник – шлях до учня (Іван Огієнко як автор і видавець національного підручника) // Науковий збірник Кам'янець-Подільського державного університету, Всеукраїнське товариство І. Огієнка; Є. Сохацька (ред.). – Серія: Історія та філологія. – Кам'янець-Подільський, 2003. — С. 175-185.
8. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки [Текст]: навч. посіб. / О.І. Вишневський. - вид. 3-є, доопрац. і допов. - К.: Знання, 2008. – 566 с.
9. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Ю. Руденко. — К. : В-во ім. О. Теліги, 2003. — 328 с.

UDC : 378

Golyaka Gennadiy

MUSIC FOR CHILDREN BY VOLODYMYR ZUBYTS'KY

The article deals with the music for children by modern Ukrainian composer and accordion-player Volodymyr Zubyts'ky. The collection of plays such as children's suite № 1 and № 3 "Ukrainian" ("Ukrayins'ka") for accordion solo and "Ukrainian Dances" ("Ukrayins'ki tantsi") for accordion ensemble and "Portraits of Composers" ("Portrety kompozytoriv") for accordion orchestra have been chosen for the research. In the process of methodical and theoretical analysis the peculiarities of composer's musical language and innovations in composing are revealed as well as the difficulties of the performing tasks.

Key words: accordion repertoire, music for children, children suites, accordion ensemble, Volodymyr Zubyts'ky.

Г. П. Голяка

ДИТЯЧА МУЗИКА ТА МУЗИКА ДЛЯ ДІТЕЙ ВОЛОДИМИРА ЗУБИЦЬКОГО

У статті розглядається дитяча музика та музика для дітей сучасного українського композитора Володимира Зубицького. Для дослідження обрано цикли п'єс: Дитячі сюїти № 1 та № 3 "Українська" для баяна соло, музика для ансамблю баянів ("Українські танці") та оркестру баянів ("Портрети композиторів"). В процесі

методико-теоретичного аналізу виявляються особливості музичної мови, новаторство фактурних рішень, розглядаються складнощі виконавських завдань.

Ключові слова: баянний репертуар, музика для дітей, дитячі сюїти, ансамбль баянів, Володимир Зубицький.

The article deals with the music for children by modern Ukrainian composer and accordion-player Volodymyr Zubyts'ky. The collection of plays such as children's suite № 1 and № 3 "Ukrainian" ("Ukrayins'ka") for accordion solo and "Ukrainian Dances" ("Ukrayins'ki tantsi") for accordion ensemble and "Portraits of Composers" ("Portrety kompozytoriv") for accordion orchestra have been chosen for the research.

The work reveals that the introduction of young musicians in the world of contemporary art Volodymyr Zubyts'ky realizes by creating plays of cycle type designed just for them. The composer's portfolio has albums for beginners as well as mid-level complexity works. Most of them have become commonplace in accordion class repertory.

Mainly plays for ensemble represent composer's works for beginners. These are collections made to order of German publishing house "Ralf Jung" ("Suite in three parts" 1994, "Three folk pieces" 1994, "Ukrainian dances" 1995) created for accordion duet. In the last two cycles the composer used the tunes of famous Ukrainian songs and dances that result well in the children's collective performance. It is stressed that ensemble at an early stage of learning is an effective form of work because simple parts taken separately for each performer create a complete artistic whole.

Young accordion-players are acquainted with styles of famous composers of the past in the suite "Pictures of composers" (for accordions orchestra. 1988). In its six parts the beginners have the opportunity to participate to music of Modest Mussorgs'ky, Serhiy Prokofev, Antonio Vival'di, Johann Sebastian Bach, Georges Bizet, Ihor Stravins'ky, Petro Tchaikovs'ky through Volodymyr Zubyts'ky creative work.

In the process of methodical and theoretical analysis the peculiarities of composer's musical language and innovations in composing are revealed as well as the difficulties of the performing tasks.

The purpose and objectives of the article is to identify the importance of composer's cycles for children in contemporary pedagogical children repertoire and to study their communicative peculiarities.

Literature

1. Алексеев И.Д. Методика преподавания игры на баяне / И.Д. Алексеев– М. : Музгиз, – 1961. – 156 с.
2. Баренбойм Л. А. Путь к музицированию / Л. А. Баренбойм. – [2-е изд.]. – Л. : Сов. композ., 1979. – 352 с.
3. Зубицький В. Д. Диалог о времени и мастерстве / В. Д. Зубицький, А. А. Семешко. – К. : Асо-орpus Publishers, 2003. – 40 с.
4. Мессиян О. Я отдаю предпочтение ритму.../ Мессиян О., Самюэль К. Музыкальная академия. – 2003. – №3. – С. 214 – 220.
5. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г Нейгауз. – [5-е изд.]. – М. : Музыка, 1988. – 240 с.

UDK : 378.147:78

N. Grechanyk

CHOIR CONDUCTOR TRAINING AS A SPECIAL KIND OF SELF-ACTUALIZATION FUTURE MUSIC TEACHER

The article focuses on proving to improvement the methodical preparation of future music teachers to creative self-study in the disciplines of choral kapellmeister analyses of musical and

educational experience.

Key words: creative self-realization, research aspect creative self-realization.

Н.І. Гречаник

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

В статті розкрито сутність напрямків творчої самореалізації майбутнього вчителя музики в системі диригентсько-хорової підготовки.

Ключові слова: творча самореалізація, диригентсько-хорова підготовка, диригентсько-хорова діяльність.

Literature

1. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька /О. П.Рудницька. – Тернопіль.: Навчальна книга-Богдан, 2005.-360 с.
2. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) /Г.М.Падалка. - К.: Освіта України, 2008.-274 с.
3. Орлов В.Ф. Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін. За заг. ред. І.А.Зязюна /В.Ф.Орлов. – К.: Наукова думка, 2003. – 276 с.
4. Харченко П.В. Підготовка майбутнього педагога – музиканта до професійного розвитку / П.В.Харченко // Проф. – художня освіта України: Зб. наук. праць. Київ; Черкаси: видавництво «Черкаський ЦНТЕІ», 2003. – Вип. 2 – С. 240-246.

UDK : 378.016:004.42

I. S. Mintiy

STUDYING METHODS FOR THE FORMATION BY COMPUTER SCIENCE TEACHERS-TO-BE COMPETENCES IN PROGRAMMING

In the article the special teaching methods of the computer science for the formation of the programming competence by the students of the pedagogical universities are considered. The properties of these methods and the examples of their using during the study of the subject "Introduction to the programming" are presented.

Key words: competence approach, methods of studying, method of the practically chosen tasks, method of the demo examples, computing experiment and programming, project method.

I. С. Мінтій

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПРОГРАМУВАННЯ

У статті розглядаються спеціальні методи навчання інформатики для формування у студентів педагогічних університетів компетентностей з програмування, наведено властивості цих методів та приклади їх використання під час вивчення курсу "Вступ до програмування".

Ключові слова: компетентнісний підхід, методи навчання, метод доцільно дібраних задач, метод демонстраційних прикладів, обчислювальний експеримент та програмування, метод проектів.

Statement of the problem, its connection with the important tasks. Methods of teaching (gr. methodos - the path of knowledge, a way of finding the truth) is an ordered ways interconnected, purposeful activity of a teacher and students aimed at effective solution of educational problems [3, С. 251].

Teaching methods ... "is a historical category, change with the change of the purpose and content of training" [4, 86], therefore in connection with the reorientation of education with a knowledgeable approach to competence, there is a need to revise and teaching methods of the methodical system of formation at students of pedagogical universities competences programming.

When choosing methods of education should take account of the purpose of the training; specialization of the educational institution; features of the discipline in General and of specific training; individual characteristics and competence of students (physical characteristics, traits, the level of special-subject of competences), specific features of the group; the material-technical base of the educational institution; individual characteristics and competence of the instructor (physical features, personality traits, attitudes with the group level загальнопрофесійних and specific professional skills); ergonomic conditions (time schedule, the filling of the audience, duration of work at a computer, etc) [6, 63].

There are different approaches to the classification of methods of training. If as a criterion to select the source of knowledge, there are verbal, visual and learning practices. On character education (degree of independence and creativity) methods share the explanatory and demonstration, reproductive methods, the method of problem-based learning, partial search or heuristic, research.

Analysis of the last researches and publications, in which a solution of the problem. M. P. Лапчик [5] С. I. Vochkin Century Century Laptev, N. I. Ryzhov, Breakfast Century [4, 91], N. Century Morse emit more special (partially-didactic methods of teaching Informatics, which include the method expediently selected problems, method of demonstration samples, computational experiment and programming.

The aim of the article is to consider the special methods of teaching Informatics at the time of formation at students of pedagogical universities competences programming.

Presentation of the basic material. Method expediently selected tasks. The decision of tasks in the methods of teaching Informatics considered as a method of learning as a learning tool and as a learning objective. Tasks are used and for motivation of certain activities of students, and to consolidate the theoretical material, and to explore new theoretical material.

The essence of the method is expedient selected tasks:

- activity of the teacher is to build a system of tasks, and each task is based on the previous and is aimed at solution of the formulated problem situations;
- activities of the student is the decision of some problem formulated by the teacher;
- interaction of the instructor with the student is the teacher, if necessary, can interfere in the activities of the student in formulating each task or in the process of its solution [4, C. 106].

In the project "Minimum computer algebra system" course "Introduction to programming" [7] in addition to defining the standard functions (exponentiation $\wedge$, division without remainder remainder, the remainder of the division quotient) students receive the following task: implement a function, the result of which is still unknown ("bitwise and" and "bitwise or" or "exclusive or xor, "arithmetic shift left shl, "arithmetic shift right shr). In the process of solving these tasks students, in addition to forming праксеологічної component of competences in programming is to гносеологічну component.

The scientists, there is no unanimity on the understanding of the term "programming": in a broad sense it covers all stages of the decision of tasks on the computer (from the statement of the purpose of the project to test and debug the program and analysis of results) - in this case programming coincides with the computing experiment, in a narrow sense, programming is considered as the process of encoding algorithm in a programming language and is an integral part of the computing experiment using the computer [4, 101].

Properties programming method and the method of computational experiment: a practical methods of education (in the source of knowledge); activity of a teacher is to manage the practical activities of students; educational activity of students are practical activities; the nature of the mental activity and independence of students can be both reproductive and partially search

or research; the logic of the educational-cognitive activity of the students can be inductive, deductive, inductive-deductive; the nature of the control activities of the students from the teacher - direct or indirect administration.

The process of programming and contains reproductive and creative activity of the students, because without playing some knowledge about programming language (reproductive activity) cannot even write a simple program (the creative activity of students) [4, C. 103].

In the process of formation of competences in programming programming method and a method of computing experiment are the main methods of training, without them it is difficult to imagine any one session.

Method demonstration examples. Programming is a creative, research, art design. It cannot be reduced to the use of ready-made recipes. Therefore, one of the most adequate methods of teaching programming is careful selection and consideration of the characteristic examples [1, 11].

The use of the method of demonstration examples provides an opportunity for students at the early stages of learning to join to the process of creating functionally perfect software products. And although initially the task of students is to analyze the texts and to predict the results of programs, finding of pre-planned, teacher errors, modification and improvement projects in the future challenges will be and the independent development of such products.

In the newly developed course [7], the following types of demonstration examples: the first module is an illustration of certain aspects of the syntax and semantics of the programming language Scheme and demonstration of the implementation of the simple data types; in the second module, in addition, students demonstrates how to implement a classical algorithms (sorting) and derived data types and functions for working with them; in the fourth module - the demonstration of project realization.

In the third module of the course the objective of the first phase of work on any theme is "visual comprehension of the text" [4, 98], which is already defined in the "core" set of functions. As in the languages of the functional approach, any function can be represented as a sequence of calls smaller functions, students have the opportunity to directly verify the operation of a function by calling it with the appropriate arguments.

Feature of the competence approach is attention to the forms and methods of active learning for students and control tasks that must exclude the possibility of mechanical learning [9, 108].

As noted in [5, 355], the most adequate method of teaching computer simulation (i.e. programming) is the method of projects, which is one of the main contemporary innovative methods of active learning. Allocate individual and group, local and telecommunication, IT projects. Typical characteristic of training it projects a self-research activity of the participants, related to the solution of educational problems, with the aim of obtaining practical results in the form of a software product and is supported on most or at every stage of the use of information technology.

The use of the project imposes certain requirements as to the teachers and students. So, from the teacher, need a high level of methodological competencies. Because the project is characteristic of the existence of institutional stage: after choosing the topic of the project, the teacher should detail calculate all the difficulties (the search of the necessary information, the choice of the means to implement and others) that may arise during project implementation so that, if necessary, to send students in the right direction.

As for the students, they should have a certain level of knowledge and skills. Therefore, the developed course assumes the use of the project in the third and fourth modules - after students have formed the main components of the gnoseological and праксеологічної components of competences on programming:

- knowledge of the basic stages of the decision of tasks;
- knowing of programming language;
- knowledge of basic forms to control the execution of the program;

- knowledge of simple and derived data types, functions for working with them;
- the ability to explain the purpose and function of the existing programs;
- ability to find the error in the logic of problem solution;
- ability to describe the stages of development programs;
- ability to develop functions and prove the priority of the use of an expression for their creation;

- the ability to explain and demonstrate the process of creating derivatives data types;
- ability to design, describe, check and analyze the results of the program.

Each project should correspond to the main indicators of quality software [2, 113]:

- efficiency: the speed of execution, the minimum amount of memory required;
- convenience: the presence of a user-friendly interface and required documentation;
- reliability: the reliability, security and safety;
- maintainability: the opportunity of improvement and modification of the product with design changes.

Subjects of the projects (on the example of the project "Expert system"):

- "Classifier formula of a school course of physics (sections kinematics and dynamics);
- "Classification of plants";
- "Flood forecasting";
- "Classification of birds";
- "Hiring";
- own choice.

Teacher, in case of election of the students own theme of the project, assessing the level of its complexity, can adjust this choice, it is desirable that the adjustment was only a recommendation [2, 113].

Literature

1. Вирт Н. Алгоритмы + структуры данных = программы : пер. с англ. / Н. Вирт. – М. : Мир, 1985. – 406 с.
2. Гришко Л. В. Методична система навчання основ програмування майбутніх інженерів-програмістів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання (інформатика) / Гришко Людмила Веніамівна ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – 2009. – 276 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання-Прес, 2005. – 485 с.
4. Лаптев В. В. Методическая теория обучения информатике. Аспекты фундаментальной подготовки / В. В. Лаптев, Н. И. Рыжова, М. В Швецкий. – СПб. : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2003. – 352 с.
5. Лапчик М. П. Теория и методика обучения информатике : учебник / М. П. Лапчик, И. Г. Семакин, Е. К. Хеннер ; под общей ред. М. П. Лапчика. – М. : Академия, 2008. – 592 с.
6. Малев В. В. Общая методика преподавания информатики : учебное пособие / В. В. Малев. – Воронеж : ВГПУ, 2005. – 271 с.
7. Мінтій І. С. Навчально-методичне забезпечення курсу "Вступ до програмування" / І. С. Мінтій // Матеріали VIII Міжнародної науково-технічної конференції : Київ–Севастополь, 14–17 вересня 2010 р. – К. : Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, 2010. – С. 113–114.
8. Шадриков В. Д. Требования к программам профессионального педагогического образования [Электронный ресурс]. – [2008]. – 312 с. – Режим доступа : <http://standart.edu.ru/attachment.aspx?id=154>

DEFINITION « MATHEMATICAL CULTURE » DEPENDING ON A POINT OF VIEW OF DIFFERENT APPROACHES TO FORMING IT DURING PROFESSIONAL TRAINING OF INTENDED PROFESSIONALS IN THE FIELD OF « SOFTWARE ENGINEERING »

Article analyses study of the problem field of « mathematical culture » in philosophical, psychology-pedagogical and culturological researches. Components of the personal mathematical culture are researched from the different approaches to its formation point of view, namely acmeological, humanistic, ontological, synergistic and resource approaches in order to detect its capabilities in formation of mathematical culture during professional training of intended professionals in the field of « Software engineering ».

Key words: mathematical culture, components, acmeological, hum

О. М. Дубініна

ДЕФІНІЦІЯ «МАТЕМАТИЧНА КУЛЬТУРА» З ТОЧКИ ЗОРУ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ДО ЇЇ ФОРМУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗА НАПРЯМОМ «ПРОГРАМНА ІНЖЕНЕРІЯ»

У статті аналізується вивчення проблемного поля «математичної культури» у філософських, психолого-педагогічних та культурологічних дослідженнях. Досліджено компоненти математичної культури особистості з точки зору різних підходів до її формування, а саме акмеологічного, гуманістичного, онтологічного, синергетичного та ресурсного підходів з метою виявлення їх можливостей до формування математичної культури під час професійної підготовки майбутніх фахівців за напрямом «програмна інженерія».

Ключові слова: математична культура, компоненти, акмеологічний, гуманістичний, онтологічний, синергетичний, ресурсний, програмна інженерія..

Article analyses study of the problem field of « mathematical culture » in philosophical, psychology-pedagogical and culturological researches. Components of the personal mathematical culture are researched from the different approaches to its formation point of view, namely acmeological, humanistic, ontological, synergistic and resource approaches in order to detect its capabilities in formation of mathematical culture during professional training of intended professionals in the field of « Software engineering ».

As ontological basis of formation mathematical culture in vocational training is the system of education as an important social institution of contemporary society, a special place in the framework of which belongs to Education science of University. An important source of update training of competent specialists in the field of software engineering is psychology as a new science that studies the peculiarities of man to reach professional perfection, what is not possible without the formed at the appropriate level of mathematical culture. Synergetic approach is that the identity of the student is seen as a complex, self-organizing biosocial system, which cannot impose ways of its development, which is not in equilibrium and has accumulated its own opportunities for self-development through open interaction with the environment and for which there are several alternative ways of development. Resource-based approach allows us to perceive mathematical culture as a strategic resource of the society of anticipatory character.

Considering the different approaches to the formation of mathematical culture identity will intensify the above-mentioned process.

The study allowed to determine the priority approach to the formation of mathematical culture of future specialists during the training in "Software Engineering", i.e. to prefer Acme-synergetic approach. And also to formulate the following definition in this approach:

Mathematical culture of the future engineer in the software industry is a system that has a dominant Acme-synergistic basis, based on certain specific components, that provides steady

professional competence in accordance with the requirements of innovative development of society and economy, the ability to self-education and self-improvement throughout the life.

Literature

1. Воронин А. С. Словарь терминов по общей и социальной педагогике / А. С. Воронин. - Екатеринбург: ГОУ ВПО УГТУ-УПИ, 2006. – 135 с.
2. Глушко О. В. Некоторые аспекты формирования математической культуры экономиста / О. В. Глушко // Вестник МГОУ. Серия Философские науки. - М.: Изд-во МГОУ, 2010. - № 01. - С. 58 – 62.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Жохов А. Л. Познание математики и основы научного мировоззрения: мировоззренчески направленное обучение математике: [учебное пособие] / А. Л. Жохов. – Ярославль: изд-во ЯГПУ, 2008. – 183 с.
5. Кийкова Н. Ю. Теоретико-методологические основы процесса развития математической культуры будущих менеджеров / Н. Ю. Кийкова // Высшее образование сегодня, 2010. – № 11. – С. 31–34.
6. Крижанівська В. П. Основні напрями гуманізації математичної освіти / В. П. Крижанівська // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім.М.Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2007. – № 19. – С. 44 - 49.
7. Культурология: учебник / под ред. Ю. Н. Солонина, М. С. Каган. – М.: Высшее образование, 2005. – 566 с.
8. Обеспечение качества высшего образования: европейский и белорусский опыт: сб. науч. трудов по материалам Междунар. науч.-практ. конф., 28 нояб. – 1 дек. 2007 г. / ГрГУ им. Я. Купалы. - Гродно: ГрГУ, 2008. – 426 с.
9. Романовський О. Г. Вступне слово головного редактора / О. Г. Романовський // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. - Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 1. – С. 3 – 6.

UDK : 378

O.V.Zaika

FEATURES OF THE COURSE OF LECTURES PROJECTIVE GEOMETRY

The author considers the possibility of different kinds of lectures while studying projective geometry: Lecture visualization, lecture-press-conference, interactive lecture, lecture with advance offered by errors.

Key words: lecture, lecture-visualization, lecture-press-conference, interactive lecture, lecture with advanced errors.

O.V. Zaika

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ ПРОЕКТИВНОЇ ГЕОМЕТРІЇ

Автор розглядає можливості організації різних видів лекцій під час навчання проективної геометрії: лекція-візуалізація, лекція-прес-конференція, інтерактивна лекція, лекція із заздалегідь запропонованими помилками.

Ключові слова: лекція, лекція-візуалізація, інтерактивна лекція, лекція із заздалегідь запропонованими помилками.

Rate projective geometry differs from other geometries, studied in high school, his fullness

geometric constructions (and quality of the picture in many respects depends on the successful location of the initial data) and topics to understand that you must have a well-developed spatial imagination. In this regard, we have some specific organization of lectures projective geometry.

While teaching projective geometry we propose to use visualization lectures (oral transmission of information transformed into visual form by technical facilities), lecture press-conference (at the end of the lecture, students receive questions that correspond writing), interactive lectures (during the lecture asked questions which should correspond students), lectures prepared in advance with errors (in the preparatory phase of the lecture text the teacher lays a number of substantial errors, methodological). Consider the possibilities of each type of lectures.

Given the abstract projective geometry course material and its saturation constructs should be used visualization lectures. While teaching lectures we offer to support presentation materials (developed in Power Point), each containing a target topic, links to other topics, the bulk of the lecture and at the end of the reference support synopsis of the material.

There is an opinion that lecture – the story of one person, or record dictation, that students do not participate while listening to lectures. But the situation can be changed as follows, using the lecture - press conference, where the role of “journalist” is the teacher. After the lecture, students receive a piece of paper, which presents some issues topics considered during this session.

During the preparation and conduct interactive lectures preferably in advance give the necessary didactic material, guidelines for the study of topics that students in preparation for this activity, notebooks released to determine the most important information. These lectures we propose to use after the student self-service pet projects.

In well-prepared student groups can be used with pre-planned lectures errors that should allow applying in well-known material to the students. At the beginning of the lecture professor warns that this text has a number of errors. During the lecture, or in preparation for practical classes, students find these errors, classify them by providing the right answers. This lecture takes a stimulating, control and diagnostic functions.

In our teaching experience, the use of these types of lectures contribute to a better and easier understanding and theoretical material at the rate of projective geometry.

Literature

1. Заїка О. В. Методичне забезпечення проведення індивідуальної роботи з методів зображень під час підготовки вчителів математики / О. В. Заїка // Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. Випуск 5(155). Частина I. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2009. - с. 245-250.

2. Заїка О. В. Презентації до курсу проєктивної геометрії [Електронний ресурс] / Заїка О. В. – Режим доступу: <http://www.slideboom.com/presentations/>

Методика підготовки та проведення лекцій у Київському національному університеті внутрішніх справ. Методичні рекомендації / за ред. Є. М. Моїсеєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [naiau.kiev.ua > tslc/pages/nmr/doc/molodym_vkld...](http://naiau.kiev.ua/tslc/pages/nmr/doc/molodym_vkld...)

3. Столяренко А. М. Юридическая педагогика. Курс лекций / А. М. Столяренко - М. : Высшая школа, 2000.- 1225 с.

4. Фокин Ю. Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество / Ю. Г. Фокин - М. : Высшая школа, 2002. -157 с.

UDK : 37.036:371.13:78.01

L. V. Sierykh

WAYS OF ACHIEVEMENT ACME-SUCCESS TEENAGERS OF RURAL SCHOOL IN AESTHETIC EDUCATION

The ways of achievement of acme-success teenagers of rural school are exposed in the

article. Done attempt to bring over the teenagers of rural general educational establishments to participating in aesthetic education and education.

In article character, the contents and an essence of interaction of general education and out-of-school educational institutions are opened. Attempt to define the main aspects, key structural components of interaction of general education and out-of-school educational institutions in esthetic education of teenagers are made.

The article deals with the essence of interaction. Examines the interaction as interpersonal community which provides interrelation with different people. Studied signs of joint activities.

However, this characteristic of pedagogic interaction as a phenomenon, which contains contact in the dyad. Interaction it is proposed to consider two types of joint action and rivalry. This classification is dichotomy classification of the types of interaction, and the other focuses on the number of entities participating in the interaction. Thus, examines the interaction between groups, between the individual and the group, between two personalities.

Thus a considerable role belongs not only, directly to the fixed activity, but also to extracurricular and out-of-school work. The rationed vectors of cooperation of general and out-of-school educational establishments are in aesthetically beautiful education of teenagers.

Key words: cooperation, general educational establishments, out-of-school educational establishments, teenagers, aesthetically beautiful education, acme-success.

Л.В.Серих

ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ АКМЕУСПІХУ ПІДЛІТКІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ В ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

У статті розкрито шляхи досягнення акмеуспіху підлітків сільської школи. Зроблена спроба залучати підлітків сільських загальноосвітніх навчальних закладів до участі в художньо-естетичній освіті та вихованні. При цьому значна роль належить не тільки, безпосередньо урочній діяльності, але й позаурочній та позашкільній роботі. Показані вектори взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків.

Ключові слова: взаємодія, загальноосвітні навчальні заклади, позашкільні навчальні заклади, підлітки, естетичне виховання, акмеуспіх.

Literature

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 114 "Про забезпечення Положення про експериментальний навчальний заклад" [Електрон. ресурс] // Міністерство освіти і науки України [веб-сайт] – Режим доступу: // www.mon.gov.ua

2. Наказ Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 22.12.11 № 963 "Про проведення в Сумській області дослідного експерименту за темою "Теоретико-методологічні засади формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи" [Електрон. ресурс] // Управління освіти і науки Сумської облдержадміністрації [веб-сайт] – Режим доступу: // sumy005@gmail.com

UDK : 371/ 63.4(4Укр)-8

M.G. Tomenko

FAMILIARIZATION PUPILS RURAL SCHOOL WITH UKRAINIAN RITE AND TRADITION REMEMBER MEMORIES DECEASED IN CREATIVE HERITAGE F. VOVKA (1847-1918)

The Author of the article argues need of the joining pupil's rural school of the Ukraine to rite and tradition of folk. It Is Expected that exactly by means of public pedagogic possible more effectively solve a problem preventive maintenances an addictive, victim, suicide of the

behaviors and the other deviation, popularize sound lifestyle amongst time sprint as a pupil's. Not casual is an address to analysis rite exactly and tradition of Ukrainian folk, which concern remember memories a deceased. One of the first researchers of this problem in Ukrainian ethnopedagogical is considered F. Vovk (1847-1918). Exactly in his scientific heritage are presented original ritual actions, which carefully keep and were sent Ukrainian from generation to generation during many century. Valuable are a comparative observations prominent scientist, got during ethnographic journey. Noticeably that for creative heritage F. Vovk typical is a constant comparison with similar ritual and ceremony of the representatives other region Ukraine, folk of the Europe and Caucasus. It Is Accented on material of the studies similar rite, collected by D. Anuchin, V. Gnatuk, P. CHubinskiy, H. YAschurzhiński. Claim attention not only consequent stages of the farewell with deceased, but also terminology, used for indication participant to ceremonies, subject hom Ukrainian. The Interest of the readers can attract take, receive Ukrainian, who kept our ancestor, carefully keep traditions its ethnos.

Keywords: rural school, pupil's, custom, traditions, Ukrainian, deceased, creative heritage, F. Vovk.

М.Г. Томенко

ОЗНАЙОМЛЕННЯ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ З УКРАЇНСЬКИМИ ЗВИЧАЯМИ І ТРАДИЦІЯМИ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ПОМЕРЛИХ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Ф. ВОВКА (1847-1918)

Автор статті аргументує необхідність прилучення учнів сільської школи України до звичаїв і традицій народу. Невипадковим є звернення до аналізу тих звичаїв і традицій українського народу, що стосуються вшанування пам'яті померлих. Одним із перших дослідників цієї проблеми в українській етнопедагогіці вважається Ф. Вовк (1847-1918 рр.). Саме в його науковому доробку представлено оригінальні ритуальні дієства, що ретельно зберігалися і передавалися українцями від покоління до покоління впродовж багатьох століть. Цінними є порівняльні спостереження видатного вченого, що отримані під час етнографічних подорожей. Заслужують на увагу не лише послідовні етапи прощання з померлими, але й термінологія, що використовується для позначення учасників церемонії, предметів побуту українців. Інтерес читачів можуть привернути прикмети українців, що їх дотримувалися наші пращури, ретельно оберігаючи традиції свого етносу.

Ключові слова: сільська школа, учні, звичаї, традиції, українці, померлі, творча спадщина, Ф. Вовк.

The Indication of a problem and its relation to the important tasks. The current situation of socio-political and economic life of the society, determined by many negative manifestations in the development and behavior of the younger generation, draws the attention of the teaching science researchers to the study and popularization of the traditions and customs of the Ukrainian people. In our opinion, it will give an opportunity to more efficiently solve the problems of preparation of young people for marriage and strengthen the women's reproductive health, prevent the manifestation of addictive symptoms, victim, suicidal behavior and other deviations, promote healthy lifestyle and the active involvement of children and young people.

Primary role in this work plays a rural school, which has always been and remains the spiritual and moral foundation of society, the source of mentality and talisman of folk traditions. It is this branch of Ukrainian educational system which is the most susceptible to transformational changes affecting all spheres of social life. Thereby, there is an urgent need for familiarizing pupils of rural schools to the revival of national traditions, active participation in ethnographic events, folk festivals.

In this context, the ideas of Ukrainian folk pedagogic acquire particular currency and are

widely represented in the creative heritage of F.Vovk as a result of fruitful scientific, cultural, educational, social and political activities and reflected in the epistolary, monographic, written and printed materials, and scientific writings.

Analysis of recent researches and publications of the problem, allocation of its unresolved parts. Our analysis of ethnopedagogic literature proves that the customs and traditions of honouring the deceased by Ukrainians is the least studied. And though since the Xth c. funeral rituals have undergone constant changes, finally they were established in the XIIIth c., and the central spot among them F.Vovk devotes to sledges. The scientist points out that the usage of sledges for funerals is not exclusively Ukrainian tradition as since the end of the XIXth century it preserved in almost all Slavic nations.

His views on the tradition of usage of sledges for funeral rites F. Vovk confirms with the materials of D. Anuchyn's studies, Slavic chronicle of Nestor and other historical documents that confirm this tradition of our ancestors in the period from the Xth to the XIVth century. Obviously, there were no data about the meaning of the usage of sledges in funeral rites during the XV - XVIth centuries found by the scientist, but since the XVIIth century this ceremony is being described even by foreign researchers.

According to the F. Vovk's statement, "the prehistoric past of modern Ukrainian territory has quite onerous material to reproduce the funeral customs, but this material is pretty different for different areas and very little connected with what a funeral nowadays looks like" [2]. The scientist confirms his thoughts with archaeological findings of different historical periods, but pays attention to the fact that with the adoption of Christianity the ancient burial methods were gone, but the Ukrainian rites kept a lot of old traits.

As far as the respectful attitude to the honour of ancestors has the greatest impact on the consciousness and behavior of the young generation, **the aim of the article** is familiarizing the rural schools' pupils with Ukrainian customs and traditions of commemorating the deceased based on the materials of the creative heritage of a famous scientist Fedor Kindratovych Vovk (1847-1918).

The account of the main material of the research with absolute justification of the results. In one of his letters to M.Sumtsov [6] on June 20, 1895, F. Vovk shares his plans about collecting the materials in Ukrainian folk pedagogy. He also focuses on such aspects as "revels among the ancient Slavs and Ukrainian wedding customs and vows in ancient Rus and among other Slavs, folk knowledge (agriculture, counting), customs to carry the dead on sledges." Usually, funeral rites are not marked with much flavor, like wedding ones, but reflect the old tradition of giving the dead an "eternal peace" aloof from the living beings. F. Vovk found a few Ukrainian narrations that gave scientist a reason to assume the existence of euthanasia in ancient times (voluntary passing out of life). The scientist claims that Ukrainians since ancient times have resorted to various ways to help the soul separate from the body: the made a hole in the wall, dismantled the roof, laid the dying on the ground, asked a sexton to ring the church bells "for the dead" and others. The relatives keep watching over the dying with a burning wax candle.

According to the F. Vovk's research, in some regions of Ukraine (eg Hutsulia) the dying is washed whilst alive, dressed in the clean underwear, celebratory clothes and they see to it that the human soul would not go aside from the ignited "hromnytsya" (Stritens'ka wax candle) in his or her hands. In most Ukrainian regions the body of the deceased is washed and dressed after his death. And the sequence of actions should be as follows. First the deceased is undressed and put on a chair in a rather wide bucket with water. The body of the deceased is washed, the hair combed, and if it were a man then the beard was shaven. It is necessary to observe that the eyes of the deceased were closed (according to the national sign, if the eyes of the deceased are not closed in time, then soon someone who is close to the deceased will die.)

After washing the dead, the water together with the hair and the comb are poured into a place where there are no people or pet walking, usually this should be a bottleneck between buildings or a back basket for corn. Typically, the deceased wears a shirt, pants and on the feet they wear kalykty (linen shoes). Only in a few Ukrainian regions the deceased wears simple

celebratory clothes. According to the observations of F. Vovk, boiky and other peoples of Western Ukraine, who use pins for doing up clothing, do not use such pins neither on the wedding nor funeral attire.

As for the women, the married should wear a shirt, skirt, or sometimes a white suite or corset girded with a red or green belt, the head is dressed with a basting and legs wrapped with coarse muslin. When burying the girl of marriageable age, she should be dressed like on a wedding: the head is decorated with a wreath of periwinkle, with flowers and ribbons, and on the right hand finger a ring is put. F. Vovk cites H. Yaschurzhytskyj version, according to which in a community there is a boy chosen for this girl who must follow the coffin in the ceremonial attire (the same is done when a boy passes off). On top of the coffin there is a loaf, which is broken into pieces after the burial and handed out to all the relatives of the deceased (in some Ukrainian regions they put also three small loaves in his bosom).

Let us return to the sequence of the funeral ceremony. After the deceased being dressed according to his gender and age, he is put on the bench under the window, the head against the images, on the table may be only small children under the age of six put. According to the national sign, a mug of water is put on the window sill: as the soul does not depart before the evening bell, moreover, it would certainly want to drink. F. Vovk emphasizes that it is for this sign that relatives immediately run to the sexton, so he rang "for peace." By the end of the funeral any job in the house is stopped, even sweeping, nothing is planted in the garden, no eggs are placed under the brood hen. Men of the kin of the deceased walk without hats, and girls - with loose hair that is flowing over the back and shoulders.

According to the national tradition it is not recommended for relatives to weep for the deceased in order not to overload his or her stay in the other world (especially not advised for mothers to weep for the dead firstborn), but you can request for the mourners.

F. Vovk cites the original researches of H. Yaschurzhytskyj and P. Chubinskyj whereby in Uman district, in Kiev region and Podilya they did not cry at the funeral, but had fun: they sang songs, played on dudka. One of the national games at that time was "byty lubka", the main point of which was that one of the players wore a jacket over his head, while others hit him from behind with a tourniquet until he guessed who hit him, then the guessed took his place.

Similar folk games (lopatky, grushky) F. Vovk saw in eastern Galychyna, and they were played by the boys' community against the coffin, despite the presence of a priest who was reading the Psalter. According to the recollections of W. Hnatiuk, these games are the echo of the pre-Christian era and the corresponding tradition is still being preserved among the peoples of the Caucasus [2, p. 213].

The next day after the death it is common to repair "the coffin" or derevysche, because in Ukrainian terminology a burial pit is usually called "the coffin" (hrobok). In ancient times a coffin was made from the trunk of a tree that was split in half and the centre was picked out, and only in the course of time they began to produce the coffins with the help of the plates. Usually, this work is entrusted to one of the masters, but according to the popular belief, money can not be taken for such a job as well as one can not refuse it. About such Ukrainian masters they say that they know a spell that makes their work safe. In Galychyna it is common to leave a small window in one of the walls of the tomb for the soul of the deceased to go and see the body from time to time. The bedding and pillows are prohibited to be filled with soft material such as feathers, so they prefer to fill them with shavings or straw. The deceased is placed in a coffin just after the priest came to the house and finished reading, whilst the men lay a man and women lay a woman. According to the national tradition, on the pillow at the head of the deceased they lay fresh or dried fragrant flowers according to the season. Also it is common to lay in the coffin the favorite things of the deceased, without which he or she can not do in the other world: a hat, stick, towel, money, a bottle of vodka, cigarettes, tobacco, pipe, and among food - bread and salt. The child is given an egg or an apple.

Before they bring the dead out of the house, the close people should say goodbye to him or her, they should one by one - kiss his forehead, hands, knees and feet. Not to do so means to

offend the deceased, not to forgive the offences caused by him during his lifetime. They carry the dead feet first, knocking three times at each threshold, so he said goodbye to the hut and never returned to it. It is commonly accepted to sprinkle the coffin with rye for the close people never to live in poverty. As soon as the deceased is carried out, after him they immediately shut the door and out of the porch they bring a pan around which one by one all the relatives should round. At the place where the coffin was, they lay an ax so that no one else died. Sometimes the hostess of the house lays on this place a new pot with all her might so that it is split into small pieces. Then all the present join to the procession. In many Ukrainian regions at this time they let cattle, horses out of a barn so that they said goodbye to their master (mistress). After they carry out the deceased out of the gate, the hostess sprinkles the yard with oats and ties a red belt or towel over the gate so that the cattle did not go out of the yard for the dead. Depending on the distance to the church and cemetery, a coffin is carried on the shoulders or driven on sledges. By the end of the XIXth century in Galychyna the coffin was transported on sledges, to which they harnessed oxen.

Funeral ceremonies for girls of marriageable age look like wedding; they are gathering bridesmaids, starosty, bridesmen and svashku who tie towels. On the lid of the coffin they place a handkerchief and a loaf. The handkerchief which should be given by the girl to the bridegroom is sacrificed to the priest of the church. All bridesmaids wear black ribbons in their hair and hold in their hands provodnychky - small wax candles of green colour.

As for the leaving the church, F. Vovk describes the funeral ceremony in such an order. At the head of the procession there is a farmer with a large cross which is tied with towels and two assistants with candles of dark green colour. They are followed by people who carry the religious banners with crosses on top, followed by two more: one with a smaller cross, the second one - with the image. Then, accompanied by a deacon, a priest walks with a cross and a censer in his hand, and the clergy is followed by the sledges to which two pairs of oxen are harnessed. Next to the oxen a drover walks with a whip and two farmers with dark green candles. A little way away the old men go with the bags for charity. The married women follow the sledges with white bastings on their heads and dressed in white suits. Girls do not cover their heads, but tie with colorful ribbons.

F. Vovk argues that the custom to carry the deceased on sledges was preserved even in summer until the end of the XIXth century in the western regions of Ukraine, which are known for their conservatism on ethnic customs and traditions. In the rest of the Ukraine cart replaced sledges.

After the burial all returned to the house where they would have funeral dinner, starting with "kolyva" (boiled wheat or barley with honey). Before one sat down, all who touched or carried the coffin had to wash their hands with water and touch the stove.

Conclusions and recommendations for further research in the direction of the study.

Thus, the Ukrainian burial rites differ little from those ordinances in other nations. Identified by F. Vovk the similarities suggest archaic remnants that have survived from ancient times and have not changed with the adoption of Christianity. Preservation and sticking to these rituals and traditions by current generation is not only a tribute but also an expression of respect for their ethnic group, a manifestation of willingness to multiply its best achievements.

Undoubtedly, the article does not conclude the whole range of issues related to the upbringing of young generation in a rural school. The problem of F. Vovk's working up the methodological principles of anthropological approach to research, as well as a wide range of issues of Ukrainian marriage ceremony, the usage of national expertise in the educational process of rural schools requires further scientific research.

Literature

1. Вовк М. Взаємодія здобутків народного виховання і педагогічної науки в розвитку особистості [Текст] / М. Вовк // Вісник Прикарпатського університету. Серія Педагогіка. – Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2007. – Вип. XIII–XIV. – С. 61–68.

2. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології / Хв. Вовк. – К. : Мистецтво, 1995. – 336 с.
3. Гарбера Н. Ф. Українська народна педагогіка про шляхи та засоби попередження інфантильності та аморальності дітей [Текст] / Н. Ф. Гарбера // Виховна робота в школі. – 2012. – № 8. – С. 13–19.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. акад. НАН і НАПН України В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Енциклопедія українознавства / за ред. В. Кубійович. – Т. 1. – Львів : Молоде життя, 1993. – 400 с.
6. Центральний державний історичний архів України, м. Київ, ф 2052, оп. 1, спр. 258, арк. 362-363.

UDK: 371.71

T.L. Vasina

MAKEREADY of SOCIAL TEACHER At RURAL SCHOOL During PASSING of PEDAGOGICAL PRACTICE

Of Work of of of Social Pedagogue is at of Rural General School. In of the article an author exposes the features of work of social pedagogue at rural general school of.

Key words: social pedagogue, school, village

Т.Л. Васіна

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У статті розкриваються особливості роботи соціального педагога в сільській загальноосвітній школі. Підготовка студентів факультету педагогіки і психології до проходження практики в сільській місцевості.

Ключові слова: соціальний педагог, школа, сільська місцевість.

Raising of scientific problem and its value. Social teachers feel an urgent requirement in the lineation of the functions and maintenance of work, in the navchal'no-metodichnomu providing of the activity in establishment of education, that is why the article of our attention are features of work of social teacher at general school. Modern researches from social pedagogics are devoted mainly the problems of specific of work of social teacher with the certain categories of population (And. And. Kapska, And. D. Zvereva, L. And. Mischik, S. In. Shargorodska, In. Serkis. The table of contents of socialpedagogical patronage in general educational establishment exposes In. In. Shul'ga. Questions are widely examined normatively legal providing of activity of social teacher, organization of planning, conduct of document and accounting.

However methodical recommendations in relation to activity of social teacher, question of status of social teacher, professional portrait and requirement to the level of his knowledges and abilities did not light up in detail, that is why we try exactly on it zvernuti more attention during preparation of students to passing of pedagogical practice.

One of scientific directions of social pedagogies there is a ground of social pedagogical mission of school as a leading institute of social education in a microenvironment. In modern terms general school cannot function both autonomous organization, as educational establishment and his students and members of pedagogical collective, are under obvious influence of concrete economic and sociokul'turnikh terms, that, from the side, enables to characterize school as “adapter“ and a translator of influence of factors of socialization is on personality” [4].

An analysis of researches is from this problem. The far of researches, devoted the features of activity of social teacher in general educational establishment is produced in the last years. Among them are works L. Artyushkinoy, N. Bass, L. Nikitinoy, L. Mischik, And. Ovcharovoy, In. Sorochinskoy, M. Shakurovoy but other [1–4]. Special researches which would touch features and problems of activity of social teacher at rural general school very little.

Purpose of the article – to expose the specific of preparation of students to work of social teacher at rural general school and to select basic problems into which a specialist runs in the activity.

Exposition of basic material ground of the got results of research. Today and rural socium and villager experience heavy times. Rural labour continues to remain littlepaid, heavy and labour intensive. On a village the limited possibilities are in the receipt of educational, domestic, medical, cultural and educational services. Notedly the population of village gets older. Young people try to leave native places. In other words, worsening of economic situation on a village, changes in economic relations, in rural sociumi unavoidable added influence of these powerful processes and on rural school. It is possible to assert that a survival and development of rural school straight depends on efficiency and quality of socio-economic transformations on a village.

Till recently in general educational establishments of function of social teacher to a certain extent class leaders, educators of groups of the prolonged day, organizers of child's collectives, trainers and leaders of groups, deputies of directors, executed from educational-educate and an educate work.

Social teachers and practical psychologists of educational establishments today are a main link in the structure of psychological service of education in Ukraine, their activity is regulated Statute about psychological service et al normatively legal by the documents of psychological service of the system of education.

A rural social teacher constantly is in sight the students, their parents, he is the transmitter of culture on the whole, that is why the personal example, his conduct determine attitude toward him and his activity, and consequently and success in-process.

It will be to surmount the social teacher of rural school not only in general lines pedagogical obstacles on the way of the work but also to work out specific problems. For example, to help children, especially to the girls, to overcome a bashfulness, find out boldness, contest with uncertainty in own forces and others like that.

To our opinion, for effective implementation of actual professional tasks not enough only to own knowledge's, abilities and personality qualities. Gaining end social work depends on professional preparation of social teacher.

The type of socialpedagogical activity is determined regionally ethnic by features, necessities of concrete sociumu of city, district, village, and also personal and professional possibilities of specialists. Most widespread and claimed in present social terms there are social teachers which are specialized at social work from sim"eyu, grant to the scalene help it directly in sociumi. Domestic social teachers make a skilled infrastructure mediko-psikhologo-pedagogical services a help are in sociumi.

In rural locality usually all aspects of socialpedagogical activity are computer-integrated in the person of public social teacher which is in essence the professional explorer of social policy.

A social teacher - it, foremost, a mediator, that pov"yazue between a person child (in this case) from state public by social services, organizations and establishments, called to care of child and it sim"yu. A social teacher in rural locality is an original spiritual tutor which during the row of years as though «conducts» a child, sim"yu, carries out social patronage, cares of forming of ethics, common to all mankind values in sociumi, helps to provide for and settle the conflict situations of the ward, instrumental in them in contacts with the proper specialists.

In the system of preparation of social teacher an important place belongs to socialpedagogical practice. It is links the theoretical studies of future social teachers and them by

independent work in establishments of education, gives experience of practical activity.

Socialpedagogical practice is carried out in terms, maximally close to the real, and directed on preparation of students to implementation of functions of social teacher. Pedagogical practice in base establishments is the obligatory component of process of professional preparation of future teachers, important stage of their professional growth. Practical preparation provides establishing a direct connection between a theory and practice, as in the conditions of the real professional activity there is integration of theoretical knowledges and practical abilities of students, that predetermines a capture by them by the components of professional competence, especially in rural locality.

The purpose of practice in place of work of social teacher of practice is deepening of knowledges of students from professional disciplines, capture modern methods and forms of organization educational-educate process, forming of professional abilities, necessary for the capture of social teacher, education of responsible relation, a profession to professional activity, necessity constantly to fill up own knowledges and creatively to apply them in practice.

Task:

- To familiarize with the program of practice, bases of practice, with the group leaders.
- To work out an individual plan of work.
- To familiarize with establishment; to learn general information about establishment, his structure, basic directions of activity, composition of specialists, their duties, problems of establishment.
- To familiarize with the categories of children, which get a socialpedagogical help in establishment, find out them basic problems and necessities.
- To learn the position requirements of social teacher (if he is on the staff) his plan of work.
- In the case of absence of such specialist independently to develop him position requirements and plan of work
- To lay hands on the receptions of diagnostics of undesirable situation, in which a child got in a monogynopaedium, school, collective.
- To learn the features of prophylactic activity of establishment.
- To develop the effective forms of prophylaxis for the concrete category of children.
- To learn the features of socialpedagogical rehabilitation of child, that that is in this establishment.
- To learn features professionally ethics co-operating of social teacher with the parents (by persons, that it is substituted for them) of child.

A task is after a choice:

- To learn the features of moral conflict which arose up in the relations of social teacher and child or his parents.
- To generalize the results got in practice.
- To prepare and conduct thematic appearance at final conference.

Types of activity:

1. Participating in the robot of adjusting conference.
2. Jointly with the leader of practice in the workplace to set an order and term of implementation of tasks.
3. Together with a group leader to define a theme and form of appearance at final conference.
4. To conduct conversation with the representatives of administration and by concrete specialists.
5. To learn a document which regulates activity of establishment and represents general work assignments.
6. To learn a document which represents work with a child and his problem.

7. To make a questionnaire and conduct sociological research (or verbal questioning during conversation with a child and his monogynopaedium) 3. Conduct conversation with a social teacher, to familiarize with a document which regulates his activity in establishment.
8. To analyse qualifying description of social teacher and confront it with the specific of establishment
9. To organize meeting with a child or his monogynopaedium. To conduct diagnostic research and find out reasons of origin of social, psychological, emotional violations
10. To define basic subjects which carry out social control after the conduct of child.
11. To select basic methods and forms of social support of child.
12. To define maintenance of socialpedagogical prophylaxis in relation to this category of children
13. To conduct with a child conversation about rights and duties, social norms and rules of conduct, in society
14. To familiarize with the individual program of rehabilitation of concrete child.

On the basis of study of documents and in the process of socializing with a child to conduct diagnostics:

- level of development emotionally cognitive spheres;
- positive and negative qualities of personality;
- level of mastering of basic social roles: family member, member of collective, friend, citizen.

To form for a child positive experience of social conduct, skill of the solved by mutual agreement conduct. Looking after mutual relations a social teacher with parents (by persons, that it is substituted for them), to find out the degree of application of moral'no-etichnikh norms and rules in professional intercourse of specialist. To mark and analyse the stages of development of conflict and facilities of his decision. Presentation of results of passing of practice.

Students understand that position of social teacher is extraordinarily important exactly at rural school. It and leadthrough of prophylactic work, for example, from warning of tramping, drunkenness, propaganda of healthy way of life.

Diagnostic work is important in villages, where monogynopaediums rights for a child are violated in which are, but so that nobody knew about it. Ability to study the mikromikroseredovische of child helps in time to find out such monogynopaediums and become on defence of rights minor.

In relation to organizational and konsul'tativnoy activity,, being a mediator between a child and educational establishment, a social teacher tries to specify teachers on positive possibilities of child, satisfies them of the pedagogical activity to lean exactly on them. It is a long ago known in fact: to put not all can attain the high level of knowledges, but feel valuable have all. And exactly a social teacher helps to find out the resources of child. Except for that, a rural social teacher constantly holds connection with a village soviet, district department of education, center of social services, for a monogynopaedium, children and young people.

However much the analysis of problems of modern village and rural school testifies in particular, that in activity of social teacher there are new work assignments which accent attention exactly on strengthening of influence of school and rural settlement on the vital orientations of students.

Among the new tasks of social teacher it is possible to select such: – it is increased and the directed forming in each of afore-mentioned task forces of the positive settings in relation to the rural way of life, valued settings, adequate the changeable terms of life; it is a selection and systematization of information about the rural way of life (in historical materials, to regional work through the directed selection of literary sources and specific evidentness);

– an orientation of child's interests is on history of native village, historical roots of the monogynopaedium, historical and labour traditions of fellow-villagers and relatives; it is

emotional experience of positive relation of children to labour life of village, monogynopaedium, school; sobistiy payment of children is in oblashtovanist' and decoration of habitation, street, village; it is forming of specific labour skills which answer the necessities of rural way of life; demonstration of labour achievements of children is on the small holdings, in labour associations;

– emotional perception of rural specific is through the personality dwelling of stage appearances, artistic independent action, personal participation, in the thematic exhibitions of fine art; it is an assistance participation of rural children in various, regional, useukrainskikh, international programs, competitions, festivals, actions and others like that; – to develop the professional and personality lines and abilities.

Conclusions and prospects of subsequent researches. Thus, for providing of effective professional activity of social teacher in rural establishments of education it is necessary in modern sociokul'turnikh terms: — to develop concrete post instructions of social teacher for establishments of formation of different type;

– to put beginning scientific researches in relation to the study of different directions of activity of social teacher in rural establishments of education. A study of work of social teacher in rural ZOSH is perspective taking into account subsequent researches.

Література

1. Артюшкіна Л. М. Соціальний педагог школи: теорія і практика роботи / Л. М. Артюшкіна – Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 124 с.

2. Басов Н. В. Социальный педагог: введение в профессию : учеб. пособ. / Н. Ф. Басов, В. М. Басова, А. Н. Кравченко – М. : Академия, 2006. – 256 с.

3. Соціальний педагог у сільській школі. За чи проти? // Соціальний педагог. – 2007. – № 1. – С. 7–8.

4.. Шакурова М. В. Социальное воспитание в школе : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / М. В. Шакурова ; [под ред. А. В. Мудрика]. – М. : Академия, 2004. – 272 с.

UDK : 371.385.1

Gritsenko Andrei

MECHANISM OF SKILLS HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE USE OF INFORMATION RESOURCES IN THE PROCESS OF TEACHING HISTORY

This article analyzes the main provisions of forming pupils abilities to use information resources. The mechanism of formation of skills which can significantly improve the effectiveness of the educational process of history. The basic steps of the mechanism of formation of skills and the basic shape of the pupils in the use of information resources.

Key words: formation of skills, information resources, skills, information and history

А.П. Гриценко

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ УМІНЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

У статті аналізуються основні положення формування у старшокласників умінь використовувати інформаційні ресурси. Розглянуто механізм формування умінь які

дозволяють значно покращити результативність навчально-виховного процесу з історії. Проаналізовано основні етапи механізму формування вмінь та визначено основні форми роботи старшокласників в умовах використання інформаційних ресурсів.

Ключові слова: формування умінь, інформаційні ресурси, уміння, інформація, історія.

Statement of the problem and its relation is important tasks. Formation of skills to use information resources starts with understanding the role of information in society. The modern student has to realize how important is to have information, store it , organize and transfer . An educated person should have , above all, the ability to find the necessary information professional and daily activities, use this information to analyze, synthesize , evaluate how it and its sources , using the latest information and communication technologies.

Analysis of recent research and publications on the issue . In psychological and pedagogical literature diversity perspectives of " skill " because last seen as a psychological and educational categories , and have multi- structure. The essence of the concept of " skill " as a pedagogical phenomenon revealed on the basis of psychological theory , which is a subsystem integrated unity of educational systems.

Despite the many definitions essence of " skill ", most scholars agree that the ability - is conscious of the possession of certain techniques , the availability of which depends on the success of a particular action [4 , 9, 12].

The concept of "building skills " - didactic category. Its contents , mechanisms and conditions , the possibility of pedagogical influence on this process are based on the fundamental works of eminent psychologists L.Vyhotskoho , O.Leontyeva , S.Rubinshteyna and others [5, 14, 22]. Development of skills as a pedagogical issue dedicated work of many educators , including Yu.Babanskoho , Ye.Ilyina , L.Itelsona , O.Leontyeva , V.Onyschuka and others [1 , 10, 11 , 14 , 17].

Therefore , the aim of this article - to analyze the domestic and foreign psychological and pedagogical literature mechanism of high school students skills in using information resources in teaching history and generalize the notion of definite classification process.

The main material of the study. The ability to always be conscious action, appropriate targets its use and maintenance of academic historical material. The role of cognitive skills in learning the history of the modern multi-faceted : first , their formation is one of the main tasks of school history education , since this basis is the development and improvement of the cognitive capabilities of students, their expertise , their personality is revealed , and secondly , cognitive ability - an organic part of the content that students acquire self- critical and perception of historical material , and thirdly , cognitive ability - this means the formation of historical knowledge , personal judgments and reasoned attitude to the past , and fourthly , cognitive ability and can act as a meaningful criterion successful teaching and learning.

In addition, O.Pometun still exudes a fifth aspect , when the " cognitive ability may act as an important criterion for the success of teaching and learning. Skills used for the organization of the student responses can and should serve as an indicator measuring learning outcomes . " [16 , p.75].

The ability is to show high school degree methods of mastering their academic work. An indication of the prevailing skill is the ability of students to transfer their learning known or mental actions (methods) into a new situation , select and apply appropriate techniques to solve the original problems. In any case, to always be conscious action, adequate use of its objectives and content of academic historical material [16 , p.74].

Current scientific thought suggests a number of classifications *obscheuchebnyh* skills. For example, some researchers point out that the ability to be *vuzkopredmetnyy* (specific to a particular school subject) or *zahalnopredmetnyy* [24 , p.15].

Leonid Kondrashov *obscheuchebnyh* ability to conditionally divided into:

- thinking (the ability to perform analysis, synthesis , comparison , establish causal

relationships , make generalizations and conclusions);

- communication (ability to " turn off " information - from text to tables, charts , plans , the ability to " roll out " information - to describe and read charts, formulas , tables, drawings) ;
- communication (ability to work in groups, pairs, competently express their thoughts) ;
- organizational (ability to perform tasks independently by the algorithm , the ability to self-esteem and self-test) [13 , p.52].

From this approach to the classification of cognitive skills differs slightly differ → variant classification requirements for graduate training primary and secondary school. Activities and skills that should be one of the important outcomes of school history education can be divided into 6 groups : 1) chronological , 2) spatial (mapping skills) , and 3) information (ability to work with sources), 4) speech (oral writing and describe historical events and phenomena), 5) logic (analyze, explain the historical facts), 6) axiological (formulation and evaluation versions of historical movement and development) [16, p.77].

In their studies V.Palamarchuk [18, 19] and O.Ryezina [21] consider information skills with organizational, intellectual and communicative , and outline them as a way of finding , processing , storage of various data and information , and consider their formation at technology-based object- oriented programming using the research method. I.Lukash [15] defines information retrieval skills in the intellectual abilities and include in their composition : the ability to organize information storage , the ability to organize information search , the ability to structure information, and more .

Training and information skills for Yu.Babanskym [2] suggest that there are skills to carry out bibliographic search , work with a book listing. A.Usova and A.Bobrov [3] consider information retrieval skills as the ability to find the necessary data and information in educational , scientific and popular literature , and as the ability to work with directories and information systems, libraries and believe that these skills allow you to independently acquire , deepen knowledge and are of paramount importance for successful learning. So, in all definitions outlined above skills key is finding and processing information.

Development of skills of students is a part of curriculum , including history . The development of students' techniques and their respective skills rational activity and academic work is not possible without a purposeful activity teacher.

A large part of this process is the work of students of knowledge, especially with text. Purposefully shaping students' skills , the teacher seeks to the optimal development of their cognitive independence , learning to learn and supplement their knowledge , preparing for creative work. Ability to students based on knowledge of receiving training (scheduling responses comparative table), which correspond to certain techniques of mental activity (analysis and synthesis , comparison , generalization) [8 , p.23].

Methods of training , according to PV Mountains, these are the ways in which it can be done and what can be expressed as a list of actions with varying the nature of historical material. The list of actions that constitute techniques provides overall direction , the order of performance. Methods of training are expressed in verbal - written or graphic oriented. Using techniques can be seen . Allowable errors using techniques can be corrected , ensuring their accurate application, absorption and assimilation of both studied with the help of educational material. Methods of training determine the appropriate mental steps: analysis, synthesis , abstraction , generalization , comparison of educational material , methods of historical imagination , memory [7, p.153].

The ability to transfer learned taking in new condition: apply it to work with a fundamentally different contents or source of knowledge - the main criteria forming ability [23, p.89].

Presenting claims to the skills of students according to the list in the program, it must be remembered that the formation of each of them is the general steps:

Initial stage: Students gain knowledge about the reception of training , learn what actions he is, which sequence is executed : the actions of the model (under the guidance of a teacher)

they are moving to a more self-employment in a similar situation.

Intermediate stage: Familiar technique is used in the new environment, when mastered other educational material or other sources in nature of knowledge. The teacher says schoolchildren new actions included in the already known method, and requires their conscious performance.

Final stage: Students learn all the steps that are receiving as a result of his frequent repetition and transfer to new objects: thus, they produced a strong ability [8, p.24].

Mastering each receive academic work, the basic logical operation takes usually several years. Some skills form until the end of the seventh and eighth year of teaching. These include the ability to: prepare and synchroistychni chronological table, compare historical events significant to compare features, etc.

M. Studenikin identifies four stages in the formation of skills in teaching history: 1) forming the basis of the estimated skill involves the disclosure of mental real teacher. At this stage, the plan - the sight of an operation, 2) the primary use of pupils at independent operations performance objectives, and 3) training tasks that deepen knowledge and skills, and 4) the ability to use the type increasingly remote transfer [23, p.89].

Ability to show the degree of student mastery of his methods of training, - says Alexander Pometun. - An indication of the prevailing skill is the ability of students to transfer their learning known or mental acts (reception) in the new situation, select and apply appropriate techniques to solve the original problems. In any case, to always be conscious action, adequate use of its objectives and content of academic historical material [16, p.74].

To perform an action required prior to orientation - taking account of many conditions (material properties and the tool, sequence, etc.). The action itself (the runtime) can be very simple.

The main conditions of successful developing abilities sense of purpose is the task of understanding its contents and methods of implementation. This helps explain the content of the tasks previously performed demonstrating the best of the objectives and implementation. To generate awareness, critical skills, willingness to develop student skills, interest from the effective implementation of actions aimed at solving the problem. It is equally important role played by the type of nervous system, previous experience, theoretical knowledge, inclinations and talents more.

The successful formation of skills to use information resources to operate modern high school students have different sources of information and analysis of different, sometimes even opposing positions of the authors. According to the opinion of German Dydakta K. Bergman: "... in the study of history in schools should avoid the idea that there is only one story and only one true and correct statement about a historical fact or circumstance beyond konstatatsiy isolated facts. Students in the discussion of selected historical events should be aware of and critically analyze conflicting positions as historians" [6, p.7].

Formation of skills depends on the learning environment, the organization will affect the practice - a sequence of actions to digest, the transition from simpler to more complex problems, from slow to fast pace of their implementation. Prolonged, continuous reposition as long breaks in it, do not contribute to the successful formation of skills.

Despite the fact that most elementary teachers and students work towards the formation of skills performed in 5-7th grade in a high school, it does not stop and it becomes more difficult due to increasing requirements to prepare students with the history, complications of educational material, the growth of its volume, attract new historical sources, the complexity of most methods of cognitive activity, changes in the ratio of empirical methods and theoretical study of history in favor of the latter, "folding" elementary logical operations on internal mental form (analysis, comparison, classification, etc.) and "materialization" only the final action in oral and written responses (generalized characteristics, evaluation findings, essays, comparative and generalizing and specifying the tables, run-down plans, etc.). Due to the fundamental restoration of cognitive skills is urgent to develop methods of teaching students techniques and

self-critical analysis of various historical sources, a comparison against different versions and informed choice of one of them, the last argument of own estimates, etc. [16, p.81-82].

Systematic development of the necessary skills to schoolchildren and their historical thinking encourages active processing of knowledge and ultimately - a proper understanding of the phenomena of social life. Identifying the nature of certain historical events, students learn to deeply penetrate into the essence of the process of social development. Increases the effectiveness of training and education.

Conclusions of the study and recommendations for further research in the direction. The priority of modern education identified the formation of such a person that is able to possess sufficient knowledge and skills of self-education, creating the conditions for personal fulfillment, able to learn throughout life. The formation of skills of the person and their quality (stability, speed, error-free execution of various actions) depends on the content of teaching material, personal and psychological characteristics of students, pedagogical skills of teachers, educational material resources and more. This, in turn, leads to the formation of high school students need not only special, but comprehensive educational skills such as the ability to use information resources in teaching history.

We believe that one of the purposes of the preparation of high school students in the study of history should be the formation of their abilities to use information resources, their preparation using traditional and new information resources and sources in the classroom.

Literature

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения: Общедидактический аспект / Ю. К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1997. – 254 с.
2. Бабанский Ю.К. Рациональная организация учебной деятельности / Ю.К.Бабанский. – М.: Знание, 1981. – 96 с.
3. Бобров А.А. Формирование у учащихся учебных учений [Текст] / А.А.Бобров, А.В.Усова. – М. : Знание, 1987. – - 78,[2] с.
4. Бойко Е.И. К постановке проблемы умения и навыков в современной психологии / Е.И.Бойко // Советская педагогика. – 1955. - № 1. – С. 47.
5. Выготский Л.С. Педагогическая психология / под ред. В.В.Давыдова. – М. : Педагогика, 1991. – 479, [1] с. – Библиогр.: с. 470–472.
6. Власов В. Історичне джерело в арсеналі дидактичних засобів: чи здатна методика подолати втому від історії / Віталій Власов // Історія в школах України. – 2009. – № 4. – С. 3–8.
7. Гора П.В. Підвищення ефективності навчання історії в середній школі / П.В. Гора.- М. : Просвещение, 1988. – 153 с.
8. Запорожец Н.И. Развитие учений учащихся / Н. Запорожец // ПИШ. – 1981. - № 4. С.23-27.
9. Ильина Т.А. Структурно-системный подход к организации обучения / Т.А.Ильина. – М. : Знание, 1972. – 96 с.
10. Ильин Е.П. Умения и навыки: нерешенные вопросы / Е. П. Ильин // Вопросы психологии. – 1986. – № 2. – С. 138-148.
11. Ительсон Л. Б. Психологические основы обучения. Вып. I. – Эмпирическое и теоретическое мышление / Л. Б. Ительсон. – М. : Знание, 1972. – 59 с.
12. Кабанова-Меллер Е.Н. Формирование приемов умственной деятельности и умственного развития учащихся / Е.Н. Кабанова-Меллер. – М.: Просвещение, 1968. – 288 с.
13. Кондрашова Л. Превентивная педагогіка : Учебное пособие / Л.В.Кондрашова. – Кривой Рог: КГПУ, 2004. – 304 с.
14. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.

15. Лукаш І.М. Формування інтелектуальних умінь старшокласників у процесі навчання інформатики [Текст]. – Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Лукаш Ірина Миколаївна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2003. – 304 с.
16. Пометун О.І. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. - К. : Генеза, 2005. - 328 с
17. Онищук В. О. Узагальнення і систематизація знань учнів / В. О. Онищук. – К. : Рад. школа, 1970. – 134 с.
18. Паламарчук В.Ф. Школа учит мыслить / В.Ф.Паламарчук. – М.: Просвещение, 1987. – 206 с.
19. Паламарчук В.Ф. Як виростити інтелектуала : посібник для вчителів і керівників шкіл / В.Ф.Паламарчук. – Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2000. – 152 с.
20. Психология обучения : учеб. пособие / В. В. Давыдов, Б. С. Волков, М. И. Володарская и др. – М. : Моск. обл. пед. ин-т им. Н.К.Крупской. – 1978. – 69 с.
21. Резіна О.В. Формування інформаційно-пошукових та дослідницьких умінь учнів старшої школи в процесі навчання інформатики дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. / О.В. Резіна. — К. : Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2005. – 234 с.
22. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т. / АПН СССР. – М.: Педагогика, 1989. – Т I. – 485, [1] с.: ил.
23. Студеникин М. Т. Методика преподавания истории в школе / М. Т. Студеникин. – М. : Владос, 2004. – 240 с.
24. Фридман Л.М. Формирование у учащихся общенаучных умений: методические рекомендации / Л.М. Фридман, И.Ю. Кулагина. Мн.: ИПК образования, 1995. 32 с.

UDK : 37. 014

J. Logvynenko, V. Mazurenko

THE IMPACT OF INFORMATION TECHNOLOGY ON MODERN PEDAGOGICAL DISCOURSE

This article deals with the problems of relevance and development of information society in Ukraine. Its impact on the educational process is highlighted. The approaches to explanation of importance of ICT and Media, quantity and quality of information for teacher's professional development are given. The introduction of new technologies into objectives implementation of educational system at different levels is presented. The essence of information society that creates, transfers and uses arrays of information to improve the productive forces of society is highlighted. The reasons that hinder the development process of information society in Ukraine are given. The influence of information technology on strengthening teacher's self-development and his adaptation to constantly changing labour conditions are revealed. The usage of ICT by teacher and his response to rapid changes in the society are presented.

Keywords: ICT, information society, information culture, Internet technology, media culture, teaching process, normative and legal legislation.

Ю.В. Логвиненко, В.О. Мазуренко

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС

У статті розкрито актуальність проблем, що пов'язані зі становленням

сучасного вчителя під впливом становлення і розвитку інформаційного суспільства. Показані напрями формування інформаційного суспільства в Україні та його вплив на навчально-виховний процес. Розкриті підходи щодо роз'яснення доцільності використання медіазасобів, інтерактивних дощок, кількості й якості інформаційних масивів для становлення власне педагога та впровадження ІКТ як новітніх технологій у реалізації завдань системи освіти різних рівнів.

Ключові слова: ІКТ, інформаційне суспільство, інформаційна культура, Інтернет –технології, медіакультура, педагогічний процес, нормативно-правове законодавство.

Ability to use personal computers to find consumer information, is not solution of the problem of the using of new information technologies. There is some percent of teachers who are not fully understand the nature of the information society, especially in conditions of insufficient physical and financial support of the educational process on these issues. Existing is the issue of lack of awareness of the representatives of the educational system on the successful use of ICT in economically developed countries. Certainly, not solving of these problems may lead to inhibition of the strategic process development. It is based on the fact that the education system is a factor in the more rapid development of society. It is the determining factor in strategic change on the way to a better future. Therefore, the introduction of information society at all levels of government education system, schools of general secondary, vocational and higher education is a guarantee of successful completion of learning tasks, along with the education and training of modern competitive, competent graduates. Under these conditions, education as one of the key factors in the development of society can not remain outside of these trends.

However, the level of development of information society in Ukraine is not yet in line with its potential and possibilities there is a certain lack of an effective mechanism for the tasks of the Information Society. Sales executive authorities of the action plan to implement the tasks envisaged by the Law of Ukraine "On the Fundamentals of Information Society in Ukraine in 2007-2015" approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on August 15, 2007 number 653, did not provide conditions for the development of information society in Ukraine, also had a significant negative impact of the economic crisis, which led to a decrease in financing activities in the framework of the National Informatization Program.

The use of ICT in education extends access to information in a certain time, retains a significant amount of relevant information that supports the development of new textbooks and manuals, forms and reference information base and improving administrative paperwork. This gives the teacher the opportunity to perform their primary function - to prepare young people for their future practical life, regardless of whether it is continuing education or start work.

Information technology helps teachers themselves, to act, to make decisions flexibly adapt to rapidly changing conditions of modern life. And, very importantly, to implement changes in education and be the initiator and activator of these changes. Powerful amounts of information that are accessible through ICT, regardless of time and location, enable a teacher to achieve the main purpose to teach and educate young people as patriotic own homeland and at the same time as a citizen of the world.

Literature

1. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: анал. доп. / Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.Л. Гнатюк. – К.: НСД., 2010. – 64 с.
2. Логвиненко Ю. В. Освіта ХХІ століття: виклики, пошуки відповідей: Навчально-методичний посібник / Ю. В. Логвиненко, В.О. Мазуренко, Т.Г. Стукалова. – Суми: РВВ СОІППО, 2012. – 104с.
3. Нові інформаційні технології в освіті // <http://it-tehnolog.com/statti/novi-informatsiyni-tehnologiyi-v-osviti> / Назва з екрану.
4. Писаренко О.Л. Сутність інституту освіти в інформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз./ О.Л. Писаренко. – Електр. ресурс: Режим доступу: http://www.google.com.ua/url//nbuv.gov.ua/portal/natura/vkpi/fpp/2009-2/24_Pisarenko.

5. Рамський Ю.С. Зміни в професійній діяльності вчителя в епоху інформатизації освіти / Ю.С. Рамський. – Електр. ресурс: Режим доступу: http://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/12/2.pdf

6. Стониер Т. К новой теории информации / Т. Стониер // Информационная революция: наука, экономика, технология. – М.: РАН, 1993. – С. 43-47

UDK : 378

Larysa Turkina

THE PECULIARITIES OF THE CONTENTS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES LISTENING AS A SECOND SPECIALITY

The article deals with the research results of the contents of teaching English as a second speciality in the sphere of listening. The criteria of listening material choice are determined, different types of exercises for forming listening skills as well as the model of working with listening material are suggested, the peculiarities of the contents of teaching listening while studying English as a second speciality are formulated.

Key words: listening word-building prompt, the criteria of listening material choice, the model of working with listening material, the exercises for forming listening skills, pre-listening tasks, the passive, active students' vocabulary, the students' oral passive vocabulary, the contents of teaching listening.

Л.В. Туркіна

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

У статті пропонуються результати вивчення змісту навчання англійської мови як другої спеціальності у сфері аудіювання. Визначаються критерії відбору аудитивного матеріалу, наводяться приклади різних видів вправ для формування відповідних навичок, а також модель роботи з фономатеріалом; сформульовано особливості змісту навчання аудіювання англійської мови як другої спеціальності.

Ключові слова: аудитивна словотворча здогадка, критерії відбору аудитивного матеріалу, модель роботи з фономатеріалом, аудитивні вправи, підготовчі завдання для аудіювання, пасивний, активний словник студентів, усний пасив студентів, зміст навчання аудіювання, англійська мова як друга спеціальність.

The problem of teaching listening as a constituent part of developing oral speech skills was researched by many scholars, such as Akerman M.I., Bychkova N.I., Gotskin N.G., Yelukhina N.V., Yesutyna A.M., Saitseva L.A., Zolotnitska S.P., Kulish L.Y., Musnytska O.V. and others. However, the consideration of the problem is especially important in the case of teaching English as a second speciality when the time period for studying is incredibly limited (in comparison with the faculties where English is studied as the main speciality) and the curriculum requirements are rather challenging.

The objective of the article is to summarize the research results of the contents of teaching English as a second speciality in the sphere of listening. According to this, the tasks of the article are to determine the criteria of listening material choice, to exemplify different types of exercises for forming listening skills, to describe the model of working with listening material, to formulate the peculiarities of the contents of teaching listening while studying English as a second speciality.

Due to the fact that methodology science lacks the basic theory as for the contents of teaching English namely as a second speciality, B.A. Lapidus's theory about teaching a second foreign language was used as the main theoretical bases.

On the grounds of analyzing and summarizing the special research results as well as our own experience of teaching the students studying English as a second speciality the following conclusion could be made. Developing listening skills in the case of teaching English as a second speciality is a rather complicated process determined by the psychological peculiarities of perceiving the oral speech through listening, which is complicated with lack of academic hours intended for students' regular practising in this kind of oral speech. While developing these students' listening skills the most essential thing, in our opinion, is to provide them with the possibility to be taught all kinds of oral speech simultaneously and using the same language material; it is also necessary to use interrelated pre-listening language exercises and after-listening oral speech exercises, minding their amount and the order of their presentation. Some other things which should be taken into account are: gradual increasing of difficulties, which ensures the proper level of the tasks according to different stages of teaching and the language mastery of the students; the importance of the students' word-building prompt developing; the interrelation between the first speciality and English as a second one in the process of selecting listening material and making up the proper exercises, which is sure to contribute to the students' academic motivation raising.

Literature

1. Елухина Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно-ориентированной методики // Иностранные языки в школе. – 2009. – №2, февраль, – с.28-36.
2. Кулиш Л.Ю. Психолінгвістическі аспекти восприяття усної іноязичної речі: монографія / Л.Ю. Кулиш. – Київ, 2002. – 208 с.
3. Лапидус Б.А. Интенсификация процесса обучения иноязычной усной речи (пути и приемы): монография / Б.А. Лапидус. – Москва, 1970. – 127с.
4. Черниш В.В. Навчання англomовного читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів: автореф. дис. ... канд. пед. наук / В.В. Черниш. – К., 2001. – 21 с.
5. <http://www.onestopenglish.com.ua>.
6. <http://www.onestopenglish.com.ua>.

O. Deschenko

THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL PRE-CONDITIONS OF THE PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION

The article deals with the socio-psychological pre-conditions of the pupils' professional self-determination as a conscious choice of the profession. The determine factors, which influence both the formation of the professional self-determination and the conscious choice of the profession. It was established that the self-awareness and the objective self-valuing of the individual peculiarities, formation of their professional important qualities and possibilities with the demand of the professional and marketeering job is the base of the professional self-determination.

Key words: the choice of the profession, self-awareness, an independent choice, the personal self-determination, the formation of the professional self-determination, the career-guidance, social pre-conditions, psychological pre-conditions, conscious choice of the profession.

O.M. Дещенко

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

У статті розглянуто соціально-психологічні передумови професійного самовизначення школярів як складової свідомого вибору професії. Визначені фактори, які впливають як на формування професійного самовизначення так і на свідомий вибір професії. Встановлено, що основою професійного самовизначення є самопізнання та об'єктивна самооцінка індивідуальних особливостей, зіставлення своїх професійно важливих якостей, можливостей із вимогами професій та кон'юнктурою ринку праці.

Ключеві слова: вибір професії, самопізнання, самостійний вибір, професійне самовизначення, сформованість професійного самовизначення, професійна орієнтація, соціальні передумови, психологічні передумови, свідомий вибір професії.

The article deals with the socio-psychological pre-conditions of the pupils' professional self-determination as a conscious choice of the profession. The determine factors, which influence both the formation of the professional self-determination and the conscious choice of the profession. They are devided into socio-psychological, psychological and individual-psychological. It was determined that the structure of the psychological self-determination consists of the heed the aim of which forms the motives. It was established that the self-awareness and the objective self-valuing of the individual peculiarities, formation of their professional important qualities and possibilities with the demand of the professional and marketeering job is the base of the professional self-determination.

The professional self-determination is a compound, ever controversial process. And it's quite understandable the young man's wish to independence. At the same time the person can't do it without qualified help of school and family.

The base of the professional self-determination is the self-awareness and the objective self-valuing of the individual peculiarities, comparing their professional important qualities, the possibilities according to the demands of the occupations and marketeering job.

We have made the analysis of the socio-psychological pre-conditions of the conscious choice of the future professions and the theoretical approaches to the career-guidance.

The tasks which are followed from all these statements gave the foundation to suppose that the formation of the pupils' readiness to the choice of future job is a process which provides the mobilization of the whole system of the personal qualities to do the professional self-determination. This process has its own components. To our minds it is a practical, moral and psychological readiness.

The destroying features in the process of formation the readiness to the choice of the occupation is the unco-ordinated actions, which appear between the personal wish and his abilities, individual peculiarities and possibilities.

The formation of readiness to the choice of future profession is a long process. It has such stages as: having necessary knowledge about the occupation, the world of work, about himself, general and special skills and practical knowledge, emotional attitude to the knowledge, skill and practical knowledge taking into consideration the need in personnel's and the agreement to the previous choice of the profession.

Key words: the choice of the profession, self-awareness, an independent choice, the personal self-determination, the formation of the professional self-determination, the career-guidance, social pre-conditions, psychological pre-conditions, conscious choice of the profession.

Literature

1. Вакулова И.Н. Возрастная динамика профессиональных интересов учащихся старших клас сов: [в кн.: вопросы становления профессиональных планов учащихся] / И. Н. Вакулова, А.С.Соловёв, В.А. Проскуряков – Л.: ВНИИ профтехобразования, 1979.– С.21-35
2. Валитов М.С. Особенности профессиональной консультации подростков / М.С. Валитов // Вопросы психологии. - 1984. - № 6. – С. 27 – 31.

3. Вітківська О.І. Професійне самовизначення як життєва проблема особистості / О.І. Вітківська // Педагогіка і психологія. - 1998. - № 3. - С. 171 - 179.

4. Климов Е.А. Психолого-педагогические проблемы профессиональной консультации / Е.А. Климов. - М.: Знание, 1983. - 95 с. /Новое в жизни, науке, технике: «Педагогика и психология» вып 2.

5. Павлютенков Е.М. Профессиональная ориентация учащихся/ Павлютенков Е.М. - К.: Рад. шк., 1983. - 149 с.

6. Павлютенков Е.М. Управление профессиональной ориентацией в общеобразовательной школе/ Павлютенков Е.М. - Владивосток: ВУ. 1990. - 171 с.

7. Педагогічне управління професійним самовизначенням учнівської молоді: [метод. посібник за ред. М.П. Тименка]. – К.: Інститут проблем виховання АПН України. – 1999. – 153 с.

8. Федоришин Б.А. Психологические и методические основы профинформационной работы с учащимися: метод. разработки для классных руководителей/ Федоришин Б.А. - К., 1979. - 24 с.

UDK: 378.140

S.A.Burchak , I.O. Chornoplat

THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES(ICT) IN TECHNICAL SUBJECTS' TEACHING PROCESS

This research article is devoted to the problem of the ICT's use in technical subjects' teaching process in the higher school. There were educational technology, which using in the high school reported, programmatic facilities revealed and ICT using method from the building industry technology offered.

Key words: information and communication technologies technical subjects(disciplines), the higher school, future engineer-teacher training.

С.О.Бурчак, І.О. Черноплат

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Стаття присвячена проблемі використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання технічних дисциплін у вищій школі. У статті висвітлено педагогічні технології, які використовуються у вищій школі, розкрито програмні засоби та запропоновано методику використання ІКТ на заняттях з технології будівельного виробництва.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, технічні дисципліни, вища школа, підготовка майбутніх інженерів-педагогів.

This research article is devoted to the problem of the ICT's use in technical subjects' teaching process in the higher school. There were educational technology, which using in the high school reported, such as: structurally logical, integration, gaming, training analysis, information and computer, conversational technologies.

There were software essence and features (a three-dimensional simulation system "COMPASS-3D" and two-and three-dimensional computer-aided projection and drafting AutoCAD system revealed in this publication, which recommended to use on the technical subjects studies.

There were ICT using method from the building industry technology lessons offered in the learning such topics process as: "Transportation of building materials", "Excavation", "Piling works", "Mason's work", "Made of wood", "Welding", "Concrete and reinforced concrete

works” and others.

The ICT's use in technical subjects' teaching process provides favorable conditions for full assimilation of educational material by every student and promotes their professional skills development. There is a need to train future engineers-teachers to ICT use in their work. This will be one of the job analysis components of the future specialist. The further steps concerning the improvement of teaching methods will be directed to create e-books from the technical subjects.

Literature

1. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; [за ред. В. Г. Кременя]. – К., 2009. – 185 с.
2. Вірич С.О. Огляд інноваційних напрямків удосконалення педагогічних технологій та їх впровадження у викладанні технічних дисциплін / С.О. Вірич, М.О. Бабенко, Т.В. Горячева, І.М. Лаппо // Збірка праць V науково-методичної конференції «Проблеми і шляхи вдосконалення науково-методичної та навчально-виховної роботи в ДонНТУ». – Донецьк : ДонНТУ, 2013. – С. 8-11.
3. Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. показчик (1995-2006) /Укл. Н.В.Артикуца, О.М.Клоченок, Т.О.Ліщук; НаУКМА. - К.: СтилоС, 2006. – 630 с.
4. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. – 364 с.
5. Шахіна І.Ю. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні / І.Ю. Шахіна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ubgd.lviv.ua/konferenc/kon_ikt/Section4/Shahina.pdf

UDC:378

J.V. Apjonkin

AN ENGINEER-EDUCATORS SPECIALTY 6.010104. «VOCATIONAL EDUCATION. TECHNOLOGY OF PRODUCTION AND PROCESSING THE PRODUCTS OF AGRICULTURE» PROBLEM OF TRAINING

In the article highlighted the main trends and prospects of higher engineer-pedagogical and agrarian education requirements for graduates. Contradictions of education and production are found out. The cause's inhibition of the agricultural sector and the problem of training engineer-educators are outlined. The place and task of discipline "Operating of the machinery park" are detailed description in the structure of training an engineer-educator for the qualification of "bachelor". The basic skills are highlighted that are the basis of educational qualification characteristics of graduates. According to the selected skills it is possible to adjust engineering component in training. Put forward suggestions for further research.

Key words: engineer-pedagogical education, agricultural education, conflict, practical skills, the real production.

Ю.В. Апьонкін

ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ЗА НАПРЯМОМ 6.010104 «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКТІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

У статті висвітлено основні перспективи та напрямки розвитку вищої інженерно-педагогічної та аграрної освіти, вимоги до випускників ВНЗ. З'ясовано суперечності освіти та виробництва. Окреслено причини гальмування розвитку аграрного сектору економіки та проблеми підготовки інженерів-педагогів. Детально описано місце та

завдання дисципліни «Експлуатація машино-тракторного парку» в структурі підготовки інженерів-педагогів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Виділено базові уміння, які є основою освітньо-кваліфікаційної характеристики випускників. Відповідно до виділених умінь існує можливість коригування інженерної складової в підготовці фахівців. Висунуто пропозиції подальших досліджень.

Ключові слова: інженерно-педагогічна освіта, аграрна освіта, суперечності, практичні навички, реальне виробництво.

Professionals who are capable in modern conditions to adequately respond to changes in social, political and economic life of the country is important task of High School today. [4]

Problems of the theory and methods of preparing the engineer-educator and individual areas covered in the training of its work: A.Asherov, G.Garkushevsky, S.Batyshev, I.Bendera, I.Vasil'ev, E.Kovalenko, N.Lazarev, N.Nychkalo, V.Skakun and several other scientists.

Analysis of recent scientific papers and publications shows that such a topical issue as the skills of operating of machine-tractor fleet by engineer-educator is undeveloped, given the current trend of development of agriculture, there is need to adjust and update the content of training programs for engineering pedagogical personnel "Technology production and processing of agricultural products."

Discipline "Operation of machine-tractor fleet" a wide range of different but interrelated issues is covered. This issues devoted rationale and implementation scientific principles in production.

Sufficiently, when the student works-on labs and during educational and technological practices this problem is solved. Organizational and communication skills, practical skills for analytical calculations tractor fleet, based on general mathematical principles and laws of mechanics may be formed in terms of the university, existing logistical resources. However, formation of practical skills of drafting and commissioning, diagnostics status and skills of experimental methods of investigating performance of technology is almost impossible in the conditions of the university because the material and technical base is limited. Therefore, a promising direction of scientific research methods are a combination of classic "in-classroom"-learning and training in real agricultural production, which has advanced techniques and technologies.

Literature:

1. On approval of the State target program of development of the Ukrainian village for the period up to 2015/Cabinet of Ministers of Ukraine. - Of.pub. - K. The official bulletin of Ukraine, 2007. - (Cabinet of Ministers of Ukraine). – 7p.

2. On approval of the Concept of Reform and Development of Agricultural Education and Science/Cabinet of Ministers of Ukraine. - Of.pub. - K. The official bulletin of Ukraine, 2011. - (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine). – 3p.

3. Kovalenko O.E. The theoretical foundations of vocational and educational training of future engineer-educators in the context of Ukraine's accession to the Bologna process [monograph]/O.E.Kovalenko, N.A.Bryukhanova, A.A.Melnichenko. - M.: UEPA, 2007. - 162.

4. Bendera I.M. Problems of training engineer-educators for vocational education system of the agricultural/agrarian reform of the system of higher education in Ukraine: Experience and Prospects: Materials of all-ua. scientific and practical. conf., April 21. 2005 / National Agrarian Academy. - 2005. - Part 1. - p. 139-141.

Literature

1. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року/ Кабінет Міністрів України. – Офіц.вид. – К. Офіційний вісник України, 2007. – (Постанова Кабінету Міністрів України). – 7с.

2. Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки / Кабінет Міністрів України. – Офіц.вид. – К. Офіційний вісник України, 2011. – (Розпорядження Кабінету Міністрів України). – 3с.

3. Коваленко О.Е. Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу : [монографія] / О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, О.О. Мельниченко. – Харків : УІПА, 2007. – 162 с.

4. Бендера І.М. Проблеми підготовки інженерно-педагогічних кадрів для системи аграрної професійної освіти // Реформування системи аграрної вищої освіти в Україні: досвід і перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 21 квіт. 2005 р./ Національна аграрна академія. – К., 2005. – Ч. 1. – С. 139-141.

UDC: 378

О.М. Perunok

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY AND ELECTRONIC EQUIPMENT FOR TRAINING ENGINEERS AND TEACHERS OF CRAFT

The paper considers the use of ICT and e-learning tools, such as multimedia and Internet technologies. It is considered to present the historical development and application of such technologies in educational process in Universities.

Key words: Computer technology, technological advances, computer products, multimedia, educational facilities, educational and cognitive activity, the Internet technology, engineers, teachers, the Internet.

О. М. Перунок

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглянуто використання засобів інформаційно-комунікаційних та електронних засобів навчання, а саме засобів мультимедіа та інтернет-технологій. Розглянуто історичний розвиток до сьогодення і застосування таких технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ.

Ключові слова: Комп'ютерні технології, технічний прогрес, комп'ютерні засоби, мультимедіа, навчальні засоби, навчально-пізнавальна діяльність, інтернет-технології, інженер-педагог, internet.

Problem statement: Nowadays, there is an increase of the influence of media technologies on people. It has a particularly strong effect on the children. Powerful stream of new information, advertising, application of computer technology are the main conditions in the educational process of high school, so implementation and its use is one of the most important tasks today.

Analysis of recent research and publications and historical development: Mankind has always tried to use all the features available modern technology ever proposed to teach the younger generation. Therefore it is not surprising that the creation of a computer for more than 50 years ago will be recorded in history as an event of global significance. After the advent of computers capable of processing huge amounts of information society hastened the transition to a new stage of development - information society [2, p. 4].

The use of computer technology in education has a long history. But initially it was determined by the specificity of the computers, namely, large size, great value, a program to

calculate only specifications. The key point in the development of a real computer education is the emergence of computers that provide simultaneous access to multiple users. While computers are used for teaching programming and for developing the systems of knowledge assessment, proposing multiple choice tasks mainly. However, as experience has shown that the positive effect was possible only when the computer courses were set up with appropriate training and manuals. In fact, the efficiency of information and teacher, and a good book leave a computer far behind [1, p. 8].

The “Revival Era” for the computer training was the emergence of personal computers (PCs) in the 80s . Individual character work, graphics and sound capabilities, feedback and computing power have created a really great opportunity for learning. In addition, there was software that allowed you to create images, animations and sound, without which curricula is impossible today [6, p. 42].

Transferring knowledge is a part of human activity, so the use of modern information technology in education performs due to two factors. On the one hand, the need to prepare students for their future workplace, and on the other - the need for a more efficient transfer of knowledge, i.e., maximize and facilitate the work of the teacher, **so the paper is to analyze the impact of information and communications technology and electronic media on the preparation of engineers and teachers of craft.**

The main material of the article: One of the most striking manifestations of technological progress in the field of education is widespread adoption of computer tools. Traditional teaching methods gradually fade into the background, giving way to a more progressive, which by their specificity are increasingly using one of the types of computer technologies - multimedia. Mainly the multimedia approach is used in the presentation of educational material, which is based on the use of multiple complementary information technology. The process of introduction of multimedia technologies in educational process of higher education is due to both the requirements of the practice of teaching disciplines, and the development of certain parts of learning theory [4, p. 112].

According to the Law of Ukraine «On the Fundamentals of the Information Society in Ukraine in 2007-2015 ”, which is aimed at ensuring full implementation of the current legislation on informatization of the educational sector , provided that the organization and use of information technologies in education requires in the educational setting software for educational purposes . However, despite the fact that now there is already quite large of this number? They are not always appropriately used in the learning process. This fact is connected with the inability or desire of teachers to use the latest computer technology tools in their professional activities.

The introduction of computer technology in the educational process is slowed and the methods of factor deficiency , which would help university teachers to master technique works with one or another with a help of computer technology and later transfer the knowledge to the student. In turn, according to the requirements of the Bologna process of Ukraine's integration into the European educational space is impossible without widespread introduction of information into the learning process. Through the use of computer technology and appropriate methods of substantially increases the efficiency of the learning process is caused by its intensification and enhances teaching and learning activities of students [7, p. 258].

Using software computer technology in teaching implements several basic methods of educational activities that have traditionally divided into active and passive principles of interaction of the student with the means of multimedia. Passive products aimed at managing the presentation of information (lectures, presentations, workshops). Active products focused on interactive multimedia involving active role of a student who chooses units within a topic, determining the sequence of their study. The widespread introduction of computer technology in university teaching process at the present stage of development of science and technology is not imagined without the use of global networks that allow you to almost instantly find the desired information for educational purposes. At the level of novelty of information obtained with proper

implementation of search will be maximized, as updated in the Internet on a daily basis, and in some cases even hourly.

Using the Internet in the learning process technologies provides new possibilities for students that aim the usage of the educational material from all over the world and provide background information exchange between people who located in different parts of the world.

Means of global network form a unique environment for effective educational process. Its informative and didactic opportunities most effectively used for:

1. Learning activities in the process of distance learning courses;
2. Independent learning of students;
3. Educational process in the classroom and outside employment, including the system of additional education.

Application in the learning process of computer technology enhances the effectiveness of various activities, promotes objectivity monitoring of student growth provides active safety terminology that they use in their future careers. The wide availability of educational information through the mass media is an important factor affecting the prospects and the nature of modern learning. Specialized programs for educational purposes are the accessories of jobs and teaching laboratories, an important factor in the professional development of students, but also affect the growth of interest in learning and achievements basics of computer literacy [3, p. 97].

Information and communication technologies in education contribute to:

1. Disclosure, maintenance and development of the individual student's abilities inherent in each person a unique combination of personal qualities;
2. Formation of students' cognitive abilities, self-improvement;
3. Integrating the study of reality, continuity of the relationship between humanitarian, technical sciences and arts;
4. Constant dynamic updating of content, forms and methods of educational processes.

Prerequisite of the education informatization is the willingness of teachers to use new learning technologies in the transmission of knowledge, which means constant, continuous self-education. Meanwhile, choosing the computer for educational purposes should depend on the goals, which are also changing with the development of the society. That's why the following tasks were identified:

- 1) Computerization of society - this means that at any school (from school to higher education institutions of III-IV accreditation levels) teachers and students should have access to the E-information on the subject being studied;
- 2) Information culture - it implies that teachers will find the information, they will learn to adapt and offer students in printed form;
- 3) Humanize education through information - such a goal can be achieved with the advent of multimedia computers with which you can provide not only text but also graphics, audio and video , as well as the proliferation of such software as computer encyclopedia electronic books, reference books on literature, etc. [5. p. 92].

So, if the teacher decides to bring the computer to the educational process, he will have to spend much more time preparing for classes, not at home, in comfortable surroundings, but in school, with specialist science. Indeed, starting to work with the computer, the teacher is forced to ask for help from colleagues (because he is working with a computer and not all of them can do that) and, thus, it serves as a student who rather affects his self-esteem. The more new terms ("computer", "database", "multimedia", "Internet", etc.), the greater the resistance to passive teacher pesky requirement to use a computer in the classroom.

So naturally raises the question of training teachers to use the computer in the institute or university, and not just a teacher of mathematics and the foundations of computer science, physics and computer science foundations, labor training and fundamentals of computer science, but also a teacher of geography, foreign languages, history, native language and literature and so on.

Summarizing the above problem, it can be concluded that any technical means of

education, including computer, can produce significant results in the study only if there are generations of teachers who are ready and willing to use computers and also when there are Methodists who are able to develop a methodology to apply them in the classroom, that is a fairly large number of examples on which even the so-called ordinary teacher can use a computer.

The fact that the word "computer" is a magical and of the extraordinary strength, is often the fundamental cause of errors. We hear a lot about its wonderful possibilities and imagine that this magician, able to come into our lives and change it for the better. This approach is wrong. Computer is just a mechanism for information processing, rather complex and powerful, but still - the mechanism. It can effectively enter into the existing technology training to become a link on this basis can create new learning technologies. However, in any case we should not mechanically translate our methodological experience of older vehicles to this fundamentally new one.

Today we can identify three main directions of the usage of computers in the learning process in VET. First, this is the study of technology that requires active use of the computer (graphic and text editors work in computer networks) learning a specialized technology (making music, computer design and animation , layout and layout etc. . .)

Secondly, it is the study of computer science as a science that examines the information and logical models.

Thirdly, it is the use of the computer as a technical tool in the study of the fundamentals of science in vocational schools , fundamental and technical subjects in high school.

This characterizes such lesson as following:

- The principle of adaptability: adapting the computer to student's individual characteristics;
- Manageability: at any moment, a correction process of teacher training;
- Interactivity and interactive nature of learning: ICT have the ability to " respond " to the actions of students and teachers , " engage " with them in dialogue, which is the main feature of techniques of computer-based training;
- Optimal combination of individual and group work;
- Maintaining a student the psychological comfort in communicating with the computer;
- Unlimited learning: content, interpretation and application arbitrarily.

The computer can be used at all stages: as in the preparation of studies and in the learning process: the explanation (input) new material, consolidation, repetition, control. Process-forming production skills and abilities can be considered in unity with the task of forming characteristics of students, their all-round development, moral and intellectual education. We need a systematic approach to solving this problem .**Conclusion of the study and recommendations for further research:** A new stage in the development of quality education is possible only if the intensive introduction of information and communication technologies will take place in the preparation of the future teachers and the students for life in conditions of information society.

Literature

1. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем / Віктор Биков // Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць. – К. : Атіка, 2005. – с. 5-15.
2. Биков В. Ю. Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології / Віктор Биков, Олена Гриценчук. – К. : Атіка, 2005. – 252 с.
3. Жук Ю. О. Планування навчальної діяльності з урахуванням використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій / Юрій Жук // Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць. – К. : Атіка, 2005. – с. 96-99.

4. Смолянинова О. Г. Мультимедиа в образовании : теоретические основы и методика использования / Ольга Смолянинова – Красноярск: КрГУ, – 2003. – 140 с.
5. Осадчий В. В. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів засобами комп'ютерноорієнтованої системи навчання / Володимир Осадчий // Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць [Вип. 2]. – Херсон: ХДУ, 2008. – с. 90-94.
6. Осіпа Р. А. Інформаційно-комп'ютерні технології в освіті: навчальний посібник для ВНЗ / Раїса Осіпа. – К. : Освіта, 2005. – 77 с.
7. Яцюк С. М. Вивчення наукових засад інформаційної підготовки фахівця / Сергій Яцюк// Вісник Київського міжнародного університету : педагогічні науки, [Випуск 7]. – К. : КиМУ, 2005, – с. 253-265.

REFERENCES:

1. Bykov V.Y. Theoretical and methodological basis of simulation learning environment of modern educational systems / / Information technology and learning tools: Coll. Science. works. - K.: Atika, 2005. - P. 5-15.
2. Bykov V.Y, Hrytsenchuk O.O. Information learning: innovative tools and technologies. - K.: Atika , 2005. - 252 p.
3. Zhuk Y.O. Planning learning activities with the use of information and communication technologies / / Information technology and learning tools: Coll. Science. works. - K.: Atika, 2005. - S. 96-99.
4. Smolianinova O.G. Multimedia in education (Theoretical Fundamentals and Methods Using) / O.G. Smolianinova - Krasnoyarsk: KrHU. - 2003. - 140 p.
5. Osadchy V. Improving the training of future teachers by ICT means of training / / Information Technologies in Education : Coll. Science. works. Issue. 2. - Kherson: KSU, 2008. - P. 90-94 .
6. Osipa R.A. ICT in education. - Kyiv, 2005. - 77 p.
7. Yatsuk S.M. Study of scientific principles informative training specialist // Bulletin of the Kiev International University (Series: Teaching Science). - K. Kim, 2005. - Issue. 7. - P. 253-265.

UDK: 378

Vovk Bohdan

PROFESSIONALLY SIGNIFICANT QUALITIES OF THE FUTURE ENGINEERING TEACHERS

The article presents the results of the research conducted with the aim to identify the professionally significant qualities of the future engineering teachers. It was determined that the professionally important qualities of the future engineering teachers can be summarized by the requirements to the specialist of the state and society; employers; pupils staff; the specialist him/herself.

Key words: professionally important qualities, personality qualities, professional qualities, engineering teacher, research.

The problem of forming the professionally significant qualities of the future engineering teachers is mainly connected with the fact that nowadays education is the center for the social development as a result of the transformation processes in the society. That is why there is a need to review the practice of training the future engineering teachers taking into account changing society caused by the contradiction between the innovative processes in education and the actual state of its effectiveness.

The professionally significant (important) qualities should be understood as any subject's qualities involved in the activity process and ensuring the effectiveness of its implementing by

the parameters of productivity, work quality and reliability.

Analysis of the latest researches and publications on the problem allows to state that this problem is not enough investigated in the scientific and methodical and pedagogical literature. It should also be noted that today there is no common understanding of what the professional and personality qualities should a future engineering teacher have. Modern researchers have identified a long enough list of personality and professional qualities that, in their opinion, a future engineering teacher should possess.

To determine the personality and professional qualities of the engineering teacher significant in their professional activities, a study was conducted and on the basis of it the personality and professional qualities of the future engineering teachers were defined. Summarizing the identified quality it can be said that the engineering teacher should possess:

- professional and pedagogical motivation and interest to the profession;
- dedication, creativity, independence, responsibility, communicative skills, skills in conflicts settling;
- knowledge on non-traditional methods and forms of teaching, as well as the ability to apply them in their teaching activities.

It is also worth noting that the above mentioned professionally significant qualities are pedagogically universal as they are common for every teaching specialty regardless of the subject taught.

The summarized list of the professional and personality qualities makes up the image of the ideal engineering teacher. In this regard, the future engineering teachers should be taught so that to form certain qualities to ensure the success of their professional activities.

The results of the survey cannot be considered as final, and the issue requires further study. However it should be remembered that no separate research, even a very complex, can give an adequate idea about the studied object. Therefore the proposed in the article professionally significant qualities of the future engineering teachers cannot be defined as sufficient enough.

Literature

1. Безрукова В. С. Педагогика профессионально-технического образования. Теоретические основы / В. С. Безрукова. – Свердловськ : Изд-во Сверд. инж.-пед. ин-та, 1989. – 88 с.

2. Тархан Л. З. Дидактическая компетентность инженера-педагога: теоретические основы и модель / Л. З. Тархан // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук.пр. / Укр. інж.- пед. акад. – Х., 2007. – Вип. 17. – С. 193–201.

3. Цырильчук Н. А. Инженерно-педагогическое образование как стратегический ресурс развития профессиональной школы: монография / Н. А. Цырильчук. – Минск : МГВРК, 2003. – 400 с.

4. Педагогіка : Большая современная энциклопедия / Рапацевич Е. С. – Мн.: «Соврем. слово». – 2005. – 720 с.

5. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. – 2-й том. / Под ред. Батышева С. Я. - М.: АПО, 1999.

6. Про вищу освіту : Закон України. – К. : Книга, 2007. – 97 с.

7. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. – К. : Шк. світ, 2001. – 21 с.

UDC: 378

Sheludko I.

ROLE IN SHAPING MULTIMEDIA BASIK KNOWLEDGE ON SUBJECTS “MATERIALS SEWING INDUSTRY ”

This article examines the methodological aspects of multimedia use in the formation of important professional basic knowledge of students in the implementation of innovative technologies in the educational process in higher education. Based on analysis of current trends

in the educational thought outlines promising avenues introduction of multimedia in the educational process.

Key words: material garment production, knowledge, basic knowledge, multimedia, educational multimedia film.

І.В.Шелудько

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ БАЗОВИХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА»

Статтю присвячено аналізу методичного аспекту використання мультимедійних засобів у формуванні професійно важливої системи базових знань студентів в умовах впровадження інноваційних технологій в освітній процес вищих навчальних закладів. На основі аналізу сучасних тенденцій розвитку педагогічної думки окреслено перспективні напрями впровадження мультимедійних засобів в навчальний процес.

Ключові слова: матеріалознавство швейного виробництва; знання; базові знання; мультимедійні засоби; навчальний мультимедійний фільм.

An essential condition is the information society informatization of education, which is aimed at rationalizing the global intellectual activity through the use of new information technologies, radically increase the quality of training.

In recent years, universities have started the learning process actively use multimedia tools that make it possible to build a qualitatively new level of learning process.

Materials garment production as major subjects in the training of engineers - teachers garment production also needs to be updated of didactic teaching. But the question of forming a basic knowledge of sewing spetsdystyplin profile including materials science garment production, has not been explained in the scientific literature , which led to the relevance of the research topic [5, p. 4].

By definition, V. Bezrukov knowledge - is primarily the result of intellectual (mental, cognitive) activities determined in mastering the concepts , categories , principles and facts that reflect the reality in the mind.

Basic knowledge - a combination of formal knowledge of the subject area that serves as facts and rules that express heuristic knowledge about methods solving problems in a particular subject area.

Based on OPP and EQC Bachelor sewing profile can be argued that most basic knowledge of future engineers - teachers formed in the process of discipline" Materials garment production ." Consequently, this discipline has a special place in the training of future professionals garment industry.

Materials - an academic discipline that studies the structure, properties, range and quality of materials for garments and their changes due to various influences in apparel production and exploitation.

The content of training courses "Materials garment production" is characterized by a large number of graphic material. Part of the curriculum is devoted to the characterization of advanced materials industries is hard to accept it without visual aids. The remoteness of real production of the university does not allow the use of such forms of employment as educational excursions during the study subjects [2]. Besides the emotional perception of educational material in teaching can not be achieved only by verbal means, which, unfortunately, is now dominated by the study subjects during sewing profile.

Students will have an interest in learning basic knowledge only when the learning process is interactive and engaging.

Speedof information perception depends on the use of visibility teacher, semantic expressiveness of educational material. Hence the need of the existing and developing new ways to attract, maintain and focus on student learning.

Multimedia today are prominent in the practice of universities [2].

Multimedia that outline the procedure for the development, operation and application of various information processing modules can be divided into hardware and software.

The most common type of visual multimedia learning is a photo, posters, tables, charts, animation, graphics, multimedia educational films.

Multimedia film at the time - one of the strongest sources of information, which, along with the

Internet, television, video actively influences the consciousness via videoobraziv enriching the world of personal values and behaviors.

Techniques of multimediality is effective. In the process of review and discussion of the film there is a situation of entering the epicenter of the events covered. This model can give positive results in the formation of high-quality knowledge base.

Activation of teaching and learning of students through multimedia learning system lectures discipline " Materials garment production " by using the developed model intensify teaching and learning activities that reflect the interrelation software (visualization, animation, color, hypertext, audio visualization, interactivity) and psycho-educational (visibility, accessibility, emotional regulation, problematic, Feedback) multimedia capabilities and their impact on improving learning basic knowledge [6].

In the context of solving the problem of the use of multimedia teaching during the formation of basic knowledge essential is the role of the computer, which makes it almost bezhranychni opportunities for illustrating the educational multimedia material.

Literature

1. Безрукова В.С. Педагогика. Проективная педагогика. Учебн. пособие для инженерно – пед. техникумов / В.С. Безрукова. — Екатеринбург: Издательство «Деловая книга», 1996. — 344 с.
2. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Педагогічна освіта» / В. І. Імбер. – 2008. – 20, [1].
3. Патлашенко О. А. Матеріалознавство швейного виробництва : навч. пос. – 2-ге видання / О.А. Патлашенко. – К. : Арістей. 2007. – 288 с.
4. Пехота О.М. Освітні технології: навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, О.М. Любарська та ін.; за ред. О.М. Пехоти. – К. : Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
5. Трофімов Ю. Л. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – К. : Либідь. 1999.– 558 с.
6. Скибицкий Э.Г. Рефлексивное управление учебной деятельностью на основе применения в педагогическом процессе средств информатизации / Э.Г. Скибицкий, И. Ю. Скибицкая. – Сибирская финансовая школа. – 2010. – №1. – 190 с.

UDK: 370

Zaitseva N.

HISTORICAL BACKGROUND OF BILINGUAL EDUCATION IN UKRAINE

The article deals with the historical background of bilingual education in Ukraine. The development of Ukrainian-Russian bilingualism and its types are described. Aims and principles of the state language policy in Ukraine are defined. Ukrainian laws on functioning of languages on its territory are outlined.

Key words: bilingual education, historical background of bilingual education, Ukrainian-Russian bilingualism, language legislation of Ukraine.

Н. Г. Зайцева

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДВОМОВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено історичні передумови розвитку двомовного навчання в Україні. Описано розвиток українсько-російської двомовності та її типи. Визначено цілі і принципи державної мовної політики України. Окреслено закони України про функціонування мов на її території.

Ключові слова: двомовне навчання, історичні передумови розвитку двомовного навчання, українсько-російська двомовність, мовне законодавство України.

Media type of modern multilingual society, globalization trends of its development cause the need for educational reform in Ukraine, including its linguistic area, which plays an important role in shaping the modern highly-educated, communicative personality.

At the present stage of language development of the countries of the world two trends can be seen: increased cultural and linguistic interaction between peoples and nations striving to preserve the linguistic and cultural identity. According to it introducing of bilingual education in Ukraine becomes actual.

The historical development of natural (Ukrainian - Russian) bilingualism was complicated by numerous ideological and political factors. Regarding foreign languages, we focus on the development of artificial bilingualism (including Russian speakers) within educational establishments. According to the Educational Program of Ukrainian language Improvement in secondary schools with instruction in minority languages for 2008-2011 (the order of MES of Ukraine of 28.05.2008, № 461), in the above schools of the country the transition to bilingual learning or use of bilingual training is being made along with the learning of individual subjects. In addition, 5 June 2012, the Law «On the Principles of State Language Policy» № 5029 - VI, which «requires citizens living in the area where there are regional or minority languages, develop and use such languages», had been adapted. Bilingual education is one the ways to implement this law, because it involves the simultaneous use of two languages in the classroom. Ukrainian language is learnt not only as a separate subject, but also as a means of mastering other subjects.

The development of bilingual education in Ukraine is historically conditioned, as in the process of state development certain its parts were exposed to other cultures, including Polish, Russian, Byelorussian, Czech, Austrian - Hungarian, Romanian and others. Ukrainian - Russian bilingualism in Ukraine is natural. It has been developing unevenly depending on the political views of government that ruled the country in a given period of its existence. During the years of independence (1991-2013) condition of bilingual education (mainly Ukrainian - Russian) in Ukraine has periodically been changing. Linguistic situation that could be called a paradox has been evolved: in accordance with the Constitution and laws there is one language – Ukrainian and actually operated and operate mainly two ones (Ukrainian and Russian). Therefore, promoting the development of all languages that are used in Ukraine, particularly in education, should be in the state and society interest, which is provided by language legislation of the country now and must be improved in the future.

Literature

1. Зайцева Л. С. Білінгвізм як мовне та соціальне явище. [Електронний ресурс] / Л. С. Зайцева. – режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Philologia/59619.doc.htm
2. Закон України «Про мови в Україні»: проект – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF0S703A.html
3. Закон України «Про засади державної мовної політики». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>
4. Закон України «Про ратифікацію Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=802-15>
5. Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки. Про мови в Українській РСР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1989. – №45.
6. Конституція України: офіц. текст прийнятий на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. (відом. Верхов. Ради України, 1996, №30, ст. 141): із змінами станом на 1 січ. 2006 р. –К.: Вид. дім «Ін Юре», 2006. – 140 с.

7. Міністерство освіти і науки України. Про методичні рекомендації щодо застосування елементів двомовного навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v-581290-09>
8. Новини України. Опитування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?v_ukrayini_pomenshalo_prihlnikiv_dvomovnosti__opituvannya&objectId=1127988
9. Огар. Е. Українська мова в сучасній мовній ситуації в Україні: соціолінгвістичний та етнокультурний аспект. [Електронний ресурс] / Е. Огар. – режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n12texts/ohar.htm>
10. Тараненко О. О. Українська мова на сучасному етапі (кінець 1980-х – 1990-і роки): старі і нові проблеми / О. О. Тараненко // Мовознавство: Тези та повідомлення III Міжнародного конгресу українців. – Харків: Око, 1996. – С.23-24.
11. Шаповал Ю., Ажнюк Б. Мовна ситуація в Україні: Історія й сучасний стан. [Електронний ресурс] / Ю. Шаповал, Б. Ажнюк. – режим доступу: <http://duhvoli.com.ua/index.php?text=22>
12. Deutsche Welle, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dw-world.de/dw/article/0,,15656849,00.html?maca=ukr-newsletter_ukr_politik-5269-html-newsletter

UDK: 378

Natalia Grichanik

THE PROBLEM OF SCHOOL ANALYSIS OF THE EPIC CREATION OF WORLD LITERATURE IN THE VIEWS OF METHODISTS

The article focuses on the problem of school analysis of the epic works. There are disclosed the views of Methodists on the steps of learning the epic work and traditional ways of its analyzing in the article.

Key words: analysis, literary analysis, school analysis, epic work, ways of analyzing, steps of learning.

Н.І. Гричанік

ПОГЛЯДИ МЕТОДИСТІВ НА ПРОБЛЕМУ ШКІЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЕПІЧНОГО ТВОРУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядається проблема шкільного аналізу епічних творів. Розкриваються погляди методистів на етапи роботи з епічним твором та традиційні шляхи його аналізу.

Ключові слова: аналіз, літературознавчий аналіз, шкільний аналіз, епічний твір, шляхи аналізу, етапи роботи.

Literature

1. Бугайко Т.Ф. Українська література в середній школі. Курс методики / Т.Ф.Бугайко, Ф.Ф.Бугайко. – [2-ге вид., доп. й переробл]. – К.: Рад.школа, 1962. – с.81.
2. Марко В. ...І вічна таїна слова (шляхи аналізу художнього твору в середній школі) // ...І вічна таїна слова: Аналіз великого епічного твору: Посібник для вчителя / В.П.Марко, Г.Д.Клочек, В.Є.Панченко та інші. – К.: Рад. школа, 1990. – С.5–20.
3. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Підручник / Л.Ф.Мірошніченко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 432с.
4. Ситченко А.Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу / А.Л.Ситченко. – К., 2004. – 110с.

UDC: 37.02

Andrew Huretz

**COGNITIVE AND CONCEPTUAL APPROACH TO THE STUDY OF
PERSONALITY'S PROBLEMS AND ITS ROLE IN SOCIETY
(NOVEL "M.F" E. BURGESS)**

The article is about innovative approach famous writer Anthony Burgess's disclosure problems of personality, its author's model of the protagonist, the factors that influenced the formation of ideological positions of the image-character, and also investigated the possibility of using concept-cognitive approach to the study of the novel in the school.

Key words: personality, concept, image-character.

A. В. Гурець

**КОГНІТИВНО-КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ
ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ РОЛІ У СУСПІЛЬСТВІ
(НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «М.Ф.» Е. БЕРДЖЕСА)**

У статті розглядається новаторський підхід видатного письменника Ентоні Берджеса до розкриття проблеми особистості, його авторську модель головного героя, визначено чинники, що вплинули на формування світоглядних позицій образу-персонажа, а також простежено можливості використання концептуально-когнітивного підходу до вивчення даного твору на уроках світової літератури.

Ключові слова: особистість, концепт, образ-персонаж.

Literature

1. Берджес Е. М.Ф. [Роман] / Ентоні Берджес / [Перекл. з англ. Є. В. Нестерової]. – М. : ЗАО Вид-во Центрполіграф, 2002. – 268 с.
2. Вениг Н.Н. Формирование речевой компетенции старшеклассников [Текст] : Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Вениг Наталья Николаевна ; Херсонский гос. педагогический ун-т. - Херсон, 2001. - 206 л.: табл.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти. Українська мова // Дивослово. – 1997. – № 7. – С. 18–29.
4. Краснобаєва-Чорна Ж. Інтегральний підхід до інтерпретації концепту (філософський та лінгвокультурологічний вектори) // Лінгвістичні стадії: Зб. наук. праць. – Донецьк, 2006. – Вип. 14. – С. 27- 31.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – С. 350-549.
6. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Г. Гордяненка. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – С. 184- 195.

UDC: 373

Olga Zaitseva

**THE GENDER'S ACTUAL PROBLEM OF THE GENDER'S POLICY SEXUAL
EDUCATION UNDER SCHOOL AGE**

Authoress of this article pays attention to the gender's actual problem. She lays stress on that gender's policy and gender's ideology contains the menace of the traditional society with a view to destroy the sexual distinctions between man & woman. At the same time it have to create

the new human's type that choice him(her)self sexual belonging. Authoress also proves necessity at children's bring up to respect Christian's traditional relations. Authoress says that nowadays under school education's problem is in the attract of the historical & cultural past of our country.

Key words: gender, gender's ideology, sexual education, under school education, sexual- consciousness.

О.Г. Зайцева

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВИХОВАННЯ СТАТЕВОРОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДОШКІЛЬНИКІВ

Автор зазначеної статті звертається до проблеми сучасної гендерної політики та доводить, що гендерна ідеологія несе у собі загрозу традиційному суспільству, оскільки руйнує статевий кордон між чоловіком та жінкою, а також утворює новий тип людини, яка вільно обирає собі статеву приналежність. Вказує на необхідність проводити подальшу роботу з питань виховання статево рольової поведінки дошкільників з метою залучення до культурно-історичного досвіду минулих поколінь та подальшої участі у виконанні соціальних ролей у суспільстві та родині.

Ключові слова: гендер, гендерна ідеологія, статево виховання, статево рольові уявлення, діти дошкільного віку.

UDC: 373.2

N.O. Tsys

THE IMPROVEMENT OF PRESCHOOL CHILDREN HEALTH BY MEANS OF FOLK EDUCATION

This article deals with the problem of national experience and traditions using in Pedagogic from the preschool children health saving point of view. The attention is focused on the effectiveness and expediency of traditional Ukrainian approaches using to the concepts of health, healthy lifestyle, physical education for children of preschool age.

The influence of folk education and physical education on improvement the preschool children health in analyzed. The peculiarities of using national pedagogic in the process of preschool children health saving are described.

Key words: health saving, national traditions, physical education, folk Pedagogic, ethnopedagogic.

Н.О. Цись

ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ НАРОДНОГО ДОСВІДУ ВИХОВАННЯ

У статті розглянуто проблему використання народного досвіду та традицій у педагогіці з точки зору здоров'язбереження дітей дошкільного віку. Акцентовано увагу на ефективності і доцільності використання традиційних українських підходів до понять здоров'я, здорового способу життя, фізичного виховання дітей дошкільного віку. Проаналізовано вплив народної педагогіки, фізичного виховання на зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку. Висвітлено особливості використання засобів народної педагогіки у процесі здоров'язбереження дітей дошкільного віку.

Ключові слова: здоров'язбереження, народні традиції, фізичне виховання, народна педагогіка, етнопедагогіка.

An extremely important problem of the national experience and traditions use in the process of preschool children health saving. The historical way of preschool children health saving is traced from ancient times to the present.

It is noted that based on the experience of national education various folk means of upbringing are used at every stage of child's life. Thus, for the youngest children the most useful and clear will be amusing games; for the elder – games in which the child can be involved in actions, learn the rules of behavior norms, improve motor skills, learn to compete and overcome the difficulties.

The knowledge about physical development, health, Ukrainian folk genres: proverbs, saying, riddles, short poems is formed.

Each stage of the past and inherent features of physical education and health care is described. The folk traditions and experience directed to the improvement of the skills of basic movements is described: walking, running, jumping, climbing, throwing, balance; the development of physical qualities: agility, strength, flexibility which further will contribute to the harmonious development of personality.

The further researches may be devoted to the studying of preschool children health saving, traditions, means of folk education, development of new educational models oriented to each age group of children under school age.

Literature

1. Вольчинський А.Я. Педагогічні умови застосування українських народних рухливих ігор у фізичному вихованні дітей 5-6 років : автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.02 / Волинський державний університет імені Лесі Українки . – Луцьк, 1998 . – 16 с.
2. Вольчинський А.Я. Українські рухливі ігри для дітей 5-6 років / А.Я. Волчинський. – метод. посіб. для вихователів дошкільних закладів. – К., 1996. – 81 с.
3. Дитина : Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку. – К. , 2003 . – 356 с.
4. Закон України «Про дошкільну освіту». – К., 2001. – 34 с.
5. Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко : навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – 343 с.
6. Народ скаже – як зав'яже: Українські прислів'я, приказки, загадки, скоромовки / Упоряд. та передм. Н.Шумади; Худож. Ю.Крига. – К. : Веселка, 1985. – 173 с.
7. Овчинникова В. Використання народних обрядів в руховій діяльності дітей / В. Овчинникова – Дошкільне виховання, 1999. – № 10. – С. 12-14.
8. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку / Є. І. Сявавко. – К., 1974. – 151 с.

UDC:373

G.P. Barsukovska

THE EDUCATION OF USING THE CHILD'S TOURISM IN THE PHYSICAL PRESCHOOL EDUCATION

The article presents the scientific-methodical review of our and foreign specialists of preschool physical education as for the necessity to use "foot crossings" to realize health's tasks in the physical preschool education; presents advices how to use the most modern tourists` work programs in the preschool physical education.

Key words: sports healthy work, foot crossings, tourists` activity healthy tasks.

Г. П. Барсуковська

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті зроблено огляд науково-методичного доробку вітчизняних та зарубіжних фахівців з фізичного виховання дітей дошкільного віку з питань використання піших переходів як засобу реалізації оздоровчих завдань фізичного виховання дошкільників. Пропонуються поради щодо використання найсучасніших програм туристичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровча робота, піші переходи, туристична діяльність, оздоровчі завдання.

Rising of problem The professional competence physical education specialists means their readiness to make stronger child's health, to improve physical and psychical development of every child.

The dominating form for realization of these tasks is using child's tourism in the preschool physical education system

Analysis of researches and publications. Many famous scientists (G. V. Shalygina, I. Y. Stepanenkova, A.B. Lagutin, V.A. Balandin) were interested by the question of how to make more active child's regime. Studying the different forms of the children's activity in the kindergartens they made the conclusion that child's tourism is the best one, but it's not popular there. There are no developed methods for this type of children's activity in the kindergarten.

And it is a very actual problem nowadays.

The main object of this article is:

- to prove that it is important and necessary to use child's tourism in the kindergartens;
- to find and to propose the most modern and perfect programs for practical using in the preschool physical education.

Content. As scientific research shows many pedagogical collectives understand that it is necessary to use child's tourism in the system of preschool education. The first reason is that this form presents children's moving activity outside. It allows influencing on the children physical and psychical development very positive. Y.A. Arkin (1967) admitted that in the surrounding "child's collective must find not only material but the source of moving and to open new forms of activities for themselves every day" It is a very important condition for normal physical development.

The author of this article proposes to use and to learn the practical experience of L. Kuprina, T. Grycyshyna of using "foot crossings" in the preschool physical education.

T. Grycyshyna, for example, says that activity in this direction influences on the creating active moving regime for children under school age.

By the way, many scientists consider this age is the most favorable for forming the base of ecological culture. The preschool childhood is the elementary stage of forming responsibility attitude to surrounding world

L. Kuprina is the author of the first program, devoted for children's tourist's activity The program's content aimed on the development child's cognitive active work. This program is for children from 3 to 7 years old. There are many ready summaries for every preschool age. L. Kuprina advices to organize all work by the seasons of the year.

Tourism is recommended for everybody. It is a unique form of activity in the kindergarten. It is also a universal form

Foot crossing to the river, forest or pond it is not only very interesting, it is very useful for health. Systematical foot crossings let to control children's diligence, their mood, to make positive emotions.

Tourism is a perfect form of children's activity, the perfect mean of the rest. Tourism forms children's skills to organize own leisure very interesting, useful and healthy.

Literature

1. Аркин Е. А. Дошкольный возраст / Е. А. Аркин. – Учпедгиз, 1048. – 335 с.
2. Бочарова Н. И. Туристские прогулки в детском саду : Пособие для практических работников дошкольных образовательных учреждений / Н. И. Бочарова. – М. : АРКТИ, 2003. – 96 с.
3. Грицишина Т. Маленькі туристи / Т. Грицишина. – К. : Редакція загальнопедагогічних газет, 2004. – 145 с.
4. Завьялова Т. Туристыта. Программа двигательной и познавательной деятельности с использованием средств туризма / Т. Завьялова // Дошкольное воспитание. – 2003. – № 8. – С. 50-53.
5. Кожухова Н. Н. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях : Учеб. пособие для студ. высш. заведений / Н. Н. Кожухова, Л. А. Рыжкова, М. М. Самодурова ; Под ред. С. А. Козловой. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 302 с.
6. Рунова М. О. Рухова активність дитини у дитячому садку / М. О. Рунова. – Х. : Ранок, 2007. – 210 с.

UDC: 372

Л.М. Лобода

ГРА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

У статті обгрунтовано доцільність застосування гри як ефективного засобу профорієнтаційної роботи учнів початкової школи.

Наведені приклади ігор, під час яких, у дітей розвиваються комунікативні навички, позасвідомо, без напруг засвоюється і закріплюється матеріал, підвищується інтерес до вибору професій.

Ключові слова: гра, початкова школа, молодші школярі, вибір професій.

Pupils of 1-4 classes are still far from the choice of profession, but done properly, among them professional orientation work should become the basis on which will develop professional interests and intentions of the pupils in the senior classes. Therefore, professional orientation work with younger children has specific character and differs from middle and senior classes. Specificity lies primarily in the fact that when working with the younger classes not intended to directly bring students to the choice of a profession, but only to prepare the ground for this selection.

Analysis of scientific sources, the main material Analysis theory and teaching practice allow to say that the main means of social education of children of primary school age is the conversation, story, surveillance, tour, visiting museums, watching movies, playing games. Theoretical basics of pedagogy and psychology of the game were laid L Вьготским, Газманом, D Ельконіним, Zhukovskaya, A. Leontyev, A. Makarenko, S. Rubinstein and others. In extensive form games D. Эльконин content determines how playback relationships between people, which is a child through the actions of the subject. "And since the play, and thus the development of these relations, - writes D. Эльконин, - are due to the role of the adult man, which takes the child, then it is the role and organically related actions and is a unit of the game. Since in reality the specific activity of people, their relationships are extremely diverse, and stories of the games are extremely diverse and changeable" [1, p.59].

The aim of the article is the opportunity to consider the specifics of career guidance, in particular the use of games in working with younger children.

Children need to be gradually introduced to the world of professions. Accordingly, career guidance in lower grades is mainly in conducting professional *посвітницької* work. Opportunities of career guidance, lessons of labour studies, which is acquaintance of students with the different spheres of labour activity, education professionally important qualities, the study of the personality of pupils etc.

Knowledge about the same profession, students should receive in different classes. You must take into account age peculiarities of pupils and so choose the material that is clear and interesting for children of different age. For younger students more acceptable story, talks, meetings with representatives of the professions, movies, albums, and excursions. The teacher (teacher, psychologist, social teacher, social worker, *профорієнтолог*) should not only give knowledge about the profession, but also as they digested children. It is important to include to check the level of mastering the students of the vocational guidance material. The most common method of guidance in the lower grades is the conversation. It is important that it was logically linked with the learning material and was held with the active participation of children. To do this, the students can pre-give simple tasks that correspond to the subject of the conversation. Vocational guidance conversation is not some isolated method, it is used in conjunction with other methods of vocational guidance. For example, if interviewing a particular occupation is desirable to use technical means (TV, movies).

An important role in professional orientation work belongs to the out-of-school and extracurricular activities. Interesting events planned work of hobby groups develop the abilities of children, their creative activity. In the process of extra-curricular guidance work is expanding, a recess consolidate the basic concepts of career guidance and ideas; selection of the content of vocational guidance extracurricular activities aimed at creating opportunities to develop independence and creativity of pupils in various spheres of activities (educational, labor, art, public and other); all kinds of extracurricular activities contribute to an active application of available knowledge and encourage students to master new knowledge and skills necessary for future professional activity. A great influence on the younger ones produce excursions.

The game helps to determine the level of intellectual abilities, ability to analyze, discuss, combined lose. We offer to diagnose in the early working with children on the development of abilities and re - following the course of development activities, to identify which children's development is more or less intensively, and for whom the necessary correlation classes. Motives Igor are formed in a child under the influence of social factors, depend on the knowledge and impressions he receives from various sources: daily life experience, special pedagogical organized to familiarize with the phenomena of the surrounding reality; the pupils' lead on excursions and show them the work of people in different spheres of cultural and consumer services (post office, library), manufacturing (house building, harvesting, sewing clothes). For acquaintance with the surrounding reality is also used, reading books, watching movies. If the experience will be brighter, fuller knowledge, the more substantial are stories of children's games, and accordingly educational influence on a child will be stronger. Life experience that children receive daily (family, school, travel, transport, visit the library, theatres and others), more often determines the content of the game. Statement of a problem situation in the game, the need to search for the correct solution promotes logical thinking, creative concept; the ability to reasonably speak and persuade. The game promotes the formation of will and faith in their own power and ability to overcome a psychological barrier to the achievement of new results.

Even К.д.ушинский noted how important it is to monitor children's games. If the child does not show interest in the games, passive, if the game stereotypical and primitive content is a strong signal concerning the development of the child, disquieting diagnosis for schooling.

Conclusions. So in the diagnosis of development of children of great importance vocational guidance games. In these children work out the mechanism of educational activity, they provide an opportunity to identify children existence of arbitrary conduct and

communication with adults and peers, the ability to maintain attention, to elementary self-control. Experience shows, if the teacher teaches children accept jobs in full and control of ourselves in the process of its implementation, you can quickly identify children with low научуваністю and time to undertake appropriate remedial work. It is very important that the teacher formed in younger schoolchildren's interest in the professions of their parents, relatives. On the lessons of labour studies or artistic work, attention should be paid to the "tree of the genus", find out the kinds of traditional labour activities that are inherent to the relatives of the students, including in the elder generation or family. The image of the tree of the labour kind" was applied by teachers in the form of snowball tree, birch and other trees, possibly for the selection of students.

We offer the game, which you can use during the propaedeutic career guidance to students of primary school age.

Game "working People"

Some of the children have to guess, what type of work the participants of the game. Others agree on exactly which employees they will be. Agreeing, the name of the child that has to guess and say: "We were in the country of the day". She asks: "Whom you saw there?". Children respond: "the People that worked". "What did they do?". In response, the children mimic the movements labour. Baby, guesses, must be called by a trade or business which engaged the employee, and when will guess, then they fled, and she catches. Caught the child is the one that will continue to ask. This game can be carried out in the yard, walking to consolidate the knowledge about the world of professions.

The next game that can be played on lesson to check the knowledge of the children, using, poetic material. The teacher divides the class into two teams. Offers children to listen carefully, which will be voiced different professions. Each team for speed has a name more mentioned in verse professions.

Have craft their aromas:

Test in the bakery smells, kids,

Past the joinery will pass in the morning acute whiff chips духмяна.

Varnish and paint smells painter,

Brick - Mason, putty - Sklyar,

Jacket шоферская smells like gasoline,

Clothing working - machine oil.

Smells confectioner Muscat and cumin,

Doctor pharmacy and vitamins,

And farmers, go to the plough, the smell of the earth, field and meadow.

The sea and the fish smells fishing

Only idleness does not smell.

Bummer пахтяться spirits carefully

And he smells, children, yet прескверно.

Answer: Baker. Carpenter. Painter. Sklyar. The driver. Work. Confectioner. The doctor. Grain-grower. Fishing

Specifying the names of the professions on the blackboard, the teacher calls one of them, students alternately from each team come out and tell what they know about this profession. The winner is the team that more jobs would call and interesting about them will tell.

Game "Magic crafts"

Read children proverb: "No needle sewing, and the hands". Ask the children to list various crafts and trades which they know, and write them on the Board. Then the disciples opposite each word should write the name of the main instrument, without which the master of a craft not be able to work.

Game "Builder"

The children are divided into groups and assigned the same number of cubes of various types. Each group should build of these cubes wall for some time. The group will reduce its wall

faster, obtains the right to ask the children of other groups about how and what better to build a house. If children do not know the answer to a question, the teacher helps them to find the answer in the directory or in any of the books that he brought with him to class. Questions:

1. Workers of which professions are needed during construction of the house?
2. What tools are needed to the carpenters, masons, painters, крановщикам?
3. What material is best to build houses in the cold and the warm countries?
4. What are the instruments used by people, building a house in the past century, and what materials they build houses?
5. What are the bricks and how they are made?
6. What is the cement, concrete and reinforced concrete, from which they are made?

Game "Rear"

Children are divided into groups and given cards with different complicated situations. Each group should tell you what you must do дворнику in the following situations:

- The yard was filled with snow.
- Baby swing in the yard broken.
- The dog of one of the residents of the bitten child.
- In the courtyard settled homeless dogs.

Struck by lightning in the yard of burning wood.

Yard unattractive and grey.

- Residents throw the trash out the window.
- We are small designers of his court. Questions for discussion:

- Whether decorating the yard, where you live, and what does it do? Talk about how you decorated your yard.

Tell about a janitor, whose work brings joy to people.

- What qualities of a good rear, and that he should be able to do?
- How you consider, whether the machine can perform the work of a janitor?
- Whether will wipers in a hundred or two hundred years? What tools or machines to use

the windshield wipers in the distant future?

Literature

1. Ельконін Д. Б. Психологія гри / Д. Ельконін. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 360 с. – [2-е вид.].
2. Данилюк А.Г. Українська хата / А.Г. Данилюк. — К. : Наукова думка, 1991. - 108 с.
3. Давидова В. Через гру до соціалізації особи / В. Давидова // Виховання школярів. – 2001. – № 8. – С. 30–33.(22)
4. Щербань П. Ділові ігри у навчально-виховному процесі / П. Щербань // Початкова школа. – 1997. – № 9. – С. 18–20.

UDC: 373.3.016:811.111

Oksana Novykova

GAME - AS AN EFFECTIVE WAY OF THE TEACHING PRIMARY SCHOOL PUPILS BY ENGLISH LANGUAGE

In this article the didactic expediency of the use of a game as an effective means of teaching primary school children foreign languages is founded.

There are examples of some games in it, during which, children can develop their communicative skills, master and fasten their knowledge's without effort. The interest to the English language is increased.

Key words: game, primary school, junior pupils, English lessons.

О.В. Новикова

ГРА – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті обґрунтовано дидактичну доцільність застосування гри, як ефективного засобу навчання іноземних мов учнів початкової школи.

Наведені приклади ігор, під час яких, у дітей розвиваються комунікативні навички, позасвідомо, без напруг засвоюється і закріплюється матеріал, підвищується інтерес до вивчення англійської мови.

Ключові слова: гра, початкова школа, молодші школярі, урок англійської мови.

The game plays a very important role in the life of the pupil of primary school. It's a way of the cognition of his own reality.

In spite of that the game is an effective way of the teaching primary school pupils by English language; the teachers insufficient use it at their lessons. And I give in account this problem in my article.

Children play games with pleasure. But they must not only play at the lesson and study. So, we have got the affair with the teaching game at the lessons. Such a game is amusement for pupils, but for teachers, first of all, it's an exercise. The teacher always must clearly to imagine, what a teaching aim the game has got. During the game, the teacher mustn't show his interesting to the teaching aim of the game; he must play and smile together with children. If the teacher "opens" his real aim of the game – to teach, the game stops to be interesting for pupils. It becomes a simple exercise.

At the lesson the teacher can use different kind of games as for all class as to groups of pupils. The games with the toys also make the studying of English easier. Children play with toys at home and they play with them at the English lessons with pleasure too.

In this article there are examples of some games, during which, children can develop their communicative skills, masters and fasten their knowledge's without effort. The interest to the English language is increased.

The game is a creative work. It helps the pupil to communicate with a teacher and with his classmates.

Using the game during the lesson makes the studying of foreign language more interesting and easier.

Literature

1. Валуєва К. М. Гра в процесі вивчення англійської мови / К. М. Валуєва // Англійська мова і література. – 2005. – №7. – с. 13
2. Денисова Л.Г. Использование игровых элементов на начальном этапе обучения английскому языку / Л.Г.Денисова // Иностранные языки в школе. – 1984. - № 4 – с.82
3. Прохорова Л.М. Воспитание младшего школьника [Текст] / Л.М. Прохорова // Развиваем творческую активность школьников. — 1996 №5, май - С.21 - 27.
4. Верещагина И. М, Рогова Г.В.. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях / И. М. Верещагина, Г.В. Рогова.— М., 1998 г. – С.34-35.
5. Кондратюк І. Г. Активізація навчальної діяльності учнів на уроці / Кондратюк І. Г. //Англійська мова та література. – 2006. - №15. – С.2.

UDC: 378.853:502

Andriy Ryabko, Roman Kukharchuk

INTEGRATION AS THE METHODOLOGICAL BASIS FOR CREATING THE SYSTEMIC NATURAL SCIENCES COURSES AT THE SENIOR SCHOOL

The article deals with the problem of teaching methodics development of the integrated

natural sciences course at the senior school and the issue of the correlation between the processes of the science integrating and differentiating influencing the education system.

Key words: integrating, differentiating, natural sciences.

А.В. Рябко, Р.П. Кухарчук

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПОБУДОВИ СИСТЕМАТИЗУЮЧИХ ПРИРОДНИЧИХ КУРСІВ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається проблема розвитку методики викладання інтегрованого курсу природознавства у старшій школі та питання про співвідношення процесів інтеграції та диференціації в науці, які впливають на систему освіти.

Ключові слова: інтеграція, диференціація, природознавство.

The problem of teaching the natural sciences at the senior school gets the particular importance as teaching at the senior school is realized according to the specialized training principles. Regardless of the chosen specialization and according to the specialized training concept all the pupils are taught six basic subjects including the natural sciences.

The article analyses the basically important issues of the correlation between integrating and differentiating processes in the science as the contradictions between the science differentiating and science integrating are revealed in such initial conditions of the scientific activity as the education system.

Every historical form of interacting between the science fields is characterized by its own level structure. Thus there is a correlation between the natural sciences development and the natural sciences education content integrity development. The system of the scientific knowledge on the nature can be the major source defining the integration of the natural science knowledge into the senior school teaching process. The integrity of the natural sciences as the open system of the scientific knowledge on the nature is the source of the natural science education content integrating.

The integrity level of the subject "Natural Sciences" for the senior school is realized through the complex interdisciplinary synthesis based on the integrity of the knowledge on the nature. The main sources providing the integration of the natural science knowledge on the school subject level may be presented by the subject scientific knowledge, ways of activity aimed at the personality traits development. The integrative course in this case acts as a subject revealing the internal unity and the interaction of the scientific knowledge, ways of activity and a certain world outlook.

Literature

1. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста / Вернадский В. И. – М. : Наука, 1988. – 520 с.
2. Гуз К. Ж. Теоретичні та методичні основи формування цілісності знань про природу учнів загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.09 „Теорія навчання“ / К. Ж. Гуз. – Харків : ПП «Інарт», 2008. – 30 с.
3. Ильченко В. Р. Образовательная модель «Логика природы» : технология интеграции содержания естественно-научного образования / В. Р. Ильченко, К. Ж. Гуз. – М. : Народное образование : Школьные технологии, 2003. – 240 с.– (Серия «Профессиональная библиотека учителя»).
4. Ильченко В. Р. Формирование естественнонаучного миропонимания школьников : кн. для учителя / Ильченко В. Р. – М. : Просвещение, 1993. – 192 с.
5. Старченко С. А. Теоретические основы интеграции содержания естественнонаучного образования в лицее : дисс. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Старченко Сергей Александрович. – Челябинск, 2000. – 421 с.

6. Фейнман Р. Фейнмановские лекции по физике: в 9 т. / Фейнман Р., Лейтон Р., Сендс М. – М. : Мир, 1976–. – Т. 1 : Современная наука о природе. Законы механики. Пространство. Время. Движение. – 1976. – 439 с.

7. Чапаев Н. К. Теоретико-методологические основы педагогической интеграции : дисс. доктора пед. наук: 13.00.01 / Чапаев Николай Кузьмич. – Екатеринбург, 1998. – 462 с.

8. Ягодовський К. П. Питання загальної методики природознавства / Ягодовський К. П. – К. : Радянська школа, 1953. – 218 с.

UDC: 37.013.73

S. M.Pryima

SYNERGETIC AND INFORMATIVE APPROACH AS POSTNONCLASSICAL METHODOLOGY OF THE OPEN EDUCATION FOR ADULTS

The publication represents the analysis of contemporary philosophical and methodological tools aiming at the choice of methodology for studying the phenomenon of the open education for adults. It has been demonstrated that the system approach being the dominant one in the philosophy of rationalism has a range of restrictions when it deals with the research of such complicated, dynamic and non-linear phenomena as the open world and open education. The conclusion has been drawn that the most adequate postnonclassical methodology for working out theoretical and methodological grounds of the open education for adults is the synergetic and informative approach. It has been proved that it is the synergetic and informative approach which allows reflecting modern world outlook completely and thoroughly and gives a possibility for conceptualizing in terms of the open education for adults such categories as openness and information.

Key words: openness, information, open education for adults, system approach, synergetic and informative approach.

С.М. Прима

СИНЕРГІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ПОСТНЕКЛАСИЧНА МЕТОДОЛОГІЯ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

У статті здійснено аналіз сучасного філософсько-методологічного інструментарію з метою вибору методології для дослідження феномену відкритої освіти дорослих. Показано, що панівний у філософії раціоналізму системний підхід має низку обмежень у плані вивчення таких складних динамічних і нелінійних феноменів, як відкритий світ і відкрита освіта. Дійдено висновку про те, що найбільш адекватною постнекласичною методологією для розробки теоретико-методологічних засад відкритої освіти дорослих є синергійно-інформаційний підхід. Доведено, що саме цей підхід дає змогу повно та всебічно відобразити сучасне світорозуміння й концептуалізувати в рамках феномену відкритої освіти дорослих такі категорії, як «відкритість» та «інформація».

Ключові слова : відкритість, інформація, відкрита освіта дорослих, системний підхід, синергійно-інформаційний підхід.

Literature

1. Василькова В. В. Порядок и хаос в развитии социальных систем : Синергетика и теория социальной самоорганизации / В. В. Василькова. — СПб. : Издательство «Лань». — 1999. — 478 с.

2. Вернадский В. И. Живое вещество / В. И. Вернадский. — М. : Наука, 1978. —

358 с.

3. Винер Н. Кибернетика и общество / пер. с англ. Е. Г. Панфилова; общ. ред. и предисловие Э. Я. Кольмана. — М. : Издательство иностранной литературы, 1958. — 199 с.

4. Горбунова Л. Л. Модель открытого образования молодежи и взрослых / Л. Л. Горбунова // Человек и образование. — 2008. — № 1 (14). — С. 40—44.

5. Добронравова И. С. На каких основаниях возможно единство современной науки ? / И. С. Добронравова // Синергетическая парадигма. — М. : Прогресс – Традиция, 2000. — С. 343—353.

6. Егоров В. С. Философия открытого мира / В. С. Егоров. — М. : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : Издательство НПО «МОДЭК», 2002. — 320 с.

7. Карпов А. В. Метасистемный подход к изучению функциональных закономерностей организации личности / А. В. Карпов // Вестник ЯрГУ. — Серия : Гуманитарные науки. — 2013. — № 2 (24). — С. 55—61.

8. Климонтова Т. А. Метасистемный подход как основа изучения внутреннего мира человека / Т. А. Климонтова // Теория и практика общественного развития. — 2013. — № 10. — С. 158—160.

9. Князева Е. Н., Курдюмов С. П. Синергетическая парадигма. Основные понятия в контексте истории культуры / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Живая этика и наука. — 2008. — № 1. — С. 379—443.

10. Новик И. Б., Абдуллаев А. Ш. Введение в информационный мир / И. Б. Новик, А. Ш. Абдуллаев. — М. : Наука, 1991. — 232 с.

11. Пассе Р. Информационная революция / Р. Пассе // Мировая экономика и международные отношения. — 1989. — № 2. — С. 61—62.

12. Песков В. П. Метасистемный подход к исследованию структуры представления / В. Песков // Ярославский педагогический вестник, Том II (Психолого-педагогические науки). — 2010. — № 3. — С. 192—202.

13. Пожуев В. І. Глобальне інформаційне суспільство як новий соціальний та економічний феномен ХХІ століття / В. І. Пожуєв // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.]. — Запоріжжя : ЗДІА, 2013. — Вип. 52. — С. 5—14.

14. Пожуєв В. І. Осмислення місця і ролі інформації у сучасному суспільстві / В. І. Пожуєв // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.]. — Запоріжжя : ЗДІА, 2010. — Вип. 42. — С. 4—13.

15. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса : Новый диалог человека с природой : пер. с англ. / общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. — М. : Прогресс, 1986. — 432 с.

16. Хащанский И. В. О системно-синергетическом подходе в решении проблем развивающего обучения / И. В. Хащанский // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. — 2008. — № 61. — С. 487—492.

17. Шаповал В. М. Трансцендентальні виміри свободи: філософсько-антропологічний аналіз : дис. ... доктора філософських наук : 09.00.04 / Шаповал Володимир Миколайович. — Харків, 2010. — 419 с.

18. Яковлева Н. В. Метажизнедеятельность : метасистемный подход к анализу жизнедеятельности человека / Н. В. Яковлева // Прикладная юридическая психология. — 2011. — № 2. — С. 18—22.

UDC: 371.134

O. A. Yezhova

**STUDENT SCIENTIFIC CIRCLE AS A FORM OF RESEARCH ACTIVITIES FUTURE
SPECIALISTS OF PHYSICAL EDUCATION**

The article considers the state and prospects of development of scientific-research work of students of higher educational establishment on the example of student scientific circle chair biological bases of physical culture of Sumy State Pedagogical University. The main problem of student scientific circles identifies and their possible solutions proposed solutions.

Solutions to the problems of increasing the effectiveness of the student's scientific circles have been proposed:

- inclusion in the budget of the university funds for maintenance of scientific circles;
- create the necessary material and technical conditions (room allocation, procurement of necessary computer equipment and relevant software license);
- teachers of institute of physical education should use various forms of scientific work with students;*
- encourage students to carry on scientific research (popularization, financial incentives, etc.);
- creation of a scientific student of society and granting of the status of the structural units of the institute of physical education;
- development and approval of regulatory-legal documentation for the regulation of student scientific society.

Key words: research work, student scientific society, student scientific club.

О. О Єжова

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТОК ЯК ФОРМА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розглядається стан та перспективи розвитку науково-дослідної роботи студентів вищого навчального закладу на прикладі роботи студентського наукового гуртка кафедри біологічних основ фізичної культури Сумського державного педагогічного університету ім.А.С.Макаренка. Вказано основні проблеми у діяльності студентських наукових гуртків та намічені шляхи їх вирішення.

Ключові слова: науково-дослідна робота, студенти вищих навчальних закладів, студентський науковий гурток, студентське наукове товариство.

Literature

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В. Андрущенко // Вища освіта України, 2004. - № 1. - С. 5-9.
2. Болонський процес у фактах і документах / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин/ - Київ; Тернопіль: ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003. - 52 с.
3. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я. Я. Болюбаш [навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти] - К.: ВВП «КОМПАС», 1997. - 64 с.

УДК 37.036:371.13:78.01

Sierykh L. V.

Sumy oblastnoy Teacher
Training Institute

CONTINUITY OF ARTISTIC AND AESTHETIC DEVELOPMENT OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN AND TEENAGERS

This article deals with the nature, contents and nature of the continuity of artistic and aesthetic development schoolchildren and adolescents.

The attempt to identify the main aspects of the key position of artistic continuity of primary school children and adolescents, which are reflected in state standards, programs and textbooks.

The influence of the artistic and aesthetic development of primary schoolchildren in the artistic and aesthetic education and aesthetic education of books on painting fine arts.

Clearly, that the aesthetically beautiful teenagers of general education and educational establishments need to be continued in extracurricular, to out-of-school work. For this purpose by our teachers the developed methods and forms of co-operation of general education and out-of-school educational establishments in aesthetically beautiful education of teenagers.

Diagnostics of schoolchildren allows asserting that our system is effective. It allows teachers and parents of schoolboys to make sure in the rightness of the chosen paths of co-operation of general education and out-of-school educational establishments in aesthetically beautiful education of teenagers.

Keywords. Artistic and aesthetic development, aesthetic education, younger schoolchildren, teenagers.

Серих Л.В.,

Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної
освіти

НАСТУПНІСТЬ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ТА ПІДЛІТКІВ

Анотація. У статті розкриті характер, зміст та сутність наступності художньо-естетичного розвитку молодших школярів та підлітків.

Зроблена спроба визначити основні аспекти, ключові позиції наступності художнього розвитку молодших школярів та підлітків, які відображені в державних стандартах, програмах та підручниках з образотворчого мистецтва.

Визначено вплив художньо-естетичного розвитку молодшого школяра на художньо-естетичне навчання й естетичне виховання підлітків.

Ключові слова. Художньо-естетичний розвиток, естетичне виховання, молодші школярі, підлітки.

CONTENTS

Kurok I., Kurtas S. PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF EVALUATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF THE HIGHER SCHOOL

Pshenychna L. V. THE HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: STATE, CAUSES OF STAGNATION, PERSPECTIVE OF DEVELOPMENT

Lavrychenko N. QUALITY MANAGEMENT IN MODERN SCHOOL: INTERNATIONAL EXPERIENCE

Biruk Ludmyla DIDACTICAL BASE OF FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE FUTURE TEACHER OF THE PRIMARY SCHOOL

Elena Korchova RHETORICAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF SOCIAL PEDAGOGUES' PROFESSIONAL TRAINING

Samilyk Valentyna, Rudyshin Serg PLANTS AND ANIMALS PHYLOGENY AS AN INTEGRATIVE COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF BIOLOGY AND ECOLOGY

Fursa O. TRAINING IN THE CONTEXT OF DESIGNERS LIFELONG EDUCATION

Mykhailiuk Iryna STUDENTS' INVOLVEMENT INTO THE TESTS DEVELOPMENT IS AN EFFICACIOUS METHOD OF LEARNING ACTIVITY PROGRESS

Kornienko Tetiana EXCURSIONS AS A FORM OF ORGANIZING ENTERTAINMENT IN THE SECOND HALF OF THE XIXth AT THE BEGINNING OF THE XXth CENTURU

Vilchkowska A. MUSIC IN THE EDUCATION CHIDREN'S EMINENT OF POLISH TEACHER JANUSZ KORCHAK

Fedorov I . HISTORIOGRAPHY OF PEDAGOGICAL RESEARCHES OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL HERITAGE OGIENKO

Golyaka Gennadiy MUSIC FOR CHILDREN BY VOLODYMYR ZUBYTS'KY

Grechanyk N. CHOIR CONDUCTOR TRAINING AS A SPECIAL KIND OF SELF-ACTUALIZATION FUTURE MUSIC TEACHER

Mintiy I. S. STUDYING METHODS FOR THE FORMATION BY COMPUTER SCIENSE TEACHERS-TO-BE COMPETENCES IN PROGRAMMING

Dubinina O. N. DEFINITION « MATHEMATICAL CULTURE » DEPENDING ON A POINT OF VIEW OF DIFFERENT APPROACHES TO FORMING IT DURING PROFESSIONAL TRAINING OF INTENDED PROFESSIONALS IN THE FIELD OF « SOFTWARE ENGINEERING »

Zaika O.V. FEATURES OF THE COURSE OF LECTURES PROJECTIVE GEOMETRY

Sierykh L. V. WAYS OF ACHIEVEMENT ACME-SUCCESS TEENAGERS OF

RURAL SCHOOL

Tomenko M.G. FAMILIARIZATION PUPILS RURAL SCHOOL WITH UKRAINIAN RITE AND TRADITION REMEMBER MEMORIES DECEASED IN CREATIVE HERITAGE F. VOVKA (1847-1918)

Gritsenko Andrei MECHANISM OF SKILLS HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE USE OF INFORMATION RESOURCES IN THE PROCESS OF TEACHING HISTORY

Logvynenko J., Mazurenko V. THE IMPACT OF INFORMATION TECHNOLOGY ON MODERN PEDAGOGICAL DISCOURSE

Larysa Turkina THE PECULIARITIES OF THE CONTENTS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES LISTENING AS A SECOND SPECIALITY

Deschenko O. THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL PRE-CONDITIONS OF THE PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION

Burchak S.A., Chornoplat I.O. THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES(ICT) IN TECHNICAL SUBJECTS' TEACHING PROCESS

Apjonkin J.V. AN ENGINEER-EDUCATORS SPECIALTY 6.010104. «VOCATIONAL EDUCATION. TECHNOLOGY OF PRODUCTION AND PROCESSING THE PRODUCTS OF AGRICULTURE» PROBLEM OF TRAINING

Perunok O.M. INFORMATION AND COMMUNICATIONTECHNOLOGY AND ELECTRONIC EQUIPMENT FOR TRAINING ENGINEERS AND TEACHERS OF CRAFT

Vovk Bohdan PROFESSIONALLY SIGNIFICANT QUALITIES OF THE FUTURE ENGINEERING TEACHERS

Sheludko I.V. ROLE IN SHAPING MULTIMEDIA BASIK KNOWLEDGE ON SUBJECTS "MATERIALS SEWING INDUSTRY "

Zaitseva N. HISTORICAL BACKGROUND OF BILINGUAL EDUCATION IN UKRAINE

Grichanik N.THE PROBLEM OF SCHOOL ANALYSIS OF THE EPIC CREATION OF WORLD LITERATURE IN THE VIEWS OF METHODISTS

Huretz Andrew COGNITIVE AND CONCEPTUAL APPROACH TO THE STUDY OF PERSONALITY'S PROBLEMS AND ITS ROLE IN SOCIETY (NOVEL "M.F" E. BURGESS)

Olga Zaitseva THE GENDER'S ACTUAL PROBLEM OF THE GENDER'S POLICY SEXUAL EDUCATION UNDER SCHOOL AGE

Tsys N.O. THE IMPROVEMENT OF PRESCHOOL CHILDREN HEALTH BY MEANS OF FOLK EDUCATION

Loboda L. PLAY AS ONE OF THE WAYS CAREER GUIDANCE WORK WITH YOUNGER CHILDREN

Novykova Oksana GAME - AS AN EFFECTIVE WAY OF THE TEACHING PRIMARY SCHOOL PUPILS BY ENGLISH LANGUAGE

Ryabko Andriy, Kukharchuk Roman INTEGRATION AS THE METHODOLOGICAL BASIS FOR CREATING THE SYSTEMIC NATURAL SCIENCES

COURSES AT THE SENIOR SCHOOL

Pryima S. M. SYNERGETIC AND INFORMATIVE APPROACH AS
POSTNONCLASSICAL METHODOLOGY OF THE OPEN EDUCATION FOR ADULTS

Yezhova O. A. STUDENT SCIENTIFIC CIRCLE AS A FORM OF RESEARCH
ACTIVITIES FUTURE SPECIALISTS OF PHYSICAL EDUCATION

Sierykh L. V. CONTINUITY OF ARTISTIC AND AESTHETIC DEVELOPMENT
OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN AND TEENAGERS

ЗМІСТ

Курок О.І., Куртась С.А. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЦІНЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Пшенична Л.В. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СТАН, ПРИЧИНИ СТАГНАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Лавриченко Н.М. МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Бірюк Л.Я. ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Корчова О.М. РИТОРИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Рудишин С.Д., Самілик В.І. ФІЛОГЕНІЯ РОСЛИН І ТВАРИН ЯК ІНТЕГРАТИВНА СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

Фурса О.О. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ У КОНТЕКСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Михайлюк І.Р. ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО РОЗРОБКИ ТЕСТІВ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ

Корнієнко Т.М. ЕКСКУРСІЇ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Вільчковська А.Е. МУЗИКА ВИДАТНОГО ПОЛЬСЬКОГО ПЕДАГОГА ЯНУША КОРЧАКА В СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Федоров І.О. ІСТОРИОГРАФІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ І.ОГІЄНКА

Голяка Г. П. ДИТЯЧА МУЗИКА ТА МУЗИКА ДЛЯ ДІТЕЙ ВОЛОДИМИРА ЗУБИЦЬКОГО

Гречаник Н.І. ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Мінтій І.С. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПРОГРАМУВАННЯ

Дубініна О.М. ДЕФІНІЦІЯ «МАТЕМАТИЧНА КУЛЬТУРА» З ТОЧКИ ЗОРУ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ДО ЇЇ ФОРМУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗА НАПРЯМОМ «ПРОГРАМНА ІНЖЕНЕРІЯ»

Заїка О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ ПРОЕКТИВНОЇ ГЕОМЕТРІЇ

Серих Л.В. ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ АКМЕУСПІХУ ПІДЛІТКІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ В ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Томенко М.Г. ОЗНАЙОМЛЕННЯ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ З УКРАЇНСЬКИМИ ЗВИЧАЯМИ І ТРАДИЦІЯМИ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ

ПОМЕРЛИХ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Ф. ВОВКА (1847-1918)

Гриценко А.П. МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ УМІНЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

Логвиненко Ю.В., Мазуренко В.О. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Туркіна Л.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Дещенко О.М. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

Бурчак С.О., Чернолат І.О. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Апшонкін Ю.В. ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ЗА НАПРЯМОМ 6.010104 «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКТІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

Перунок О. М. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Вовк Б.І. ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Шелудько І.В. РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ БАЗОВИХ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА»

Зайцева Н. Г. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДВОМОВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Гричаник Н.І. ПОГЛЯДИ МЕТОДИСТІВ НА ПРОБЛЕМУ ШКІЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЕПІЧНОГО ТВОРУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Зайцева О.Г. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВИХОВАННЯ СТАТЕВОРОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДОШКІЛЬНИКІВ

Цись Н.О. ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ НАРОДНОГО ДОСВІДУ ВИХОВАННЯ

Барсуковська Г. П. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Лобода Л.М. ГРА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Новикова О.В. ГРА – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Рябко А.В., Кухарчук Р.П. ІНТЕГРАЦІЯ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПОБУДОВИ СИСТЕМАТИЗУЮЧИХ ПРИРОДНИЧИХ КУРСІВ

Прима С.М. СИНЕРГІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ПОСТНЕКЛАСИЧНА МЕТОДОЛОГІЯ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Єжова О. О. СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТOK ЯК ФОРМА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Information about the authors

Pryima S. M. — Candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor of Informatics and Cybernetics Department of Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol

Відомості про авторів

Бірюк Л.Я — доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Бурчак С.О. — доцент кафедри математики і методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук;

Вільчковська А. Е. — ад'юнкт, кандидат педагогічних наук, Університет ім. Яна Кохановського м. Кельце, Філія в м. Петрков-Трибунальський, Польща;

Вовк Б.І. — асистент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Голяка Г. П. — кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Гречаник Н.І. — кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Гриценко А.П. — заступник директора з навчально-виховної роботи Слоутського навчально-виховного комплексу: загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Глухівської районної ради, аспірант Бердянського державного педагогічного університету;

Гричаник Н.І. — асистент кафедри української і зарубіжної літератури Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Дубініна О.Н. — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерної математики та математичного моделювання Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

Зайка О.В. — старший викладач кафедри математики і методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Зайцева Н.Г. — асистент кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Курок О.І. — доктор історичних наук, кандидат педагогічних наук, професор, ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Куртась С.А. — аспірант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Логвиненко Ю.В. — кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;

Мазуренко В.О. — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;

Михайлюк І. Р. — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Мінтій І.С. — старший викладач кафедри інформатики та прикладної математики Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»;

Перунок О.М. — асистент кафедри професійної освіти та технологій будівництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Пшенична Л.В. — кандидат наук з державного управління, доцент, перший проректор Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Серих Л.В. — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики

виховання Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Томенко М.Г. — здобувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Туркіна Л.В. — асистент кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Фурса О.О. — кандидат педагогічних наук, доцент, ректор Мистецького інституту художнього моделювання та дизайну імені Сальвадора Далі;

Чорноплат І.О. — асистент кафедри професійної освіти та технологій будівництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Корнієнко Т.М. — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної педагогіки та психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Самілик В.І. — асистент кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Рудишин С.Д. — доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Васіна Т.Л. — асистент кафедри загальної і соціальної педагогіки та психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Лавриченко Н.М. — доктор педагогічних наук, професор, головний співробітник лабораторії порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

Прийма С. М. — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики і кібернетики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь;

Єжова О.О. — доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри біологічних основ фізичної культури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка;

Рябко А.В.

Кухарчук Р.П.

